Mehmet Erte

Sahipsiz Yüzler

ROMAN

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Mehmet Erte 1978'de İzmir-Çeşme'de doğdu. Sakarya Üniversitesi Fizik Bölümü'nden mezun oldu. Aralık 1999'da *Varlık*'ın "Ustaların Seçtikleri" köşesinde yayımlanan "Yıldırımları Beklemek" adlı şiiriyle edebiyat dünyasına girdi. Şiir, öykü, deneme ve söyleşileriyle *Varlık* ve *kitap-lık* başta olmak üzere pek çok dergide göründü. Eylül 2003'te Varlık Yayınları'nda editör olarak işe başladı, 2015'ten beri *Varlık* dergisinin editörlüğünü yapıyor.

Kitapları:

Roman: *Sahte* (YKY 2012), *Sahipsiz Yüzler* (YKY 2023).

Öykü: *Bakışın Kirlettiği Ayna* (YKY 2008), *Arzuda Bir Sapma* (YKY 2015).

Şiir: *Suyu Bulandıran Şey* (Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü; Varlık 2003), *Alçalma* (YKY 2010), *Suyu Bulandıran Şey - Alçalma* (2 kitap 1 arada; Zoomkitap 2016), *Çatlak* (Edebi Şeyler 2021).

Mehmet Erte'nin
YKY'deki kitapları:

Bakışın Kirlettiği Ayna (2008)
Alçalma (2010)
Sahte (2012)
Arzuda Bir Sapma (2015)
Sahipsiz Yüzler (2023)

MEHMET ERTE

Sahipsiz Yüzler

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 6113
Edebiyat - 1749

Sahipsiz Yüzler / Mehmet Erte

Kitap editörü: **Murat Yalçın**
Düzelti: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Kapak görseli: **Meltem Üldes**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1
34295 Küçükçekmece / İstanbul
Telefon: +90 (212) 463 71 25
Sertifika No: 41707

1. baskı: İstanbul, Ocak 2023
ISBN 978-975-08-5514-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2022
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: **ykykultur@ykykultur.com.tr**
facebook.com/**yapikrediyayinlari**
twitter.com/**YKYHaber**
instagram.com/**yapikrediyayinlari**

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International **Publishers** Circle üyesidir.

SAHİPSİZ YÜZLER

1.

Kapının sağındaki levhadan başka bu büyük tarihî yapının kilise olduğunu gösteren hiçbir şey yoktu ama Deniz levhayı okumasa da nereye girdiğini biliyordu ve içeride umduğu serinliği bulamadı, hatta loşluğu bile. 2018 Temmuz'unun o ilk cumartesi günü öğleden sonra İzmir'e bağlı böyle güzide bir tatil kasabasında denizde yüzmek varken burasının kimse için bir sığınak olmadığı belliydi, görevli masası dahi boştu. Okumadığı levhada yazdığı üzere 2010-2012 yıllarında restore edilen ve sergi mekânı olarak kullanılan kilisede dikdörtgen bir alan oluşturacak şekilde dizilmiş ayaklı panolara asılan tuvallere takılmadı gözleri, sütunları tırmandı, kemerlerde oyalandı ve tavana vardı. Mehmet çocukken arkadaşlarıyla kilisenin içinde top oynadıklarını anlatmıştı ona; çiğ renklerle yenilenen fresklerin geçmişte çocukların çektiği sert şutlarla yer yer döküldüğünü düşünmekten nedense hoşlandı.

Kısa adımlarla ilerleyip geniş sergi alanının ortasına geldiğinde ağrıyan boynunu ovalayarak başını indirdi ve gözlerini kırpıştırdı. Tam karşısındaki tablodaki kadın kendisine mi benziyordu?! Ya hemen sağındaki!? Bulunduğu yerde üç yüz altmış derece dönerek bütün tabloları hızlıca taradı. Gözlerine inanamıyordu, çevresi onun portreleriyle kaplıydı. Her biri farklı bir ressamın elinden çıkmış gibi duruyordu. Olabilir miydi böyle bir şey? Neden bir sürü ressam Deniz'in portesini yapsındı? Acele karar vermemeli, resimleri yakından incelemeliydi. Harekete geçmeden önce bir kez daha kendi etrafında döndü, sergiyi tanıtan bir pano yoktu.

Baktığı ilk tablodaki imzaya ikincide de rastladı ve çabucak diğerine yöneldi. İsmi sökemiyordu ama tabloların hepsinin aynı imzayı taşıdığını anlaması için 2013, 2015 ve 2018 tarihli üç tanesini yakından görüp sağa sola göz atması yetti. Ressamın ona olan saplantısı korkutucuydu, dondu kaldı. Ancak resimlerle karşılaşması tamamen tesadüftü, ressam onun burada bulunacağını bilerek bir sergi açmış olamazdı. Ziyareti planlı değildi. Dün Mehmet'le telefonda tartıştıktan sonra ani bir kararla gece yarısı otobüse bin-

miş, İstanbul'dan bu sahil kasabasına neredeyse on saatte varmıştı. Geldiğini haber verdiğinde Mehmet'in bir iki saatliğine karısını bırakıp onunla görüşmesini umuyordu. Sevdiği adam tarafından yanlış anlaşıldığında ne delilikler ederdi o! Kötülük mü? Asla. Delilik dedik. Bir yanlış anlamayı düzeltmek adına kaç kilometrelik yolculuğu göze almıştı, aşkının kuvvetini kanıtlayacaktı. Mehmet karısıyla birlikte annesinin evinde tatildeyken sevgilisinin buraya gelip kendisiyle görüşmek istemesini bir tehdit olarak algılar mıydı? Aman Allah'ım, Deniz bunu hiç düşünmemişti! Mehmet böyle bir şey düşünürse onu ikinci kez yanlış anlamış ve kalbini fena halde kırmış olacaktı. Hatta kalbi şimdiden onarılmaz şekilde kırılmıştı. Kalbinin parçaları oraya buraya savrulmasın diye elini göğsüne koydu.

"Gerçekten de etkileyici bir çalışma," dedi ihtiyar bir bey. Hangi ara Deniz'in yanında bitmişti bu adam?

"Bilemiyorum," dedi Deniz ve gömleğinin bir düğmesini açtı. 'Elimin kalbimin üstünde bulunması tabloya duyduğum hayranlıktan değil, serinlemek için düğmemi açıyordum sadece,' demeye getiriyordu galiba, ama hareketinden ihtiyarın bu anlamı çıkaracağı şüpheliydi. Kabalık etmekten çekinmeyerek ondan uzaklaştı ve köşedeki bir portrenin önünde durdu. Adam Deniz'in yüzünü görmemeliydi.

Ansızın kafasında bir şimşek çaktı. Ah, evet, ressam kesinlikle Mehmet'in bir arkadaşıydı! Şimşek söndü. Ah, hayır, öyle olsaydı Mehmet onu bu sergiden haberdar ederdi. Bir dakika. Önündeki portrenin tarihi neydi? 93 mü? Evet. Ya şu? 98. Deniz, 1988 doğumluydu, yani bu iki resim yapıldığında beş ve on yaşlarındaydı, portrelerdeki kendisi olamazdı. Yo, görüyordu işte, –bugünkünden birazcık daha genç haliyle– sergideki tüm tuvallerde o vardı. Ressam kimi resmettiği anlaşılmasın diye hile yapıp kafadan tarihler mi atmıştı tuvallere? Of, ne saçma düşünceler geçiyordu zihninden. Anlaşılmasını istemeseydi benzetmezdi ona bu kadar.

Ama doğrusu portrelerin hepsinin aynı oranda Deniz'e benzemesi mümkün değildi. Model değişmese de ressam her çalışmasında resim tarihinden farklı bir akımı taklit etmişti. Dikkatli incelendiğinde bazı tablolarda çeşitli dönemlerden birkaç üslubu harmanladığı da görülüyordu. Onu çağlar, ülkeler, sanatçılar arasında savuran –bir bakıma üslupsuzluğa sürükleyen– şey sanki portresini yaptığı

kadının hakikatine ulaşma çabasıydı. Belki de kendi üslubuyla o hakikate erişemediği için böylesine çok sayıda yola başvurmuştu. Başarılı olduğu söylenebilir miydi? Yolculuğunun henüz bitmediğini anlamak için söz konusu hakikatin ne olduğunu bilmeye gerek yoktu. Ayrıca bir çelişki seziliyor, tüm portrelerin aynı kadına ait olması ancak hiçbirinin özgün olmaması insanı ulaşabileceği bir hakikatin varlığı konusunda şüpheye düşürüyordu.

Deniz tablolarda kendisini görmekten hoşlanabilirdi, eğer onların biricikliğine inanabilseydi; ne var ki gerçek ortadaydı, çoğaltılmış olmanın huzursuzluğunu taşıyordu sadece. Gene de portrelere baktıkça ressamın ona özel bir şey söylemek istediği hissi içinde kuvvetlendi, gözlerini kapayarak sesini daha iyi duymaya çalıştı. Ressam, Deniz'e bu dünyada görülen, dokunulan, duyulan tek bir 'ben'i olmadığını mı anlatıyordu?

"Evet," dedi ihtiyar bey, "ben de eskiden bir resmi inceledikten sonra gözlerimi kapayarak onun zihnimde ne uyandırdığını, hangi imgeye karşılık geldiğini araştırırdım."

Deniz tefekküre dalmışken ihtiyarın münasebetsizliği nedeniyle irkilip öfkelenmeseydi yüzüne şimdi olduğu gibi doğrudan bakamazdı herhalde. Niye tuvallerdeki kadın olduğu anlaşılacak diye kaygılanıyordu? Portreler biricik değildi ki, dolayısıyla herhangi bir kadına ait olabilirdi.

İhtiyar adam konuşmasını sürdürürken Deniz'deki dalgalanmaları dikkatle izlese de aldırmaz göründü:

"Uzun süredir kafamda hiçbir şey aramıyorum. Ne varsa dünyada var. Gençken aksini düşünürdüm, yaşlandığımda sadece kendi içime bakacağımı sanırdım..."

Deniz bu sözleri teorik bir tartışmadan alıntıymış gibi dinledi, bunaldı. İhtiyarı küçümsüyor muydu? Asla. Şair ve psikolog Deniz Gürel olarak başka bir yer ve zamanda en azından imge hakkında şüphesiz birkaç şey söylemek isterdi, ancak şimdi ne düşüneceğini bilemez haldeydi. Portrelerdeki düğümü çözmeliydi. Ayrıca Mehmet'in bir fırsatını bulup kendisine telefon etmesini bekliyordu. Ona öğleyin mesaj atmış ama buraya geldiğini bildirmeye çekinerek yalnızca şöyle yazmıştı: "Sevgilim, sesini duymalıyım." Hele bir arasın, Mehmet'e neler diyecekti.

İhtiyarın bakışlarının dekoltesine kilitlendiğini fark edince hemen düğmesini iliklediği. İyi ki bir terbiyesizlik etmişti adam, artık

tek kelime etmeden onu yalnız bırakabilirdi –sanki ilk konuşmalarında bahaneye ihtiyaç duymadan ihtiyara sırtını dönen Deniz değildi. Ama kaçarcasına uzaklaşmayı kendisine yakıştıramadı, ahlaksıza muhakkak ağzının payını vermeliydi. Derken içine bir şüphe düştü, portrelerini yapan ressam bu ihtiyar mıydı yoksa? Maalesef insan bir soruyla meşgulken durgunlaşıyordu. Niyetlendiği kadar sert çıkmadı sesi:

"Gerçekten de artık yalnızca başkalarının içine bakıyorsunuz."

"Açık bir kapı, pencere bulur bulmaz içeri dalan adi bir hırsız değilim. Tek kabahatim ihtiyarlık, odaklanmakta zorlanıyorum."

Özrü kabahatinden büyüktü. Deniz bir of çekti.

İhtiyar adam gülümseyerek Deniz'in açıp kapadığı düğmesinden sarkan ipliği işaret etti nazikçe. Demek gözü buna takılmıştı.

"Hem görmek hepimiz için güç bir iştir hanımefendi. Bir elma bile ilk bakışta kavranamaz."

İhtiyarın son sözleri, içinde bulundukları sergiyi düşündürdü Deniz'e. Evet, karşısındaki kesinlikle ressamdı ve 1993'ten 2018'e bir kadının yüzünü görmeye çalıştığını, henüz uğraşının sonunun gelmediğini anlatıyordu. Ya da Deniz her zamanki gibi ona söylenenden fazlasını anlıyordu. Ne? 1993-2018 mi? Portresi yapılan kadın nasıl hep aynı kalmıştı? Hangi kadın? Tuvallerdeki apaçık kendisiydi işte. 'Benimle dalga mı geçiyorsun!' dercesine süzdü ihtiyarı.

"Anlıyorum," dedi, "insanın bir şeyi gerçek anlamda görmesi uzun sürüyor. Peki biz onu görene kadar geçen sürede karşımızdaki hiç mi değişmez?" Bir eliyle sergi alanını tarayan geniş bir yay çizdi. "Şu portrelerde her şey değişmiş ama kadın yirmi beş yıl boyunca hiç yaşlanmamış."

"Ferhat Bey'in portreleri bir fotoğrafa bakarak yaptığını düşünüyorum. Çok sevdiği bir kadının fotoğrafına. Belki sevgilisi belki kız kardeşiydi. Onu kaybetmiş olmalı..."

Ressam olmadığı anlaşılan ihtiyar adam, Deniz'in hiç aklına gelmeyen bir ihtimali dile getirmişti. Ama daha önemli bir nokta vardı: Bir süredir karşılıklı konuşmalarına rağmen tuvallerdeki kadının o olduğunu fark etmemişti. Deniz hayal mi görüyordu?

"Lütfen," dedi adeta inleyerek, "bana bir bakın."

"Ben sizi tam anlamıyla görene kadar ölürüm," dedi ihtiyar muzip bir tavırla.

Koşup sergideki en gerçekçi portrenin yanında dikilerek sorusunu tekrarlamalı mıydı Deniz? Uzun bir of çekti sadece.

"Tamam tamam. Bu hanımın anneniz ya da ablanız olmadığından emin misiniz?"

"Öyle olsaydı, vasat bir melodramın oyuncuları olurduk."

"Bana kalırsa nasıl bir oyununun içinde bulunduğunuza dair şimdilik hiçbir delil yok elinizde."

2.

Bazı çoksatar romanların gölge yazarı ve editör Mehmet Gün o cumartesi sabahı her zamanki gibi 6:45'te uyanmış, yanında uyuyan karısı Zeynep'e sarılabileceği uygun vakti beklerken sevgilisi Deniz'den bir mesaj gelmiş mi diye bakmak için telefonunu açmıştı. Yoktu. Kendisi bir şey yazmalı mıydı bilmiyordu. Deniz'le neden tartıştıklarını, birbirlerine neler söylediklerini hatırlamıyordu, ama tartışmışlardı, daha doğrusu Mehmet ne hakkında konuştuklarını bir türlü anlayamazken Deniz gücenmiş, korkmuş, konuyu defalarca başa sarmış, dallandırıp budaklandırmış, nihayetinde mesele içinden çıkılmaz bir hal alınca da ağlamıştı. Mehmet şimdi canımlı cicimli bir günaydın mesajı gönderirse onun bütün bu çabasından hiç etkilenmediği izlenimi uyandırabilirdi Deniz'de. Bir of çekti. Tıpkı Deniz gibi oflamıştı. Deniz gibi mi? Önce giderek sevgilisine benzemesine şaşırdı, üzüldü, ardından taklit eğilimini yaratıcı kişiliğinin bir kanıtı sayarak avundu, üstüne –kendisini kandırırken alışkanlık edindiği üzere– bir iki kez daha ofladı. Of çekerken karısını uyandırmış mıydı peki? Hayır. İyi.

Zeynep sarmaş dolaş uyumaktan hoşlanmaz, ancak sabahları alarmın çalmasına beş on dakika kala kocasının ona sarılmasına izin verirdi; Mehmet kolunu beline doladığında hemen tek gözünü açıp saati kontrol eder, vaktinden önce onu rahatsız ettiğini görürse huysuzlanıp kocasına dünyanın en aşağılık insanı olduğunu hissettiren sesler çıkarırdı. İnsan bile değil, tiksinç, pis bir şey! Karı kocalar birbirlerinde böyle hisler uyandırmakta ustadırlar elbette ama Mehmet kırk yaşına girdiğinden beri fazla alınganlaşmıştı ve durumu abartıyordu, yoksa on dört yıldır evli olduğu Zeynep'in huyuna çoktan alışmış olması gerekirdi. Her neyse. Şimdi tatildeydiler, çalacak bir alarm yoktu, karısının ne zaman uyanacağını kestiremezdi ve bunu bilmemek Zeynep'e sarılmak isteğini acılaştırıyordu. Bu da neydi şimdi, kaçta uyanacağını bilmediği için karısına sarılamıyor diye kederleniyor muydu?! Kendine şaştı, kızdı,

acıdı. Tekrar kendine şaştı, kızdı, tam acıyacakken Zeynep ağır ağır ona döndü ve gözlerini açar açmaz Mehmet'in çatık kaşlarıyla karşılaştı, kocasının yüzündeki ciddiyeti bir şeyi hatırlatma çabası olarak algıladı.

"Aa, bu sabah yürüyüşe çıkacaktık di mi?"

Böyle bir plan yaptıklarını hatırlamıyordu Mehmet.

"Güneş ortalığı kavurmaya başlamadan evden çıkmalıyız."

Mantıklı, diye düşündü Mehmet, teklifi onaylamak üzere ağzını açtı... Ne?! Sırf akla yatkın bir şey dediği için karısına boyun eğip sabahın kõründe dışarı çıkmaya razı mı olacaktı, hemen ağzını kapadı. Sarılıp koklaşmak istiyordu o, ama maalesef sevişmek isteyen birine göre fazla sıkı kenetlemişti dudaklarını.

"Yüzün neden asık senin?"

Zeynep kocasının cevap vermesini beklemeden yataktan kalktı. İş günleri biraz daha uyumak adına ona türlü eziyetler eden karısının tatilde çarçabuk kalkıp yüzünü yıkamak üzere tuvalete koşmasında kendisine yönelik bir acımasızlık buldu Mehmet, incindi. Ama hemen ardından hatalı akıl yürüttüğünü düşündü; sonuçta Zeynep'in bu sabah vazgeçtiği şey uykuydu, o değildi. Ah, hayır, Zeynep "biraz daha uyumak" ile "güneş ortalığı kavurmadan evden çıkmak" arasında bir seçim yapmıştı, Mehmet'le sevişmeyi hiç düşünmemişti. Mehmet seçenekler arasında yoktu! Allah kahretsin, yoktu! Nasıl olsundu ki! Geçen gün karısının kendisinden bütün beklentilerini madde madde bir kâğıda yazdığında onun bir tesisatçı veya elektrikçi ile evlenseydi daha mutlu olacağı gerçeğiyle karşılaşmıştı. Şimdi bunu Zeynep'in yüzüne haykırmanın tam vaktiydi. Hayır hayır, vardığı acı sonucu şüphesiz evde arızalanan bir şeylere kayıtsız kalmakla suçlandığında –becerebilirse eğer, sakin sakin– dile getirmeliydi. Hiç olur mu, ah, olur mu hiç, tam yerinde ve zamanında –hele ki sakin sakin– dile getirilen tatsız gerçekler kurgu kokardı, Mehmet gibi bir editör ve çoksatar romanların gölge yazarı pekâlâ böyle edebî hileleri bilirdi. Ancak elindeki kozu şu an kullanması da kurgusal açıdan çok yakışıksız kaçardı. Üstelik söz konusu kâğıt yoktu yanında, belirlediği tüm maddeler aklında olsa bile onları öfkeyle sıralarken bir iki önemli ayrıntıyı muhakkak atlardı.

Zeynep odaya döndüğünde hâlâ somurtan kocasına hiç aldırmadan soyunup giyindi. Sokağa yalnız çıkmayacaktı tabii ki, ama yerli

yersiz alınganlıkları karşısında merhamet göstererek Mehmet'in marazlı yapısını körüklemek istemiyordu. Şu anki halleri filme çekilse ve dünyanın dört bir yanında sinema salonlarında gösterilse izleyicilerin hemen hepsi aralarındaki kültürel farklara rağmen aynı fikirde birleşirdi: kadın ve adam birbirini sevmiyor... Böyle düşünmek Zeynep'in içini acıttı ve kocasının yüzünün ortasına kocaman bir öpücük kondurdu.

"Biliyor musun," dedi Mehmet'in üzerine uzanarak, "geçen gün senin bir kadından beklediğin her şeyi bir kâğıda yazdım."

"Neden böyle saçma bir şey yaptın ki?"

"Şu Deniz var ya," dedi Zeynep, kocası bir tuhaf bakmasındı, hangi Deniz'den bahsettiğini açıklıyordu zaten, "Zümrütoğlu'nun sergisinin açılışında benimle tanıştırmıştın hani. Kokteylde onu bir çifte öğüt verirken dinledim..."

Deniz o akşamda kalmalıydı! Karısının dudaklarından sevgilisinin adı dökülünce Mehmet'in kalbi durdu ama beyni henüz işlevini yitirmemişken bu dudakların birden kenetlenip yalnızca kendi radarına takılacak şekilde üç milimetre ileri uzanıp geri çekilmesinin onu hayata döndüren kesin bir buyruğu vardı: Hadi bir şey sor da sadede geleyim.

"Ee?"

Mehmet tepki vermekte gecikmişti, Zeynep dudak bükerek sağ omzunu kaldırıp indirdi:

"Hiç."

"Benim bir kadından beklentilerimi yazdın da ne oldu?" Kâğıt üstünde sataşkan duran bu cümle Mehmet'in ağzında pek usluydu. Bir çocuk başka gezegenlerde hayat olup olmadığını merak ediyordu sanki.

"Bir orospuyla evlenmen gerekiyordu senin, benimle değil. Bu sonuç çıktı ortaya."

Ah, Mehmet kendi kâğıdında ulaştığı sonucu asla açıklayamayacaktı! Hüsrana uğradığını gizlemek için güldü. Zeynep de güldü, zaten birlikte gülsünler diye söylemişti bunu.

"Anlamıyorum," dedi Mehmet, "niçin azıcık rol yapıp beni mutlu etmiyorsun? Sen bir oyuncusun, istersen yapabilirsin. Yalan söylemeye bile değmez biri miyim sana göre?"

"Sevgilim, ben oyuncu değilim. Sahnede veya kameranın karşısında rol yapmıyorum. Hikâyede kim olmam gerekiyorsa o bende

var. Herhangi birini kendimde bulmakta hiç zorlanmam... Senin için bir orospu olmamı ister misin?"

"Bana karşı hep çok sertsin."

"Hayır, sert olan sensin," dedi Zeynep, eli kocasının kasıklarında. Ne yazık ki bu sırada mutfaktan gürültüler gelmeye başladı, belli ki Mehmet'in annesi uyanmıştı, oldukça sessiz sevişmeleri gerekiyordu. Oldukça sessiz ve kısa, çünkü güneş ortalığı kavurmadan yürüyüşe çıkacaklardı, Zeynep bunu aklına koymuştu bir kere, asla vazgeçmezdi.

Ama haliyle Zeynep'in planladığından geç bir saate sokağa adım attılar ve güneş çarçabuk yükseldiğinden etrafta çok dolanmadan marinada bir yerde kahve içmeye karar verdiler. Girdikleri restoranda çocuklu bir çift kahvaltı ediyor, başka bir masadaki iki genç kız ise boş boş denize bakıyordu (çoksatar romanların gölge yazarı herhangi bir su birikintisine sabitlenen bakışların dolu mu boş mu olduğunu ayırt etmekte ustaydı). Kızlar hemen tanıdı Zeynep'i, tek tek yanına oturup fotoğraf çekildiler. Toplu *selfie* için harcadıkları çabayı görünce Mehmet telefonu alıp onların fotoğrafını çekmeyi teklif etti (asıl niyeti bu kareye girmemekti), ama onun da garsonun da teklifini reddettiler. 'Yakalanan değil yakalayan olmak istiyorlar,' diye geçirdi içinden Mehmet –*selfie*'nin ve bir ünlüyü ünsüz eşiyle birlikte yakalamanın tadı başkaydı tabii. Ardından kucağında üç dört yaşlarındaki oğluyla gelen anne Zeynep'in yanına oturdu, baba onların fotoğrafını çekti, ailenin Zeynep ve Mehmet'li *selfie*'si de eksik kalmadı, son kareye bakılırsa sanki hep birlikte gelmişlerdi buraya ve sonsuza dek de ayrılmayacaklardı –toplu *selfie*'nin insanları birbirine yakın göstermekteki gücü tartışılmazdı. Herkes *Günah Mevsimi*'nde ileride olacaklar hakkında soru sordu, Zeynep dürüstçe "Bilmiyorum," dedi. Kimse inanmadı ona ama gerçekten bilmiyordu, senaristler ve yönetmenin bile üç yıldır oynayan bu tv dizisinin geleceğine dair kesin bir cevap verebilecekleri şüpheliydi.

Fotoğraf çekme-çekilme töreni nihayet bittiğinde Mehmet kendi adıyla bir roman yazsa –kadın karakter hakkında okuru bilgilendirmek işlevi görmesine rağmen– olayörgüsünde asla böyle bir sahneye kısa bir paragraf da olsa yer vermeyeceğini, yer verdiği takdirde "modern" hayat eleştirisi yapan üçüncü dünya ülkesi aydını durumuna düşmemek ve bu sahnenin klişe havasını dağıtmak üzere sonraki paragrafta dil dökmek zorunda kalacağını düşündü.

Romanına kesinlikle katkısı bulunacağını hesap ederek diğerlerinin gözünden bakmaya çalıştı Zeynep'e, beceremedi. Kırk iki yaşındaki karısını sekiz piyeste, on üç sinema filminde, on iki tv dizisinde –hiçbiri başrol değilse de– önemli rollerde oynamış, yirmi üç yıllık sağlam bir kariyere sahip, ünlü aktris Zeynep Doyranlı olarak göremiyordu. Zeynep öyle davranmıyordu çünkü, makyajsız geziyor, beş yıldızlı otellerde tatil için ısrar etmiyor, kayınvalidesinin evinde hamarat gelin edasıyla her türlü yemeği hazırlıyor, misafirlere kolonya bile tutuyordu. Mehmet'i evlenmeden önce iki, evliliklerinin ilk altı yedi (belki sekiz) yılında beş altı (belki yedi) kez aldatmış olabilirdi, ama uğradığı ihanetler şimdi Mehmet'e gelecekte yazacağı romanın birer yan olayörgüsü gibi geliyordu sadece, hem Zeynep'in son yıllarda gayet sadık bir eş olduğundan emindi. Yıllardır sadakatsizlik eden asıl Mehmet'ti. Zeynep ünlendikçe Mehmet daha çok kadının ilgisini çekmeye başlamıştı. Kiminle evli olduğunu öğrenen kadınların bir kısmı onunla yakından ilgileniyordu, o da kendisine yönelik merakı artıracak bir gizem perdesi çekerek ilgiyi ilişkiye çevirmekte zamanla ustalaşmıştı. Karısından intikam mı alıyordu? Hayır! Asla! Cevabı netse de –duruma başkalarının gözüyle bakmak alışkanlığı yüzünden kafasında doğan– bu soru ürküttü onu, yeni gelen filtre kahvesinden tüm ağzını yakan büyük bir yudum aldı yanlışlıkla ve öksürdü.

İyi ki ağzındaki kahveyi gürültüyle püskürterek öksürdü, tam bu sırada restoranın önünden hızlı adımlarla geçen Ebru ve Mehmet Erte çifti eski dostlarını böylelikle fark etti. İstikametlerine bakılırsa Erteler sabah gezintilerini tamamlamışlar, eve dönüyorlardı. Birbirlerinden habersiz burada bulunmalarına hepsi şaşırdı. Mehmet'ler bu sahil kasabasında doğup büyümüş, ilkokuldan lise sona dek aynı sınıflarda okumuş (öğretmenleri ve arkadaşları onları ayırt etmek için hep soyadlarıyla anarlar, çağırırlardı), farklı şehirlerdeki üniversitelerden (Erte, Sakarya - Fizik; Gün ise Marmara - Radyo, Televizyon ve Sinema bölümünden) mezun olsalar da İstanbul'da buluşmuşlardı, Ebru ve Zeynep ise on altı yıldır tanışıyorlardı; her fırsatta ailecek görüşürlerdi, dolayısıyla dostlarını haberdar etmeden memlekete tatile geldiği için azıcık mahcuptu herkes ama iki aile de daha dün gelmişti buraya, üzülmeye gerek yoktu.

Gün, Zeynep'in yanına geçti, iki dostuna da karşıdan bakmak istiyordu.

"Bu sabah Deniz'i gördüm," dedi Erte masaya yerleşirken. "Deniz Gürel. Elinde küçük bir valizle bizim evin karşısındaki pansiyona giriyordu. Ona yakalanmamak lazım."

"Neden ki?.." diye merakla sordu Zeynep yan gözle kocasını süzerek.

Erte'nin gözleri de Gün'ün üstündeydi, Deniz'in uzak durulması gereken biri olduğu konusunda onu desteklemesini bekliyordu ama maalesef çocukluk arkadaşı sohbete hangi kanaldan gireceğini kestiremiyordu, Zeynep'i kendi cevaplamak zorunda kaldı.

"Kadın hiç susmuyor."

"Öyle!" dedi Gün içtenlikle, hararetle –nihayet. "Makine gibi durmaksızın konuşuyor!" Deniz'den şikâyet etme fırsatı bulunca fazla mı heyecanlanmıştı acaba? Dertli halini açıklar ümidiyle ekledi: "Son şiir kitabını ben yayına hazırladım da..."

Ebru kocasının uzak durmak istediği her kadından şüphelenmezdi, ancak Deniz konusunda içine bir kurt düştü. Gün'ün Erte'yi zoraki onayladığını düşünüyordu. Kocasına dönüp bakışlarını profilinde gezdirdi. Erte oralı olmadı.

"Ama sevimsiz değil," dedi Zeynep. "Gayet eğlenceli biri. Eve temizlikçi gelmesine karşı. Evlilikleri kötü gidenler evi birlikte temizlemeliler, diyor. Hep başkalarının işlerini yaptığımız ve kendi işlerimizi de başkalarına yaptırdığımız için ruhsal derinliğimizi kaybettiğimize inanıyor."

Sevgilisi hakkında karısının bunca şey bilmesi karşısında nutku tutuldu Gün'ün.

"Saçma," dedi Ebru. "Ruhsal derinlikle evliliğin ne ilgisi var." Yüzünde şakalara eşlik eden türden bir gülümseme varsa da herkes bu sözünü ciddiye aldı –ya da Gün'e öyle geldi.

"İnsanın bir ruhu olduğundan hâlâ bahsedebilir miyiz bilmiyorum ama buzdolabını temizlemek evliliğimize dair bir şeyler öğretebilir bize," dedi Erte.

"İyi ki bir kere buzdolabını temizledin."

"Dolapta yedi tane reçel kavanozu buldum, birbirinden farklı yedi reçel kavanozu. Artık seni daha iyi tanıyorum."

"Demek ki hiçbir zaman kahvaltıyı sen hazırlamıyorsun."

"Nankörsün. Bunu nasıl söylersin! Kahvaltıyı hazırlarken muhtemelen hep aynı reçel kavanozunu çıkarıyordum, birini bulduğumda altı kavanoz daha olduğunu nereden bilebilirdim, onları dolabın her yerine dağıtmışsın."

Gün sandalyesinde kımıldandı, tuvalete gidecek ve hemen Deniz'in telefon numarasını engelleyecekti. Ama yerinden kalkamadı. Maalesef böyle anlarda hareketlerimizin şifrelerinin başkaları tarafından kolayca çözüleceğini düşünürüz. O da çözülecek bir şifresi olmadığını kanıtlamak üzere sohbet havuzuna balıklama dalmaya karar verdi.

"Abi..." dedi Gün, devamını nasıl getireceğini şaşırdı, çünkü bir şey sormak niyetiyle Zeynep'e bakarken Erte'ye seslenmişti; diğer bir deyişle, balıklama atlamaya çalışırken göbekleme girmişti suya. Zeynep'in Deniz'in tüm fikirlerini tanıştıklarında öğrendiğine inanmıyordu; kokteylde onları o tanıştırmıştı (karşılaşmaları tamamen tesadüftü, tanıştırmak zorunda kalmıştı, kitabının editörlüğünü üstlendiği birini görmezden gelemezdi) ve kendisinin içinde bulunmadığı bir halkada ikisini sadece birkaç dakika yan yana görmüştü; üstü kapalı şekilde işin aslını soracaktı ama kötü bir atlayış gerçekleştirmişti ve karnı ağrıyordu, başını karısından Erte'ye çevirdi ağır ağır. Gelecekte yazacağı romana onu ve Ebru'yu koymayacağına yemin etti.

"Abi, masaya reçeli kavanozla mı getiriyorsun? Böyle bir şey yapsam Zeynep canıma okur. Ayrıca bir dolapta yedi reçel bulunmasının ne sa—"

"Ah, sen ona ne bakıyorsun. Annemin boş salça kavanozuna koyup verdiği tarhanayı reçel sanıyor," dedi Ebru.

"Ve siz bu konuyu ilk kez burada tartışıyorsunuz öyle mi?" diye sordu Gün hayretle, ama ne demek istediğini kimse tam olarak anlamadı: Erte'nin, eşi hakkında önemli bir gerçekle karşılaştığını düşünüp bunu sabırla saklamasına, sonra da hiç sırası değilken ortaya dökmesine şaşırıyordu. Çünkü gerçek hemen dile getirildiğinde yarısının yanlış çıkmasına pek aldırmayız ama bekletilip en olmadık zamanda söylendiğinde yedide birinin hatalı olması onu fena halde zayıflatır gözümüzde.

"Bakın," dedi Zeynep, "bu tartışma Deniz'in haklı olduğunu gösteriyor. Yönetmen programdaki seyircilere durmadan kafa sallatacağına bizi Deniz'le birlikte konuk etse daha iyiymiş."

"Televizyon mu?" dedi Erte. "Televizyona çıkarıp ona evliliklerle ilgili soru mu soruyorlar?"

"Psikolog ya," dedi Zeynep.

Sevgilisinin hafta içi her gün bir sabah programına on beş da-

kika konuk olduğunu nasıl unutmuştu Gün?! Demek Zeynep bu programı izlemişti; kanallar arasında dolanırken yeni tanıştığı bir yüze rastlayınca sözlerine ayrıca dikkat etmiş olmalıydı. Gün bunu zamanında akıl edebilseydi tökezlemez, sohbet havuzuna gübekleme düşmezdi.

"Televizyonda göründükçe şiir kitabının daha çok satacağına inanıyor," dedi konuşmuş olmak için.

"İyi de, evlilikle şiirin ne ilgisi var?" diye samimiyetle sordu Ebru.

"Aşk şiirleri yazıyor," dedi Gün.

"O halde kesinlikle evlilikleri düzetmeye çalışmamalı," dedi Ebru, "yoksa aşk şiirine ihtiyaç duyan insan sayısı gün geçtikçe azalır."

"Evli veya değil, aşk her kesimden, her yaştan insana satılabilen yegâne şey. Küçücük çocuklara bile satmaya başladılar aşkı," dedi Zeynep.

"Aşk şiiri satmak istiyorsan kavuşmanın iyi bir şey olduğuna, ilişkilerdeki sorunların halledilebileceğine yürekten inanmalı ve inandırmalısın. Düzeltilemeyecek evliliklerle dolu bir dünyada kim sevdiğine kavuşamadığı için acı çeker ve şiire ihtiyaç duyar ki," dedi Erte, karısına meydan okuduğu anlaşılıyor mu diye havayı kokladı ve gereksiz de olsa ekledi: "Yani Deniz aşk şiiri satmak için en doğru yolda ilerliyor."

Kocasına karşı çıktı Ebru:

"İnsanlar aşktan korktukları için evlenirler, diyen kimdi?.. Neyse. Doğru bu söz. Evliliklerin mükemmel göründüğü bir dünyada daha çok insan aşktan uzak duracaktır."

Herkesin gevezelik ettiğini anladı Gün birden. Evet evet, bunların hepsi azıcık eğlenmek için edilen laflardı, o ise düşünceli görünmeye çalışarak –yani eli çenesinde, kaşları hafif çatık– dinliyor, söze girecek yer arıyordu. Yüzüne bir gülümseme yerleştirdi, millet eğleniyorsa o da eğleniyor görünmeliydi, ama şimdiye dek ciddi ciddi oturduğuna pişman olduğundan kaşları çatıktı hâlâ.

"Dostum," dedi Erte, "kahve mideni mi ağrıttı?"

Gün yüzünün aldığı tuhaf hale bakarak Erte'nin bunu sorduğunu anlamadı tabii, şaşırdı, çünkü gerçekten de bir süredir midesi ağrıyordu. Kimsenin hangi nedenden ötürü midesinin ağrıdığını tahmin etmesine imkân yoktu, ancak sakladıkları bir sırları olanlar,

özellikle yasak aşk yaşayanlar, bazen öyle hassaslaşırlar ki, içinde bulundukları hal ve sergiledikleri davranışlar hakkında neden-sonuç ilişkisi kurmayı başkasına bırakmaz, hiç gereği yokken bile duruma bir açıklama getirirler, işte bundan dolayı Gün, kafa sallayarak Erte'yi onaylamak yerine, kendine ait bir açıklama üretmek üzere zihninin koridorlarında koşturmaya başladı. İkinci köşeyi henüz dönmüştü ki... Kör talih! Ne arıyordu ne buldu: Zeynep'in internette Deniz hakkında araştırma yaparken söz konusu sabah programının YouTube'da yayınlanan kayıtlarını izlediğinden emin oldu birden, yani karısı sevgilisinin fikirlerini kokteylde veya televizyon seyrederken tesadüfen öğrenmemişti. Masada bu sonuca ulaşmasını sağlayacak hiçbir söz edilmediği –diğer bir deyişle, zihnini aydınlatan ışık kaynağı belli olmadığı– için huzursuzluğu iki kat arttı (oysa insan büyük hakikatlerle incir çekirdeğini doldurmayacak şeyleri düşünürken karşılaşır), kendisini cezalandıran ilahi kuvvete direnircesine başını iki yana salladı. Normalde 'hayır' anlamına gelmesi gereken bu hareket, çarpılmış bir yüzle yapılınca 'Evet, hem de nasıl!' demek oluyordu, Gün farkında olmadan Erte'yi onaylamış, midesinin ağrıdığını kabul etmişti. Yalan söylemek isterken doğruyu ifade etmesine şaşırmadı, çok sık başına gelirdi bu. Karısı ve dostları onun rahatsızlığını sohbeti sonlandıran bir işaret sayıp masadan kalkarlarken 'İletişim kurmak imkânsız,' diye geçirdi içinden.

3.

Celal Bey sanatın doruklarına tutkun ruhunu en bayağı şeylere ayırdığı mesaiyle dengede tutardı. (Aslında çok yükseklerdeyken aşağı bakmamak gerekir ya, neyse.) Doğru mu bu bilmiyoruz, ama kaldığı otelin barında dün gece berbat bir pop şarkısına parmaklarını şıklatarak eşlik etmesine şaşıran iki hanımefendiye durumu böyle açıkladı. Hanımlar şaşırmıştı, çünkü bu ihtiyar beyefendi daha az önce onlara uzun yıllar İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nda şef olarak görev yaptığını söylemişti. Hanımların bir kere bile klasik müzik konserine gitmedikleri açıktı, ancak –mantığa uygun davranmaya özen gösterdiklerinden– hayatını yüksek kültüre ait bir müziğe adayan birinin pop şarkılarıyla eğlenmesine şaşırmak gerektiğini düşünmüşlerdi.

Celal Bey açıklamasının onları tatmin etmediğini görünce ekledi:

"Hem artık çok yaşlandım, paslanan kulaklarım bir ezgiyi seçince adiliğine bakmadan mutlu oluyorum. Sevinçle ona eşlik etmekten kendimi alıkoyamıyorum."

İhtiyar adam kitap gibi konuşuyordu; hanımlar onun sözlerinde bir incelik bulunduğuna hükmedip bunu fark ettikleri için kendilerini kutladılar. Celal Bey de yüzlerinden sezdiği kutlamalara katılmak istedi.

"Sizin gibi genç hanımlarla tanıştığıma pek memnun oldum. Artık kimse müzik türlerini farklı kültürel sınıflara ve beğenilere hitap eden şeyler olarak ayırmıyor. İnsanlar nicedir her şeyden hoşlanmayı marifet sayıyorlar. Thomas Mann okurum, Müslüm Gürses dinlerim! Günümüzün modası köprü kurmak. Bense art arda bombalar patlatmak ve her şeyi birbirinden uçurumlarla ayırmak istiyorum!"

Hay Allah, hem hanımları ürkütecek denli coşmuş, hem de bayağı şeylere ayırdığı mesai hakkındaki sözleriyle çelişmişti. Ayrıca konu müzik olduğuna göre Thomas Mann okumaktan değil Bach dinlemekten bahsetmeliydi. Edebiyattan konuşsalardı Mann

yerine Tanpınar demek onu daha yerel ve samimi gösterirdi, ama o zaman da müzik alanından olduğu için Müslüm Gürses adı yersiz kaçardı. Hayır, hiç de yersiz kaçmazdı, aksine aynı meselenin farklı bir yüzünü ortaya çıkarırdı: Artık edebiyat veya müziğin niteliklisi değil, iyi kötü diye ayırmadan farklı alanlar arasında köprüler kurmak yüceltiliyordu. Ee, o da verdiği örnekle bunu dile getirmemiş miydi zaten?

Sabah uyandığında düne ait bu tatsız anıyı gözden geçirdi yatakta, bazı sözlerini sildi, bazılarını düzeltti, yeterince iyi olduğuna kanaat getirince hafızasına yeniden kaydetti. Ah, dedi, bir şeyi unuttum; anıyı yerinden çıkardı ve ona özenle bir fikir ekledi: Pop şarkıcılarıyla senfoni orkestralarının buluşturulduğu konserler yüksek kültürün ayaklar altına alındığını görmekten hoşlanan kitleler için düzenlenir! Yaşlandıkça daha mı muhafazakârlaşmıştı ne. "Muhafazakâr" kelimesinin bugün neredeyse sadece dindarlar için kullanılmasına üzülmeden edemedi, çünkü inançsız biri olarak ölüme yaklaşırken fikirlerinde katılaşmaktan memnundu.

Sanatın doruklarına tutkun ruhunu dengelemek ihtiyacıyla televizyonu açtı. Geçtiğimiz salıdan beri 8:30-10:00 arasında izlediği program bugün maalesef yoktu, yerini hafta sonu başkasına bırakmıştı. Celal Bey'in sevdiği, 90'lı yılların ikinci yarısında yayınlanan *Sabah Şekerleri*'nin bir taklidiydi. Melis ve Kaan adlı sunucuların danslarıyla açılıyordu, biri beslenme uzmanı, diğeri psikolog –on beşer dakika ağırladıkları– iki daimî konukları vardı, ayrıca her gün farklı bir pop şarkıcısı aralarına katılıyor, hep ayakta sohbet ediyorlardı. Diyetisyen gitmek üzereyken şarkıcı geliyordu, şarkıcı gitmek üzereyken de psikolog; böylelikle şarkıcı her ikisine de birer soru yöneltmek imkânı buluyordu. Şarkıcı, adı üstünde, elbette şarkı söyleyerek geliyor ve gidiyordu. Diyetisyenin ve psikoloğun popçunun şarkısıyla dans etmeye zorlanması harikaydı, mest oluyordu bu anlarda Celal Bey. 'Postmodernizmin iki önemli sorunu beslenme ve ruh sağlığı,' diyordu içinden, arkasından büyük bir cümle kuracağından emindi, ancak devamını getiremiyordu bir türlü. Fikrini oluşturmasına bir faydası dokunur ümidiyle izlemeyi sürdürdüğü Melis ve Kaan'ın programının kısa sürede müptelası olduğunun farkında değildi, işte bunu o cumartesi sabahı ekranda farklı bir yayınla karşılaşınca anladı. Sıkıntıyla kanallar arasında oyalandı.

Türk usulü kahvaltı etmezdi, kahvenin yanında bir kurabiye veya kruvasan yerdi sadece, ama başkalarıyla tanışmak, konuşmak imkânı sunduğu için insanların tıkındığı saatlerin hiçbirini kaçırmak istemezdi. Ne var ki otele geldiğinden beri sabahları izlediği program nedeniyle biraz geç bir vakitte, 10:15'te odasından çıkmak alışkanlığı edinmişti, bugün de öyle yaptı.

Restoranda filmlere, romanlara özgü bir sürpriz onu bekliyordu. Melis ve Kaan bir masada karşılıklı kahvaltı ediyorlardı. Ekrandaki hallerinden daha genç görünüyorlardı, yirmi beşten yukarı değillerdi. Açık büfeden kahvesini ve kruvasanını aldıktan sonra hiçbir çekince duymadan yanlarına gitti.

"Türkiye'ye geldiğimden beri programınızı izliyorum, dört günde hayran ettiniz beni kendinize. Bu sabah televizyonda sizi göremeyince çok üzülmüştüm. Şu şansa bakın!"

Burada şanslı olan sadece kendisiydi, ama kaderin iyi bir tesadüfle ödüllendirdiği pek çokları gibi muhataplarının onun sevincini paylaştığını düşünüyordu.

Melis ve Kaan somurtsalar da Celal Bey'in masaya oturmasını engelleyecek bir söz edemediler. Ağızlarına birkaç lokma birden atarak sessiz kalmak için bahane yarattılar sadece.

"Meslektaş değiliz ama ben de yıllarca kameranın hem önünde hem arkasında çalıştım."

"Aa!" diye bir ünlem çıktı Melis'in ağzından –bir parça peynirli omlet, bir dilim domates ve bir tane zeytinin imkân verdiği ölçüde. Kuru bir hayretti bu, ihtiyar adamın ünlü biri olmadığından emindi. Ünlülerin diğer ünlüleri algılayan bir duyu organları olsa gerekti.

Kaan ihtiyara tamamen kayıtsızsa da çocukluğundan beri lokmaları çabucak yuttuğundan soru sormak görevi ona kaldı. Ancak Celal Bey'in konuşmak için soruya ihtiyacı yoktu, Kaan'ın dudaklarının azıcık kıpırdadığını görmesi yetti.

"Porno filmlerde oynuyordum, iyice tecrübe kazandıktan sonra sektörde yönetmen olarak da çalıştım."

"Aa!" dedi Melis, bu sefer gerçekten şaşırmıştı galiba, ama şaşırmayı kendine yakıştıramadığı görülüyordu. "70'li yıllardaki erotik film furyasından mı bahsediyorsunuz? Çok masum filmlerdi onlar, porno demeyin lütfen."

Melis'in 70'lerdeki filmler hakkında hiçbir fikri yoktu, sadece porno kelimesini çirkin bulmuştu.

"Hayır hayır. 70'lerde sevişmek aklıma bile gelmezdi benim, filmini mi çevireceğim. Devrimciydim. 12 Eylül'de Fransa'ya kaçmak zorunda kaldım. Biricik aşkım Ingeborg'la tanışana kadar tam beş yıl bir sürü benzin istasyonunda, restoranda çalıştım. O soktu beni Almanya'da porno işine."

Hikâyesini bu kadar büyük adımlarla anlatması hataydı, tamam, ancak kıpırtısız bir suskunlukla karşılanmayı da hak etmiyordu. Söyledikleri gençlerin ilgisini çekmedi diye üzüldü. Oysa o sırada ikisi de ihtiyarın porno sektörüne girdiğinde kaç yaşında olduğunu hesaplamak için bugünkü yaşını tahmin etmeye çalışıyordu. Kaan bir mesele kafasını kurcaladığında cevaba hemen ulaşmaktan hoşlanmazdı, bu nedenle ona yaşını değil, hangi yılda doğduğunu sordu. Celal Bey iyi tanıyordu böylelerini, konuşmasını bir an önce kaldığı yerden sürdürmek istiyordu, delikanlı çabuk hesaplasın diye "1938" cevabını verdi.

"Ne yani," dedi Kaan, kandırıldığını düşünerek kızmıştı, "porno filmlerde oynamaya başladığınızda kırk yedi yaşında mıydınız?!"

Celal Bey'in ağzı bir anlığına iki yana gerilip gevşedi.

"Dünyaya geleli tam kırk yedi yıl sekiz ay olmuştu." Silkindi. "Yetişkin erkek - genç kız pornosu işte, bilirsiniz, *daddy*."

"Elli yaşından sonra da yönetmen olarak kariyer yaptınız, öyle mi?"

"Evet. 90'lar boyunca film de çektim."

Melis daha derin bir meseleyle meşguldü:

"70'lerde otuzlu yaşlarınızdaydınız..." Duraksadı, 1978 ve 1979 yılları için doğru değildi söylediği, en az Kaan kadar dikkatli olduğunu kanıtlamalıydı. "Hatta 1980'de kırk iki yaşındaydınız." Oh, şimdi bombayı patlatabilirdi. "Devrimcilik falan ne iş?"

Bu soru Kaan'a çok çarpıcı geldi, sanki bir sır vardı da şimdi çözülecekti.

Celal Bey hüzünlendi. Çok hüzünlendi. Karşısındakiler gençti ve her şeyi gençler yapar sanıyorlardı. Devrimi, kariyeri, seksi gençler yapar. Gençler! Hikâyesinde Fransa'dan Almanya'ya bir anda nasıl geçtiğini, büyük aşkı Ingeborg'u ve ne tür bir aşk ilişkisinin insanı porno film sektörüne sokabileceğini kimse merak etmemişti. Oysa onun kurduğu hikâyenin odağı bu meseleydi. Gençler gerçek bir merakla değil, sürekli kandırılmanın yarattığı alışkanlıkla şüpheci sorular soruyorlardı; gene de bunun sakıncası

yoktu, iyi bir hikâye böyle soruların üstesinden gelebilmeliydi. Ayrıca ona inanmaya hazır olduklarını görebiliyordu. İnanmazlarsa da bozulmazdı. Hikâyesinin uydurma olduğunun ortaya çıktığı durumlarda muzipçe gülümserdi sadece. Şimdi yaşadığı farklıydı: Davet edilmediği bir toplantıya katılmış, hem de kapıyı zorlayarak girmişti içeri. Kendini küçük düşürmüştü, çok utanıyordu. Celal Bey de istemiyordu bu insanların arasında bulunmayı, burası aşk ve macera hikâyelerinin zarif bir ilgiyle karşılandığı onun dünyasına hiç benzemiyordu.

4.

Ressam Tahir Ayhan o cumartesi öğleye doğru saat on bir civarı Aydın-Söke'ye bağlı bir köyden İstanbul'a dönüyordu. Dört gün önce annesini defnetmişti. Sıkıcı cenaze işlemleri, yas evinin türlü âdetleri, bitmeyen dualar, uzak yakın akrabaların, çocukluk arkadaşlarının lakırdıları kederini hakkıyla yaşamasına mani olmuş, çok sevdiği anacığının ardından tek damla gözyaşı dökememişti, direksiyonun başına geçtiği anda hüngür hüngür ağlayacağını sanıyordu. Öyle olmadı. 2006 model Citroen C3'üyle köyden çıktıktan dört beş kilometre sonra radyoyu açtı ve denk geldiği ilk 'hareketli' şarkıya keyifle eşlik etti. Şarkı bittiğinde utandı; hayır, annesi yeni vefat etmişken eğlendiği için değil, berbat bir pop şarkısıyla eğlenebildiği için. Şarkının bütün o aptalca sözlerini ne vakit öğrenmişti? Soru değildi tabii ki bu, aptallıktan kaçamadığımızı düşünüyordu hüzünle: Aptallık her yerde nota nota, kelime kelime sinsice işliyordu içimize ve hayatının büyük bölümünü atölyesinde geçiren, kırk sekiz yaşında, bekâr, çok az insanla görüşen, televizyon izlemeyen, gazete okumayan, internette gezinmeyen, sosyal medya hesapları olmayan Tahir Ayhan bile bu saldırıdan kendini koruyamıyordu, çünkü genelde akşamüzerleri hava almaya çıkıyor ve tuvalinin başına dönmeden önce Elmadağ'da atölyesinin bulunduğu sokağın köşesindeki lokantada bir şeyler yiyordu. "Allah belanı versin İsmail!" dedi. İsmail lokantanın sahibiydi. Adama kendi mekânında rezil pop şarkılar çaldığı için kızıyor olamazdı, annesinin kaybından dolayı çektiği acı göğüs kafesinden kurtulup dışarı çıkmanın yolunu böyle bulmuştu. İsmail'e bir beddua daha etti, iki küfür savurdu, hıçkırdı, hıçkırdı.

İzmir'e yaklaşınca hatırladı: Artık bir sosyal medya hesabı olmadığını söyleyemezdi, üç gün önce yeğenlerinden biri, on üç yaşındaki Mahmut, telefonuna Facebook yüklemiş ve adına bir hesap açmıştı. "Büyük" bir ressam olan dayısının onun çizimlerini takip etmesini istiyordu çocuk. Gerçi Whatsapp mesajlarına bile gelişigüzel cevaplar yazan dayısı Facebook gönderileriyle hiç

ilgilenmeyecekti, biliyordu, ama bir çizimini *like*'lama ihtimali harikaydı.

Tahir Ayhan köyde sıkıldıkça Facebook'a girmiş, bazı eski dostlarına arkadaşlık daveti göndermişti. "Tanıyor olabileceği kişiler" arasında rastladığı Ferhat Gümüş'ün sayfasında gezinirken ise kocaman parmaklarıyla onu yanlışlıkla arkadaş olarak eklememek, "herkese açık" fotoğraflarından birini beğenmemek için çok özen göstermişti; ancak şimdi birden Ferhat'ın yaşadığı sahil kasabasına gitmeye, 1993-2018 arasında yaptığı tüm resimleri topladığını duyurduğu "Utangaç Şeytan" adlı "ilk" sergisini görmeye karar verdi –daha dün söz konusu gönderi'deki oldukça gerçekçi portre çalışmasına gözü takılmadığı, ne yapmış diye merak etmediği halde. Bir, belki bir buçuk saat tutardı oraya varması, İstanbul istikametinden sapmasında sakınca yoktu.

Yolunu değiştirince hızlandı, "Yirmi beş yılda yalnızca yirmi resim yapmış ha," dedi gaza basarken. Ferhat bir Balthus olmadığına göre ya hevesini kaybetmiş, ya da kibri artmıştı. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nden 1991'de birlikte mezun olmuşlardı. Fakültedeyken cümleâlemin övdüğü, geleceğinin parlak olduğuna inandığı Ferhat, Facebook profilindeki "herkese açık" az sayıdaki fotoğrafından Tahir'in anladığı kadarıyla kasabada öğretmenlik yapıyor olmalıydı. Peki Aslı? Nişanlısı. Tahir onları bıraktığında ikisi nişanlıydı yani. Aslı'ya tek bir karede rastlamıştı. Tabii ki evlenmişlerdi. Sarmaş dolaş çekildikleri yakın tarihli fotoğrafta aralarında –yeğeni Mahmut yaşlarında– bir kız çocuğu da vardı. Bu fotoğrafı görür görmez Facebook'u bir daha açmamak üzere kapatmıştı hemen. Şimdiyse arabadan iner inmez yeniden aynı fotoğrafa bakmak istiyordu, belki peşinden başka karelerde de çıkardı karşısına Aslı. Kendine güldü; birkaç saat içinde Aslı'nın aslıyla karşılaşma ihtimali vardı. Bunu bir kez daha düşününce ürperdi, gülümsemesi soldu.

Bunca yıldır onları merak etmemesi, onlar tarafından aranıp sorulmaması normaldi, ama bir kez olsun ikisini hatırlamaması tuhaftı; çünkü Tahir, Ferhat'la aralarındaki karşıtlıklara ve Aslı'ya duyduğu aşka çok şey borçluydu. Tahir köylüydü, Ferhat şehirli. (Bugün Tahir şehirde yaşayan, tanınmış bir ressamdı, Ferhat ise kasabada yaşayan, gençliğinde ne kadar yetenekli olduğu unutulan bir resim öğretmeni.) Tahir yabaniydi, ancak yabaniliği köylülüğünden değil

geleceksizliğinden, önünde açık hiçbir kapı bulunmamasından, seçtiği yolun en küçük bir takdir görmemesinden kaynaklanıyordu, vahşice tekmeler savurmalıydı o. Ferhat medeniydi, genç yaşına rağmen sanat çevreleriyle (piyasasıyla!) yakın ilişkiler kurmuş, önemli karma sergilere kabul edilmiş, bolca alkışlanmıştı, görgü kurallarının dışına çıkmasına neden olabilecek bir haksızlığa uğramamıştı hiç. Tahir ilkeldi, çağdaş sanatın karşısındaydı, tuvale sıkı sıkıya bağlıydı, soyut resmi şiirsellik maskesinin altına gizlenen ikiyüzlülüğünden ve kavramsal analizin soğukluğundan kurtarıyordu; eskimiş akımlara, ilk modernlere öykünmekten veya mağara ressamı olarak adlandırılmaktan korkmuyordu. Ferhat çağdaştı, sanatın son noktasından konuşuyordu, incelikli, zor anlaşılır bir dili vardı, tuvalle bağı zayıftı, her türlü nesneyle çalışmayı, oyunlar oynamayı seviyordu; ama işte üniversitedeki son yılında Matematik bölümünde okuyan Aslı'yla ilişkisi başlayınca bir şey olmuştu ona, sadece figür / portre çizimine, klasik tarza yönelmişti. Bölümün *contemporary artist*'i geleneğe uyarak çarçabuk nişanlanıp evlilik yoluna girmişti.

Tahir ile Ferhat arasındaki karşıtlıklar bir kurgu eserde şüphesiz bayağı, kalın duruyor, ama hayatta gri alanlar kadar sert ayrımlar da var. Bizi bazen daraltan, bazen genişleten, ne şekilde olursa olsun bütün hayatımızın gidişatını belirleyen ayrımlar bunlar, ancak bizim de sınır çizgilerini koyultmak için zaman zaman özel çabalar sarfettiğimiz olur. Tahir üniversiteye girdiği 1987 yılında Ferhat'la tanıştığında aralarındaki farkları hemen sezmiş ve hayatını onunla karşıt yönlerini derinleştirmeye adamıştı. Ferhat'ın kulvarına girerse kaybederdi, dolayısıyla onun temsil ettiği sistemin tamamen dışına çıkmayı seçmişti. Ferhat'sa Tahir'in mücadelesini –kendi yararına görerek– sessizce izliyor, dostluğundan şüphe etmiyordu. Bu koşullarda Tahir için Aslı'nın gönlünü çelmek büyük bir zaferdi; duygusuz, kaba saba tavırlarıyla bunu nasıl başardığını anlamadığı günler geçirmişti. Oysa cevap basitti, Tahir hiçbir şey başarmamıştı, canının istediği erkekle sevişen ve Ferhat'la da, onunla da, başkalarıyla da ilişkisini keyfine göre sürdüren Aslı'ydı. Bu gerçeği kavradıktan sonra aşkı alevlenmişti ama Ferhat misali kölece boyun eğemezdi Aslı'ya, melodramlardaki gibi orduya yazılmalı, cephede savaşarak ölmeliydi. Ancak ortada savaşacağı bir cephe bulunmadığından okulu bitirir bitirmez köyden tanıdığı biriyle işçi olarak Fransa'ya gitmişti.

Kahramanca bir edayla uçağın penceresinden bakan, geleceğini çarçur ettiğini düşünerek kaygılanmak yerine bulut yığınlarıyla duygularını örttüğünü sanıp böbürlenen o romantik genç adamı hatırlayınca kendinden tiksindi. Utancı izleyen tiksintiydi bu, soğuk, bağışlamaz. Böyle anlarda uzayın karanlığında savrulmak, geçmişimizden kurtulup başka bir güneş sisteminde yeni bir yörüngede dönmek isteriz; kör olmayı dileriz, vaktiyle nasıl biri olduğumuzu görmemeyi; gözlerimizi sıkıca yumar, başımızı iki yana sallar, kendi kendimize delice birkaç kelime ederiz. Oysa ne vardı ki bunda, Tahir Ayhan büyük bir hata etmiş, geleceğini mi harcamıştı, aksine bugünkü kariyerini yurtdışı macerasına borçluydu. Ah, ne yazık ki bizi utanca boğan ruhsal mekanizma olumlu sonuçlara hiç aldırış etmeden gürültülü çalışmasını sürdürür. Bugün sahip olduğu şeyleri hazırladı diye o budala âşık genci kutsayamazdı. Uçakta bulutları seyrederken karşılıksız aşkından ötürü eğitimini, yeteneğini hiçe sayıp, dilini, huyunu suyunu bilmediği insanların ülkesine işçi olarak gitmek cesaretini gösterebildiği için milyonlar onu alkışlıyordu, kahramandı, kahramanlar geleceği düşünmezdi; şimdiyse –ne tuhaf– aynı kalabalık onu yuhalıyor, neyi göze alarak nasıl bir başarı elde ettiğini umursamıyor, yalnızca budala bir âşık görüyordu sahnede.

Ama o artık kırk sekiz yaşındaydı, böyle yuhalanmamalıydı. Yirmi birindeki Tahir'in dev adımlarla koşup onun yerine sahneye çıkması haksızlıktı. Eli telefona gitti, geçmişinin iki önemli figürüne bugünkü halini göstermek ümidiyle sapmıştı bu yola, Tahir Ayhan'a derhal kim olduğunu hatırlatacak biri gerekiyordu. Bir arkadaşını mı arayacaktı? Bir galericiyi veya koleksiyoneri mi?..

"Dayıı!.."

Mahmut onu gerçekten seviyordu, bu sevgi yutkunmasına neden oldu.

"..."

"Dayı?"

"Bak oğlum sana bir şey dicem."

Mahmut'un keyfi kaçtı.

"Ne?"

Tahir Ayhan bir çocukla konuşmasını bilmediğini fark etti, kendine bu yüzden kızdığı için Mahmut'a hep sert bir ses tonuyla hitap ediyor olmalıydı, ancak geç değildi, kaybettiği zamanı telafi edebilir, tüm kusurlarını affettirebilirdi.

5.

Celal Bey belki de haksızlık ediyordu Melis ve Kaan'a. Bir hikâyenin merkezi iyi ayrıntılarla çevrelenmemişse insanların öze ilişkin sorular yöneltmeleri beklenmemeliydi. Peki şu merkez dedikleri neyin nesiydi? Tam bir safsata. Yılan ölümsüzlüğe kavuşamayan Gılgamış'ın avuntusu olan gençlik otunu çalıp gittiğinde destan yeni bir ışıkla aydınlanırdı. Bir merkezin bulunduğuna, özün merkezde yoğunlaştığına inanmak saçmalıktı. İlle de bir merkezden bahsedilecekse orada insanların ezelden beri bildiği duygular yer alırdı hep ("bildiği" yerine "taşıdığı" demek daha doğru olur, diye düşündü), ama bir hikâyenin ölüm korkusu veya aşk hakkında olduğunu söylemek ne anlatırdı ki –hiçbir şey. İşte Celal Bey böyle düşüncelerle affetti gençlerin kayıtsızlığını, ancak bir insanın aşkı yüzünden porno filmlerde oynamaya başlamasının ilginç sayılması gerektiği yönündeki inancından vazgeçmedi. Hem aşk ve macera bütün listelerde ilk sıraları işgal eden kategorilerdi, dolayısıyla gençler şüpheleri giderildikten sonra hikâyesine muhakkak ilgi göstereceklerdi.

Peki ihtiyar adam gençleri affetmeye nasıl fırsat buldu? Öyle ya, yukarıdaki fikirleri peş peşe aklından geçirebilmek için zamana ihtiyacı vardı.

Celal Bey uydurduğu hikâyelerde toplumsal ölçekte birbirinden keskin sınırlarla ayrılan sayısız kimliğe bürünebilirdi. Ahlaklı veya ahlaksız, devrimci veya muhafazakâr olmak arasında onun için temelde bir fark yoktu, çünkü oynadığı roller değişse de dünya değişmiyordu, kelimeler karakterlere göre başka anlamlar yüklense de aynı havuza aitti. Ama şimdi herkesin havuz başında çırılçıplak eğlendiği bir partiye takımelbiseyle gelmişti. İşte tam bu uygunsuzluğundan utandığı sırada –biri kadın, ikisi erkek– üç kişi katıldı aralarına. Celal Bey onların masadaki sohbeti hiç umursamadan kendi lakırdılarını sürdürerek sandalyelere oturmalarını hayatın ne derece değiştiğini gösteren kanıtlardan biri olarak hafızasına kaydetti; mıymıntı nostaljiklere, küçük burjuvalara özgü bir dikkatle

yaptığından şüphelendiği bu gözlemi sorgulamayı başka zamana bıraktı. Önce hikâyesindeki aşk öğesine Melis ve Kaan'ın niçin kayıtsız kaldıklarını düşündü, sonra da ilgilerini çekebilecek ayrıntılar üzerinde çalıştı, ancak söz ona gelmedi bir türlü. Masadaki gençler çoğalınca o görünmez olmuştu –aynen aşk gibi–, oysa çıplakların sayısı arttıkça takımelbisesinin daha da uygunsuz kaçması, tüm gözlerin onun üstüne dikilmesi gerekmez miydi?

Celal Bey birden hakikati fark etti (ya da ulaştığı sonucu nihai hakikat saydı): Gençler bir ışık kaynağı tarafından aydınlatılmadıkları takdirde hikâyelerin ve insanların özdeğerleriyle nasıl parıldadıklarını görmüyorlardı. Masadaki herkesin televizyoncu olmasının etkisiyle hikâyesini ve kendisini reklamdan, medyanın ışığından yoksun buldu. Yeni dünyada tepesinde bir ampul taşımayan, bir okla işaret edilmeyen kişi rahatlıkla yok sayılıyordu. Vardığı bu sonucu kuru buldu, herhangi bir felsefe, sosyoloji veya iletişim bölümü öğrencisinin ezbere bildiği bir şeydi herhalde, canı sıkıldı.

Yeni gelenler bir televizyon kanalının magazin ekibindendi. (İki erkekten biri kameramandı, yaşça hepsinden büyük olan diğeri oyun kurucu gibi bir şeydi, Celal Bey onun yönetmen olduğunu düşünmek istemedi, kadın ise sunucu.) Melis ve Kaan'ın başka ünlülerle birlikte görüntülerini çekmek için buradaydılar. Kimlerle nerede görüşeceklerini, hatta kimleri nerede ne şekilde *yakalayacaklarını* konuşuyorlardı. Herkesle plajda çekim yapmak olmazdı. İyi mizansenler gerekiyordu. Canı bir kat daha sıkılan Celal Bey iç geçirdi. Böylelikle gençlerin nazar-ı dikkatini celbetti.

"Beyefendi eskiden porno oyuncusuymuş," dedi Kaan çenesiyle ihtiyarı işaret ederek. "Fransa'da hem de."

Oyun kurucunun gözü ihtiyarı bir yerden ısırıyordu, ama hakkında işittiği şeyden sonra bunu dile getirmekten vazgeçti.

"Hadi ya," dedi sunucu kadın.

"Almanya'da," diye düzeltti Celal Bey.

Kaan ve Melis daha önce ihtiyarı yanlış anladıklarını, onun ağzından "Fransa" kelimesini hiç işitmediklerini düşündüler.

"Filmlerinizden birini izlemek isterdim," dedi Kaan muzipçe.

"Tonio. Filmlerdeki adım buydu," dedi Celal Bey. Şimdiye dek adını sormamışlardı, bundan sonra da merak edeceklerini sanmıyordu, pekâlâ bu mahlasla seslenebilirlerdi ona. "Tonio Kröger. Pek duyulmamış bir ad. Almanya'da uzak ülkelerin soluğunu taşıyan,

Avrupa'nın kuzeyiyle güneyinden derlenmiş bu burjuva adıyla yaşadım."

Kameraman güldü, aklı Alman pornolarındaydı:

"Ben hepsinin adını Hans sanıyordum."

Uzaklara baktı ihtiyar, yorgundu. Sanki onlarla aynı masada oturmuyor, yazlık bir sinemanın çocuklara devasa gelen perdesinde başka bir hayat yaşıyordu. Kısacası 80'lerin sıkıcı sanat filmlerinden biri oynuyordu gençlerin karşısında.

"Biricik aşkım Ingeborg'un Hans'la evlendiğini öğrendiğimde üzüldüm tabii ki, ama gene de.. gene de yıllar sonra karşılaştığımızda onlarla konuşabilmek isterdim. İkisini de öyle çok seviyordum ki."

O sırada telefonunu karıştıran oyun kurucu, "*Tonio Kröger*, Thomas Mann diye birinin romanı!" diye patladı, eline geçen bilgiye göre fazla yüksekti sesi. Ne bulduğu önemli değildi, yalnızca kendisi için yeni olsa da bir şey keşfetmek onu hep çok heyecanlandırıyordu. Google'ın dünyada aşırı mesut ettiği insanlardan biriydi. "Herhalde romanın başkahramanıydınız," diye ekledi alay ederek.

"Roman değil hikâye," diye düzeltti Celal Bey.

"Ben de nereden biliyorum bu adı diye düşünüyordum," dedi sunucu kadın; her şeyi bilirdi çünkü o, sadece bilgisinin kaynakları konusunda şüpheye düşerdi.

"Sevdiğim kadının adı Ingeborg olmasaydı kendime Tonio demek aklıma bile gelmezdi. Bir de Ingeborg'un yanında aynen Thomas Mann'ın hikâyesindeki gibi Hans'la karşılaşınca benim için Tonio adını almak adeta zaruri oldu. Ingeborg ve Hans sarı saçları ve çelik mavisi gözleriyle kusursuz dansçılardı." Kaan ve Melis'in üzerinde gezdirdi gözlerini, "Aynen sizin gibi," dedi ikisini de ürküterek, "müzikle uyum içinde yaşarlardı, bedenleri notaları hemen algılar, dans ederek dünyanın bir parçası olduklarını haykırırlardı. Bense sanatla hayat arasında, uhrevi ahenkle dünyevi hazlar arasında bocalar, nihayetinde zihnimi ve bedenimi birtakım ideallerle uyuştururdum."

Somut olaylar aktarmadığından ihtiyar adamın ne dediğini anlamasa da haz ve beden kelimelerini işitmek kameramana ilham verdi:

"Ama sonunda çükünüzü kaldırabilmişsiniz."

Melis ihtiyarın belli bir zemine oturmayan sözlerini anlamasa da buğusundan etkilenmişti, onu savunmalıydı; elini savurarak kameramana doğru soğuk bir rüzgâr estirdi.

"Anlamıyorum," dedi sunucu kadın. "Bütün bu isimleri şimdi mi romandan aldınız, yoksa geçmişte gerçek hayatta mı karşınıza çıktı?"

Celal Bey konuşurken bundan böyle sunucu kadının yüzüne daha çok bakmaya karar verdi, böylece ona akıllı olduğunu hissettirir, saçma sorularla araya girmesini engellerdi.

"Thomas Mann'ın uzun hikâyesini okuduğumda Tonio'nun bütün zamanını duyguları üzerinde düşünmekle geçirmesinden çok etkilenmiştim, ama onun adıyla porno filmlerde oynayacağımı bilemezdim. 1985'te tatlı Inge ile Nice'te garsonluk ettiğim restoranda tanıştım, Almanya'dan Fransa'ya tatile gelmişti. Ne iş yaptığını daha ilk günden biliyordum. Bunu hiç umursamadım. Karşımda yalnızca içgüdülerine, hislerine göre yaşayan bir kadın vardı, gene de Tanrı'yla ve dünyayla barış içindeydi, bense bilincimle lanetlenmiştim. Bu lanetten kurtulmak ümidiyle Inge'nin peşinden Berlin'e koştum ve oynadığı filmlerden birinin yapımcısına giderek onu buldum. Tatlı, şen Inge'yle karşılaşana kadar ben nefes almıyordum. Gerçek Tonio, yani Thomas Mann'ın Tonio'su gibi dünya nimetlerine karşı idealleri seçmiştim. Tonio dolu dolu yaşayanlara imrense de hayata yabancı kalmaya mahkûmdur, Ingeborg ile hiçbir zaman konuşamaz. İşte ben onun kaderini değiştirmek istedim adını alarak."

"Hans peki?" diye araya girdi oyun kurucu. İhtiyarın konuştukça nemlenen gözlerinden etkilenmemişti. Ayrıca onu hâlâ birine benzetiyordu ama kime?

"Ingeborg'un erkek arkadaşıydı o sıralar, ben bu işleri bıraktıktan sonra evlenmişler."

"O halde siz Ingeborg'la sevişebilmek için onunla bir porno filmde oynamaya mecburdunuz!"

Oyun kurucu hafızasını zorlamaktan vazgeçip zekice bir cümle kurmanın heyecanına kapılmıştı. Bir şey keşfettiğini sandığında haykırması çok rahatsız ediciydi, Celal Bey yüzünü buruşturdu. Sunucu kadın oyun kurucuya sert bir bakış attı, konuşulanları anlamıyordu ama artık tarafı belliydi.

"Hiçbir bok anlamadım," dedi kameraman.

Melis de anlamamıştı ama ihtiyarın üzüntüsüne ortak olmak istiyordu, elini onun elinin üstüne koydu.

Celal Bey birkaç dakika sessiz kalıp masadan kalkması gerektiğini düşündü. Ne yazık ki gençler sessizlikten hoşlanmıyordu.

"Ingeborg'la oynadığınız filmlerden birini izlemeyi çok isterdim," dedi Kaan. İşin girgirindaydı, o da kameraman ve oyun kurucu kadar duygusuzdu.

"Telefonunuzdan yasaklı sitelere giriliyor mu?" diye sordu ihtiyar adam, sesi soğuktu; cinayet işleyecekti madem, serinkanlı olmalıydı.

Kaan'ın uzattığı telefonu alıp kendisinden beklenmeyecek bir hızla tuşlayarak bir porno sitesi açtı. Ekrandaki 73 dakika 41 saniyelik filmin üç başrol oyuncusunun adları Ingeborg, Hans ve Tonio'ydu, yani filmi yükleyen kişi başlığında bu adları geçirmişti, yoksa ihtiyar adam videoyu oynattığında bir jenerik çıkmamıştı. "German", "Retro", "90s", "ensest" gibi etiketleri vardı videonun. Anlaşılan bizim ihtiyar, iki sarışın kardeşin kavruk yüzlü üvey babası rolündeydi. Filmin çekildiği tarihte ellili yaşların başında olmalıydı, şimdiki halinden kısa görünüyordu, saçları daha seyrekti ve esmerleşmek için tenine bir şey sürmüştü herhalde.

Gençler şaşkındı. Bu yaştaki biri böyle bir yalan söyleyecek değildi ya. Birkaç taş yerine oturunca gördüklerini dinlediklerine, dinlediklerini gördüklerine uydurmakta hiç zorlanmadılar.

Celal Bey tasarladığı anda sahneden çıkamadığı için boşuna üzüldüğünü anladı, nasip şimdiyeymiş, bir veda gülümsemesiyle ayağa kalktı.

Melis, ihtiyar adamın arkasından duygulu bir edayla seslendi:

"*Tonio Kröger*'i muhakkak okuyacağım."

6.

Birçok aşk şiiri tehditlerle, işkence fantezileriyle doludur ama onları okurken –bize yazılmış olsalar bile– korkudan titremeyiz, aksine tatlı bir esintiye kapılırız. Şairin ona uykuyu haram eden sevgiliye sadakatle övgüler düzmesi anlaşılır şey değil, ancak sevgilinin başındaki bela daha büyük: Şair kan kırmızı gözlerle o nereye gitse peşinden geliyor, rüyalarını bile denetim altında tutmak istiyor... Şiirlere bakarsak şairlerin âşık olduğu kişiler bu durumdan pek memnun! Onların cehennem zebanisi şairlerden şikâyetlerini öğrenmek için şiir kitaplarını bir yana bırakıp roman okumamız gerekiyor. Ama biz şu anda zaten bir romanın içinde bulunduğumuzdan bir şiir kitabına, en meşhur uykusuz âşıklardan Aragon'un 1959 tarihli *Elsa*'sına bakalım. (Sait Maden'in bu kitabın *Elsa'ya Şiirler* adıyla yayınladığı Türkçe çevirisi harikadır [1996, Çekirdek Yayınları], aşağıdaki alıntılar oradan.)

Aragon daha ilk şiirde şöyle diyor: "*Zaman sensin uyuyan sen şafakta ben uykusuz seni beklerken*". Aynı pasajın sondan ikinci dizesinde "*Boğulurum soluk alıp vermesen*" demese de olurdu, biz onun ne hale düştüğünü baştan anladık zaten. Başka bir şiire atlayalım: "*Uyunacak yaş bitti bende / Uyaklarım hep uykusuzluk*". Peki ama neden?.. Sorumuza şiirden şiire –kâh ileri kâh geri– adımlayarak cevap bulabiliriz ancak.

Aragon için Elsa'nın "*Gözlerinde uykuyu görmek ölümden beter*"dir. Altını çizelim: Kendi uykusu değil, Elsa'nınki ölümden beter geliyor ona. Devamına bakalım: "*İçim içimi yiyor dinlediğim yürekten / Sevgilim dur sevgilim düşünde yolunda sen / Bilincini ver bana harika acımı ver*". Elsa gözlerini kapattığında –zihninin karanlık koridorlarında– geçmişiyle, düşleriyle, (işte şairi vuran ayrıntı) "yabancılarla" birliktedir (yüreği acaba kimin için atmaktadır?), Aragon'un müdahale edemeyeceği yerdedir. Şair bu yüzden Elsa'dan düşünde yürüdüğü yolda durmasını ve ona bilincini vermesini ister. Acı çekecek olsa da harika bir acıdır bu: sevgilisinin bilincine sahip olduğunda yabancılık ortadan kalkacaktır. Kadıncağız ona

bilincini veremeyeceğine göre Aragon da gözlerini kapatsın, durum eşitlensin, diyemiyoruz. Şair ikisinin eşitlenemeyeceğini, Elsa'nın "soluğu olmayan" "her bir şeye" ("göğe", "rüzgâra", "kadınlara"...) "hayınlık" ettiğini farklı bir bölümde dile getirmiş çünkü. Varlığını sevdiği insana adadığı ve geriye hiçbir şey bırakmadığı için gözlerini kapatıp dalabileceği derinlikler yoktur Aragon'un. (Mümkün mü insanın kendisini böyle boşaltması? Romantik bir aşk şiirindeysek evet.) Dolayısıyla Elsa derin, rahat uykular çekiyor, Aragon ise Elsa koynunda uyurken "*Kolları[nı] kenet[liyor] korkarak [onun] ruhunun kaçıvermesinden*"; bu alıntının yer aldığı şiirin sonunda bir cimri nasıl hazinesini sonuna dek kollarında sıkmak isterse kendisinin de sevdiği kadına öyle davrandığını utanmadan itiraf ediyor üstelik. Acı çeken bir âşık neler yapmaz!

Hemen ekleyelim; Elsa sadece uyuyarak acı çektirmez Aragon'a, gündüz düşü diye bir şey de vardır maalesef: "*Düş görürsün kocaman açılmış gözlerinle / Bilmediğim neler geçer ki / Hayalinde karşından / Krallığındır senin o kapısı yok / O bana geçiş izni olmayan ülke*". O halde nasıl mutlu olabilir şair? Aragon'un formülü basit: "... *insan taptığına boyun eğdirip / Onu teslim almaktan mutludur ancak*". Boyun eğdirmek, teslim almak... Taptığı (güya taptığı) kadını ancak kendine kul köle ederek mutlu olabilecek bir zorba komutan!

Kitabın son şiirlerinden birinde Elsa'nın Aragon'dan erken uyandığını görüyoruz. (Hayret! Şair bunun ilk olmadığını belirtse de biz okurlar bu durumla yeni karşılaştığımız için şaşırıyoruz.) Ama Elsa asla onunkilere benzer şeyler geçirmez aklından, radyoyu açsa da sesini iyice kısar ve anladığımız kadarıyla yatakta keyif çatar. Gene de Aragon fantezisinde Elsa'yı kendi gibi bir uykusuz zorba olarak tasvir etmeye uğraşır: Elsa, Aragon'u beraber okudukları romanın bir sayfasını çevirmekten alıkoyar veya bir resme birlikte bakmak için durdurmak ister. (Aman ne zulüm!) Şairin yaptıklarının, düşündüklerinin yanında ne kadar masum kalıyor Elsa'nınkiler.

Uyanık kalmanın bir aşk ilişkisinde Aragon tarafından neye çözüm olarak görüldüğü bulanıksa da uykusuzluğun neyden kaynaklandığı çok açık: Aşk iki insan –ya da ruh ve beden– arasında asla –şiirlerdeki, efsanelerdeki gibi– tutkal görevi göremez, bizi ötekiyle bir kılmaz, ama ötekiyle bir olmak arzusuyla yakıp kavurur. Bir sonuca varması mümkün olmayan bu çabası âşığa uykuyu haram eder. Karşısına çıkan her engel aynı zamanda insan doğasına

dair çiğnenmemesi gereken bir yasadır, ancak âşık öyle arsızdır ki sevdiği insanın bağımsızlığına saldırmakta hiçbir sakınca görmez. Evet, bir insanı esir edebilirsiniz, zorbalıkla mümkün, ama düşlerine, düşüncelerine sahip olamazsınız, onunla bir olamazsınız! İşte bu gerçekle yüzleşmek gözlere kan oturtur.

Mehmet Gün de eskiden uykusuz âşıklar ordusunun kan kırmızı gözlerle dolanan bir neferiydi. Çok şükür artık değil, ancak o günlerden kalma bir arızası var: karısıyla uyumak üzere yatağa girdiklerinde geçmişin gölgesi üstüne düşüyor, kendini çok çaresiz, yalnız hissediyor, on dört yıllık evliliklerine rağmen rahatlayamıyor, Zeynep'in o özel alana, yabancılarla dolu düşler diyarına çekilmesinden korkuyor, bu yolculuktan alıkoyamayacağını bilse de ona bütün uzuvlarıyla dolanmak istiyor. Zeynep'se sarmaş dolaş uyuyamıyor, yapısı böyle, itiyor kocasını. Mehmet işte bundan ötürü sabahları uyanır uyanmaz karısına sarılmayı arzuluyor; gece düşlerinde kimlerle nerelere gitmiş, neler yapmış olursa olsun kendisine döndüğünden emin olmak için.

Mehmet'in açıklamasıydı tabii bu. 2016 boyunca haftada iki gün görüştüğü psikoterapist Necla Hanım ise onun yataktaki aciz halini bebekliğinde, çocukluğunda annesiyle olan ilişkisine bağlamıştı, elbette babasının aile içindeki rolünden bağımsız değildi iddiası. Ah, anne! Ah, baba! Her kapıyı açan anahtar kelimeler! Artık en vasat web sitelerinde bile yer alan klişe yorumlar! Mehmet isyan etmişti. İnsanların tüm davranışlarını, ruhsal arızalarını ana babalarına bağlamak yanlıştı! Herkes kolaycıydı, sorumluluk almaktan kaçıyordu! Gösterdiği aşırı tepkiyi Necla Hanım'ın onun hakkındaki tespitinin doğruluğuna kanıt sayması karşısında daha da sinirlendi. Ancak biraz düşününce Mehmet de derinlerde farklı bir sorunun bulunduğunu görüyordu, mesela ilişkilerinin başında Zeynep onu iki kez aldattığı ve ihanetlerini evlendikten sonra da sürdürdüğü halde neden ondan kopamamıştı? Necla Hanım'ın açıklaması yine basitti: Annesi de başka bir adama, babasına aitti; dolayısıyla Mehmet'in iradesi çocukluğunda babası tarafından kırılmış olabilirdi. Mehmet sonsuz şefkatiyle hatırladığı rahmetli babasına atılan bu iftirayı duyunca az kalsın çıldıracaktı, ama geçirdiği sinir krizlerine rağmen Necla Hanım'a içini dökmekten hoşlanıyordu, seans ücreti ucuz olsaydı terapiye ömür boyu devam edebilirdi.

Mehmet üniversite öğrenimini bir yıl uzatarak 2001'de Radyo, Televizyon ve Sinema bölümünden mezun olduktan sonra İstanbul'da bir film yapım şirketinde çalışmıştı, koordinatör yardımcısıydı, yani ayak işlerini yapıyordu. Gelecekte kendi filmlerini çekmeyi ümit ediyordu, hiç olmadı bir gün senarist olarak hayatını kazanabilirdi. Büyük bir yönetmen olmadan önce sinema sektöründe her işi yapan sayısız kişinin hayat hikâyesiyle kolayca avunabiliyor, kendisini hâlâ öğrenci sayıyordu. Diğer bir deyişle, önünde uzun zaman bulunduğunu düşünüyor, hiçbir konuda acele etmiyordu. 2002'nin Şubat sonunda veya Mart başında –henüz şirkette altı ayını doldurmamışken– Zeynep'le karşılaştı.

Zeynep yirmi altı yaşındaydı, oyuncu olarak yıldızı çoktan parlamıştı. Mehmet'ten sadece iki yaş büyüktü ama her konuda ondan daha deneyimliydi. Mehmet'in içindeki burukluğu, kederi basitleştirmeden anlayalım lütfen: "Her konu"dan kastımız aşk ilişkileri ve cinsellik elbette, çünkü insan sevdiği kişiyle arasındaki diğer tüm mesafeleri aşkla kapatabileceğine inanacak kadar budala olabilir, ancak mesele bizzat aşk ve cinsellik olduğunda derin bir kıskançlık acısına gömülür, muhafazakârlaşır ve sık sık sevgilisini davranışlarından ötürü sert biçimde yargılayıp mahkûm eder –geri kalmış ülkelerin gelişmiş ülkeleri ahlaki açıdan kusurlu bulmasından farksızdır bu.

Sevgili mi dedik? Evet. İlişkileri çabuk başlamıştı. Zeynep'e göre bu ilişki kısa sürecekti ve kısa sürecek bir ilişkiyi süründürerek başlatmanın âlemi yoktu. Hem Mehmet'in toyluğu Zeynep'in kadınlığını yüceltiyordu. Zeynep şimdiye dek aksine inanıp hep güçlü, deneyimli erkeklerle birlikte olarak kendini aşağılatmıştı, ilk kez bulunduğu mevkiden haz alıyordu, başınabuyruk karakterini dilediğince sergileyebileceği bir sahne bulmuştu. Birisi onu öyle görüyor diye peri değildi, zaten peri olduğu için Mehmet ona hayranlık duyuyor, tapıyordu.

Bir yıldızın, hayranlarından biriyle birlikte olmasından epey farklı bir durumdan bahsediyoruz, Mehmet o anlamda tapmıyordu Zeynep'e, mesleğiyle ilgilenmiyordu bile; romantikti, varlığını dünyevî bir nedene bağlı olmaksızın adıyordu, ayrıca kendisini deneyimsizliğinden dolayı sevdiği kadından aşağı gördüğünü ustalıkla gizliyordu. Ancak ilişkilerinin daha ilk ayı bitmeden Zeynep'i bağımsız karakterinden ötürü yargılamaya başlamıştı; gerçekte

onu hislerine, endişelerine, değerlerine kayıtsız kalmakla suçlasa da küçük düşmekten çekinerek bunu doğrudan söyleyemiyor, şikâyetlerini –bir ahlakçının gözlüklerini takarak– karşısındakinin kişiliğinde bulduğu kusurlarla maskeliyordu. Tuhaf değil mi, kendimizi aşağı görsek de bize kayıtsız kalınmasını hazmedemeyiz, tüm hayatımızı birine adarız ama onun bizi harcamasını istemeyiz. Romantiklerin, sevgilileri tarafından sayılmak yönündeki sert talepleri adanmışlıklarıyla nasıl da çelişir!

Peki Zeynep sevgilisi ansızın bir yargıç kesilip ahlakçı bir bakış açısıyla geçmişi ve davranışlarından dolayı hakkında mahkûmiyet kararı verdi diye mi aldatmıştı onu? Zaten kısa süreceğini düşündüğü bir ilişkiyi vakitlice bitirmek için mi? Tuhaf ama ne ilk ihanetinde ne de sonrakilerde Zeynep'in böyle nedenleri vardı. Mehmet onun geçmişini masaya yatırıp kurcalamakla, tüm zihnini ele geçirmeye çalışmakla, kan kırmızı gözlerle gece gündüz izini sürmekle hata etmişse de bu yüzden ihanete uğramamıştı. Zeynep duyguları için yaşıyor, kendisini kolaylıkla arzularına bırakıyor, vicdanî bir rahatsızlık duymadan aldatıyor, yaptığına bahane aramıyordu. Biri hariç ilişkilerinin tek gecelik olmaması, durumu daha da karmaşık kılıyordu. Mehmet aldatıldığını öğrenip kahrolduğunda Zeynep zerre kadar pişmanlık hissetmese de onun kederine içtenlikle ortak oluyordu, ancak ihanetin nasıl bir suç olduğundan habersizdi, sadece Mehmet'in üzülmesine dayanamıyordu, kendisini suçlamadan sırf evladı üzülüyor diye üzülen bir anne gibi gözyaşı dökü yordu. Mehmet, aksi ne mümkün, Zeynep'in gözyaşlarına yürekten inanıyordu. Hatta uğradığı ihaneti haksız saymıyor, Zeynep'i affederek kendisini terk etmesini engelliyordu.

Mehmet, Zeynep'le tanışana dek sevdiği kadınlara farkında olmadan kendi kurgusal karakterleriymiş gibi yaklaşmıştı hep. Zeynep'se Mehmet'in dünyasına uzaydan gelmişti, bir yabancıydı. Mükemmel yabancı. Kolaylıkla kıskançlığa dönüşebilen, hatta hemen her zaman kıskançlığın kökeninde yatan bir şeydi Zeynep karşısında hissettiği, eksik bulmuştu kendini. Kurtuluşunu tek bir boşluk bırakmayacak şekilde sevgilisinin hayatını öğrenmekte görüyordu. Mehmet'in kısacık geçmişindeki kadınlar oraya buraya dağılarak onu parçalıyordu, Zeynep'in geçmişindeki erkeklerse –birbirlerinden ne kadar uzak olurlarsa olsunlar– adeta el ele tutuşarak hayatını bütünlüyorlardı. Mehmet şu veya bu kişiyle ben-

zerliğini bulamıyor, kendisine sevgilisinin eski sevgilileri arasında yer açamıyordu. Ona en açık haliyle hayatına dair daha fazla şey aktarmasını sağlar ümidiyle ilk cinsel deneyiminden, ilk aşkından, ilişkilerinden bahsediyordu uzun uzun; Zeynep de anlatıyordu, ama Mehmet'in zorlamalarına dayanamayarak geçmişinin kapısını açtığını –elinde olmadan– hissettiriyor, bir de içtenliği, dürüstlüğü konusunda hesap vermek zorunda kalıyordu. Zeynep –gözlerini geleceğe dikmiş biri olarak– geçmişe ayrılan bu mesaiyi kınıyordu. Evet, gelecekti tek derdi. Gözleri şimdi'ye tam anlamıyla odaklanamıyor, hiçbir şeyi gerçek özellikleriyle algılayamıyor, bugüne ait hiçbir şeye bağlanamıyordu –ihanetlerine ille de bir neden gösterilecekse bu söylenebilirdi.

Zeynep'in ilk ihaneti Mehmet'e kâbuslarındaki kadar acı vermemişti. Bütün romantikler gibi sık sık aldatılma fantezileri kurarak bilinçdışında kendini buna hazırlamıştı. Zeynep'se sevgilisi onu affedince "henüz ayrılmanın vakti gelmedi demek" deyip konunun üstünde durmadı, ancak Mehmet 2002 sonbaharında ikinci ihanetini de affedince durum değişti, benzersiz bir sevgiyle sarmalandığını, varlığının kutsandığını düşündü. Tek gecelik bir ilişkiydi ama farkında olmadan sevgilisinin yakın arkadaşlarından biriyle (Erte'yle!) yatmıştı (ikisi meğer 96 yazında tanışmışlar, yedi sekiz ay mektuplaştıktan sonra irtibatları kopmuş, ta ki...) ve Mehmet paranoyaya varan bir şüphecilikle sorgulayıp öğrendiği bu gerçeği bilmezlikten gelerek yola devam etmeyi seçmişti. Zeynep on tane İsa doğursa bile hep bakire Meryem olarak kalacaktı madem, ipleri eline almalı, Mehmet'e bir çekidüzen vermeliydi.

Mehmet film yapım şirketinde oraya buraya koşturarak bir yere varamazdı, sektörde nice insan –nüfuzlu kişilerin boş vaatlerine bile ihtiyaç duymadan– kendini kandırarak tükeniyordu, onların arasında sivrilmesi mucize olurdu. Sevgilisi ömrü boyunca çaycılık yapsa Zeynep buna aldırmazdı, ancak farklı kollarda olsa da birlikte aynı sektörde çalışıp onun sürünmesini ilişkilerinin geleceği ve kendi imajı açısından tehlikeli buluyordu. Edebiyat dergilerinde öyküleri yayınlanıyordu Mehmet'in; evet, hayatını yazarlıkla kazanamazdı ama acaba bir yayınevinde editör olarak çalışmayı deneyemez miydi? Zeynep dünya çapında çok satan kitapların çevirilerini yayınlayan ve aynı zamanda medyadan ünlü kişilerin hatıralarını, romanlarını iyi bir ücretle gölge yazarlara yazdıran bir yayınevi-

nin sahibini tanıyordu. Zeynep'in bu kurnaz yayınevi patronuyla ilişkisi olmuş muydu peki? Hayır. O halde tamam, dedi Mehmet, adamla tanıştı. Hemen editör olarak işe alınmadı, ancak kendisine profesyonellerin pek gönüllü olmadığı söylenen bir görev verildi: Üç kişilik ekipten biri uzun yıllar ünlü isimlerin, özellikle aktörlerin metresi olmuş bir kadınla günlerce röportaj yapacak, diğeri ses kayıtlarını anlamlı hikâyeler kurmaya özen göstererek dizecek, Mehmet de tüm parçaları birleştirerek romana çevirecekti. Aslında patron ondan ham bir metinden fazlasını beklemiyordu (genellikle işin kaba halini –gönüllü bulamadığından yakınarak– gizlilik sözleşmesi imzalattığı bir acemiye hazırlatır, maliyeti hafifletirdi), kitabı deneyimli birine tamamlatacaktı, ama Mehmet gerçek kişileri romanda kimsenin 'beni anlatmış' diyemeyeceği kılıklara ustalıkla sokup, sinema eğitiminden edindiği senaryo bilgisiyle çoksatar olmaya aday bir kurgu ortaya koyunca durum değişti, onun gibi bir gence yayınevinde masa vermek patrona kârlı göründü. Kimin hayatının ne derece kırıldığını Zeynep de Mehmet de düşünemedi, kurdukları düzenin kalıcılığına inandıktan sonra 2004 Haziran'ında evlendiler. Alkışlar... Alkışlar...

Mehmet o dönemde romantik körlüğü nedeniyle fark etmese de hayallerinden vazgeçmişti. Bugün eskiden pek önemsediği Zeynep'in ihanetleri ona –yoğun işleri imkân verir vermez– kendi adıyla yazacağı romanda birer yan olayörgüsü gibi geliyor sadece, hatta hepsini utanmadan bir magazin programında bile anlatabilir, ancak olmak istediği kişiye hayallerinden vazgeçerek ihanet ettiği için, hayatını sevdiği kadına adayarak uykusuz âşıklar ordusuna yazıldığı için utanıyor. Yanlış anlaşılmasın, Zeynep'le evlendiğine pişman değil, onu hâlâ çok seviyor, ama uğrunda ödediği bedelin bilinmesini istemez asla, çünkü karakterinden ödün vermişti.

Hayatını bir gün gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini bilmediği hayallerine adasaydı eğer, daha romantik bir tavır sergilemiş olmaz mıydı? Ah, romantizm ele geçirebileceği şeylerden çok, feda ettikleriyle tanımlar kendini. Onu sürekli aldatan bir kadından hayalleri için vazgeçmek yerine, onu sürekli aldatan bir kadın için hayallerinden vazgeçtiğinde manevi varlığını son zerresine kadar kaybetmiş, tamamen adanmış –ve dolayısıyla adeta kutsanarak yeniden doğmuş– oluyordu. Romantiğin kafasındaki terazi çok

hassas çalışır, kimsenin bu konuda şüphesi olmasın, sorun onun seçimindedir.

Mehmet tam da bu nedenden ötürü Deniz'den korkuyordu. Deniz de uykusuz âşıklardandı, bir romantikti, başta anlamamıştı, gün geçtikte iyice ortaya çıkmıştı bu. İşe bak sen, kadın sıradan bir tartışma yüzünden İstanbul'dan kalkıp buraya gelmişti demek. Mehmet defalarca başa sarıp düşünüyor, ne konuda zıtlaştıklarını hatırlayamıyordu. Annesi ve karısı balkonda kahvaltı ederken salonda üçlü koltuğa uzanarak karnı ağrıyormuş, ishalmiş gibi yapıyor, sık aralıklarla tuvalete gidiyordu (Erte ona müthiş değilse de işini görecek bir bahane vermişti farkında olmadan). Amacı Zeynep'i Ertelerle birlikte yalnız denize göndermekti. Elinde şimdikinden daha gençken okuduğu bir kitap vardı (annesinin evinde büfenin hemen yanındaki küçük kitaplıkta bulmuştu onu), *Elsa'ya Şiirler*. Bir süre sonra midesi gerçekten bulanmaya başladı, tiksiniyordu romantizmden, uykusuz âşıklardan.

Dostu bir başkasını Deniz sanmış olamaz mıydı? Deniz madem buraya Mehmet'in yakasına yapışmak için gelmişti (başka bir gerekçe bulamıyordu gelişine), niçin ona yazmamıştı bu saate kadar? Planı neydi? Bir uykusuz âşığın ne yapacağı önceden kestirilemezdi ki, boşuna cevap arıyordu Mehmet. Bir dakika! Haksızlık ediyordu, Deniz hiçbir zaman onun evliliği açısından bir tehlike yaratmazdı. Hayır hayır, kesinlikle haksızlık etmiyordu, uykusuz âşıkların davranışları yüce bir amaca göre belirlenir, Deniz iyi biri olsa da onu yöneten kutsal ruhun Mehmet için tasarladığı son kötü olabilirdi!

Deniz belki uykusuz âşıklardandı ama Mehmet onun hakkında kötü kötü düşünürken masum masum uyuyordu aslında, yol yorgunuydu. Otobüs terminaline yakın bir pansiyonda şansına boş bir oda bulmuş ve hemen yatağa gömülmüştü. Mehmet'in beklediği mesajı 12:22'de –gözlerini açar açmaz– attı: "Sevgilim, sesini duymalıyım." Aşkının kuvvetini kanıtlamaya gelmişti buraya, ancak nasıl bir delilik ettiğini telefonda konuşarak sesinin sıcaklığını ölçmeden Mehmet'e söyleyemezdi. Bakalım Deniz'in aşkını hak ediyor muydu, on saatlik yolculuğa katlandığına değer miydi? Eğer Mehmet ters bir laf ederse Deniz geldiği gibi geri dönecek, yolculuğundan ona hiç bahsetmeyecekti. Bir romantikti, kendini cezalandırmaya bayılıyordu.

Mehmet mesajı okuduğunda bir kez daha dostunun sabah Deniz'i gördüğü konusunda yanıldığını düşündü. Tanıdığı Deniz her türlü marifetini hiç soğutmadan dile getirirdi çünkü, buraya geldiğini neden saklasındı? Erte'nin yüzünden oynamaya başladığı ishalli rolü pek saçma göründü gözüne, böyle yapmasaydı bir bahaneyle bakkala çıkar, sevgilisine telefon ederdi, kasabada bulunmadığından emin olduğunda da dostları ve karısıyla birlikte yüzmeye giderdi. Neyse, burada olsun olmasın onu arayabilmek için evde kalmak zorundaydı artık, hasta rolünü kolaylıkla iyileşemeyeceği kadar mükemmel oynamıştı. Mesaj atmak mı? "Muhakkak arayacağım, seni çok özledim canım," diye bir cevap yazmıştı işte, soru soramazdı; 'N'apıyorsun?' dese Deniz'in bunu telefonda konuşmayı gereksiz kılmayı amaçlayan bir laf salatasına başlangıç olarak yorumlayıp boğucu sitemlerle karşılayacağını ve nerede olduğunu, ne yaptığını asla söylemeyeceğini biliyordu. Deniz "Sesini duymalıyım," demişti, bu bir buyruktu.

Dostları arabayla Zeynep'i almak üzere geldiğinde (saat 13:48'di, ne kadar süredir Deniz'i aramadığını hesaplıyordu ikide bir) aşağı inmese de olurdu ama Aragon'dan kurtulmak istiyordu ve kitabı çöpe atacak değildi. Eşinin plaj çantasını bagaja koydu, dostlarının oğlu Ömer'le şakalaştı ve "İyileşirsem akşam ablamlara yemeğe gideceğiz, siz de gelsenize," derken Erte'nin eline Aragon'u tutuşturdu. Erte, Eylül 2000 - Temmuz 2002 arasında Ebru İngiltere'deyken ona yazdığı mektuplarda *Elsa'ya Şiirler*'den birçok alıntı yapmıştı, ama daha eski bir tarihte, 1997 Şubat'ında Gün'ün ablası Leyla'ya umutsuzca âşık olduğunda okumuştu bu kitabı ve Aragon'dan dizelerle seslendiği ilk kadın Ebru değil Zeynep'ti!

"Bende var," dedi Erte, elindeki kitap kırılacak bir nesneydi adeta.

"Olsun, bir daha oku. Seninle bu kitap hakkında konuşmak istiyorum." Yalan söylüyordu Gün.

7.

Mehmet Erte son dört yıldır *Kötü Tohum* adını verdiği bir roman üzerinde çalışıyordu. Kitabın "Romantizmin Karanlık Ufku" başlığını taşıyan ilk bölümünü yazarken Ebru'yla mektuplaşmalarından bolca faydalanmıştı. Daha açık ifade edersek; yetişkin ruh haliyle aşk hakkında söyleyeceklerinin gençlik döneminin duygusallığını yansıtabileceği konusunda şüpheleri vardı, bu nedenle yirmili yaşların başlarındaki yazışmalarına hararetle gömülmüştü. Yaklaşık iki yılda kaleme alınmış yüz yetmiş üç mektup vardı önünde, doksan sekizi kendi imzasını taşıyordu.

2000 yılının yaz sonunda ilişkileri başladığında Ebru'nun İngiltere'ye gitmesine sadece on altı gün vardı. Bu kısıtlı sürede ne yaşarlarsa yaşasınlar aşklarını geleceğe taşımaya yetmeyeceğini, iki yabancı olarak ayrılacaklarını düşünerek korkuyorlardı. Bundan ötürü daha ilişkilerinin başında her şeyi bir nakarata çevirmeye (her şeyi bir nakarat olarak algılamaya) fazlasıyla eğilimliydiler. Aşkların da şarkılar gibi tekrar eden sözlere, melodilere ihtiyacı vardır; âşıklar sezgileriyle, duygularıyla belli anlara, durum ve olaylara tutunup onları yinelerler. Nakarat bir kere kurulsun âşıklar hemen anlamını kavrar, onu sevgi ve nefretlerinin devamını garantileyen birer yapıtaşı olarak görür, sahiplenirler.

Ne kadar çok nakaratları olursa ilişkileri de o kadar uzun sürecekti sanki. Uzun da ne demek? On yıllar yetmezdi onlara; sonsuza dek sürsün istiyorlardı beraberlikleri. Genç âşıklar ölümsüzlüğüne inanmadıkları şeyin gerçekte var olduğuna da inanmıyorlardı. Ancak itiraf etmeseler bile ölümsüzlüğün de (hiçbir şey ölümsüz olmadığına göre şöyle diyelim: ölümsüzlük sanrısı içinde yaşamanın da) çaba gerektirdiğinin farkındaydılar. Birlikte geçirdikleri günlerden birçok ayrıntıyı mektuplarında defalarca yinelemekle (nakarata dönüştürmekle) birbirlerine "bu ölemez" demiş oluyorlardı. O günleri tekrar tekrar kelimelerle inşa ederken amaçları yalnızca her şeyi yeniden yaşamak değildi, hem ortak hayatlarının filizlenmesini umdukları toprağı güçlendirmeye, hem de ötekindeki

yansımalarının kusurlarını gidermeye çalışıyorlardı. Elbette mektuplar gerçeklik açısından sorunluydu, çünkü ilişkileri bağlamında yeni kimliklerini kuruyorlardı –özellikle de Erte.

Erte mektupları okurken çok geçmeden Ebru'yla kendisi arasındaki farkla çarpıldı: Ebru kaleme aldığı bütün mektuplarda Ebru'ydu, o ise günlük hayatı ve duyguları hakkında tamamen doğruları dile getirse de kurgusal bir karakterdi adeta. Ayrıca 2000'li yılların başındaki Ebru ile bugünkü Ebru arasında kesintisiz bir bağ vardı, Erte ise mektuplarda kendisini görebilmek için ayıraç kullanmalıydı, varlığı benzetmeler, sıfatlarla harman edilmişti, zor seçiliyordu. Ama "ben" dediği kimdi ki? Yıllar önceki "ben"inin şimdikinden farklı olmasını normal karşılamalıydı. Yeteneklerini olduğundan fazla mı göstermeye çalışmıştı? Geçmişini mi şişirmişti? Zaman zaman. Ancak sorun bu değildi. Bir erkeğin kadın, bir kadının erkek, bir çocuğun yetişkin taklidi yaparken izlediği yöntemle kurulmuştu cümleleri. Abartılı denebilir miydi bunlara? Hani erkek kadınsı davranarak kadını taklit ettiğini düşünür, oysa kadın kadınsı olanı hayli aşan geniş bir kümedir, işte Erte de her kime öykünüyorsa öyle onun altında kalıyordu. Peki kimi taklit ediyordu? Olmak istediği kişiyi mi? Ne vardı ki bunda!

Âşıkken öykünürüz; şarkılardaki, filmlerdeki, romanlardaki, şiirlerdeki, hatta reklamlardaki, fıkralardaki âşıklara öykünürüz, onlardan rol çalarız; tüm âşıkların uçuk kaçık hallerine özenir, onları taklit ederiz. Hele kişi romantikse öykünmede kimse onu geçemez. Pek çok aşk hikâyesinin kahramanıyla kendisini bir tuttuğunu sık sık romantiğin ağzından da duyarız; sadece kendisini mi, elbette sevgilisini de. Aşkın bir taklit etme, benzerlik kurma işi olduğunu keşfetmiştir o; yine de -milyonlarca, milyarlarca insanın çiğneyip tükürdüğü kelimelerle konuştuğu halde- aşkının biricikliğinden bahseder hep, ilişkisinin devamlılığını biricikliğine bağlı görür, bu biricikliği tehdit edebilecek her şeye karşı silahlarla donanmıştır. İşte sorun da burada başlar. Hiçbir aşk benzersiz değildir, itirafa yanaşmasa da bunu bir romantikten daha iyi bilen yoktur. Benzerlikler kurarak aşkının benzersizliğini savunmak romantiğin paradoksudur. Ah ne acı! Çünkü benzerlikleri bulup yakalayan algı sistemlerinin en gelişmiş örneğine sahiptir o. Kitaplardaki, şarkılardaki âşıklara öykünmekte onu usta kılan organı ile karıştırılmasın benzerlik avcısı bu algı sistemi. Tabii ki ikisi başlangıçta birlikte

çalışır, birbirlerini keskinleştirir, ama birbirlerine çok yaklaştıkları anda aralarında bir savaş çıkar. Böylece hangisinin daha fazla keskinleştiği belli olur.

Öykünme organı –benzerlikleri avlayan algı sistemine göre daha fazla– zihinsel / düşsel alanda dolanırken, benzerlikleri avlayan algı sisteminin bakışı –düşsel olandan tamamen kopuk olmamakla birlikte– günlük hayata kilitlenmiştir. Öykünme organı kişinin âşıkken sergileyeceği davranışları, dilinden dökülecek sözleri o âşık olmadan çok önce belirlemiştir aslında (hepimizde durum budur, ancak romantikler âşık değilken de mecnun gibi gezerek başkalarından ayrılırlar), kişi âşık olduğunda sıra zihinsel / düşsel olanın öğeleriyle gerçeklik arasında benzerlik kurmaya gelir; benzerlikleri yakalayan algı sistemi bu noktada devreye girer ve kişiye öykünmek istediği şeylere kolayca ulaşmasını sağlayan birtakım somut veriler sunar. Kolayca ulaşmasını? Yanılıyorum. Elbette ulaşılan bir yer yoktur, simgeler ile kişiler –ve onların deneyimleri– arasındaki köprü inşa edilmiştir, ama insan iki yakaya da ayak basmaz, köprünün üstünde gider gelir, aşkı mümkün kılan da bu git-geldir.

Benzerlikleri algılayan sistem insanın –öykünmek istediği şey(ler) bağlamında– anlam dünyasında, bilincinde veya bilinçdışında yer alan simgeler ile yaşanan gerçekliği birbirine bağladığında öykünme organı güçlenir ve sorunlar başgösterir, çünkü öykünme organının, kendisine ivme kazandıran gerçeklikle ilgisi sınırlı kalmalıdır, ama bu arada öykünme organı sayesinde dikkati keskinleşen benzerlik avcısı algı sistemi gerçekliği geniş ölçekli bir taramadan geçirerek –neye hizmet ettiğine bakmaksızın– sayısız ayrıntıyı derlemeye koyulmuştur. Mesela önceden sevgilinin gülüşü yalnızca zihinsel / düşsel plandaki bir simgeye bağlanıp ötesi sorgulanmazken, şimdi onun bir başkası karşısında da kayıtsızca aynı şekilde güldüğü keşfedilir. Böyle birçok ayrıntı arasında kendi yerini kaybeder / göremez romantik âşık; alıngandır, kıskançtır, durmaksızın sorgular sorgular... Sorgu silahı elinde patlar, yaralanır, yalnızca ilişki içindeki yerini değil, eyleminde bir özne olarak konumunu da kaybeder.

Erte o dönemde ilişkideki yerini göremediği, eyleminde özne olarak konumunu kaybettiği için mi mektuplarında kişiliğini bugünle bağ kurarak kavrayamıyordu? Bir zamanlar aşkla kaleme aldığı satırları okurken sık sık utanıyordu. "Sensiz yaşayamam",

"sen benim kaderimsin", "biz artık biriz" gibi ifadeler değildi onu utandıran; Ebru'nun eski ilişkilerini ve hayatını sorgularken sergilediği güçsüzlükten de utanmıyordu. Tamam, birlikte yedikleri ilk yemekte *Neşideler Neşidesi*'nden bir bölümü ezbere okuduğunu anlattığı satırlara rastlayınca azıcık yüzü kızarmıştı, kolay değildi kendisini teatral, romantik hallerde düşünmek, ancak sorun daha farklıydı, kimliğiyle ilgiliydi.

"*Bakışı seher gibi / Ay gibi güzel / Güneş gibi temiz / Sancak açmış ordu gibi korkunç / Bu kadın kimdir*". Mektubuna bakılırsa böyle demiş Ebru'ya "göğün her gürleyişinde görüşemeyece[kler] diye korktuğu[...] o pazar günü" ilk buluşmalarında. Sonraki günlerde de kaç kez "Bu kadın kim?" diyerek o akşama atıfta bulunmuş, ardından sorusunu "Sen kimsin?"e çevirmiş. "Hatırlıyor musun, her buluşmamızda seni öpüp soruyordum: 'Sen kimsin?' Beni benden aldığını biliyorum ama senin kim olduğunu hâlâ bilmiyorum." Ancak Erte yıllar sonra bu mektubu okurken Ebru'ya *Neşideler Neşidesi*'nden bir bölümü ezbere aktardığını, nakarata çevirerek durmadan "Sen kimsin?" diye sorduğunu hiç hatırlamadı. Unuttuğuna da şükretti doğrusu. Kafasında şu soru vardı: 'Madem romantiktim, niçin onu 'ben' saymıyordum, niçin sevgiliyle 'bir' olduğum, sevgilide eridiğim hayallere dalıp gitmiyordum?'

Romantiklerin sevgiliyle bir olmak arzusuyla kavruldukları şüphesiz, ama bu hayallerinin gerçekleştiğine inansalar onları tımarhaneye kapatırız, inanıyormuş gibi yaparlar (biz de hallerine bakarak tatlı tatlı "deli" deriz), sonra da hiçbir şey kafalarında tasarladıkları dünyaya uymuyor diye sık sık arıza çıkarırlar. Genç Erte de öyle yapmıştı, çok üzmüştü Ebru'yu. Ancak bu türden budalalıklarından da utanmıyordu.

"Sen kimsin?" sorusuna ne Ebru ne de Erte gerçek bir cevap verebilirdi gençken. İtiraf edelim, yetişkinliğimizde bile bu soruya karşılık olarak bir masal yazarız genellikle. Yine de Erte gençliğini affetmedi, mektupları okurken duyduğu utancı romantik döneminde başının üstüne yerleştirdiği haleye bağladı. Bir kimlik kurma çabasının ötesine geçmiş, bütün kelimelerini kendisi için belirlediği imajı yaratacak şekilde art arda dizmişti; hiç yalan söylemediği halde başka biri olarak konuşmuştu. Keyifle oynadığı bir oyun değildi bu. Açıkça görülüyordu ki olduğu haliyle sevilebileceğine inanmıyordu, Ebru'nunsa utanacak bir şeyi yoktu,

o günden bugüne epey değişmişse de yüzü kızarmadan geçmişe bakabilirdi.

Ebru'yu aklarken kendisini karalıyordu. Yanılıyordu belki ama utancı bu konuda daha fazla düşünmesini ve doğruyu aramasını engelliyordu. Kendine bakışıyla ilgili bir sorun muydu yaşadığı? Mektupları bir başkası okusa onun adına utanır mıydı? Yazışmalarından bazı pasajları romanına koyabilirdi, ancak mektupların tamamını sadece Ebru'ya okutabilirdi. Hayır, yapamazdı! Ebru mektupları okursa Erte çok utanırdı! Düşünsenize mektupları yazdığı kişinin –karısının!– bugün onları okumasını istemiyordu. Peki ne yaptı? Romanımızın anlatı zamanına dönerek cevap verelim. 2018 Temmuz'unun aynı cumartesi günündeyiz hâlâ.

Erte elinde kitapla kalakalmıştı. Ebru direksiyondaydı, arabayı sokaktan geri geri çıkarıyordu, arka koltukta oğlunun yanında oturan Erte'yi gözleriyle dikiz aynasında yakalayıp sordu:

"Ne o?"

"Aragon," diye cevapladı Erte.

"Aaa," dedi Ebru.

"Ne var ki Aragon'da?" dedi Zeynep.

"Sen okumadın mı?" diye sordu Ebru.

"Aşka karnım tok," dedi Zeynep.

"Ama okumuşsun işte," dedi Ebru, "aşk falan dediğine göre."

"Bir zamanlar bütün erkekler bu kitaptan dizelerle seslenirdi bana," dedi Zeynep mânâlı mânâlı. "Okumama gerek kalmadı."

"Erte de bana yazdığı mektuplarda Aragon'dan alıntılar yapardı."

Ebru onun mektuplarını hatırlıyordu demek, korktu Erte.

"Mektup mu yazıyordu sana Erte?"

"Ben İngiltere'deyken."

"Vay, aşk mektuplarınızı ne zaman okuyacağız?"

"Hiçbir zaman," dedi Erte. O sırada söylemeye çekindi ama mektuplar üzerindeki çalışmasını bitirir bitirmez hepsini yırtıp atmıştı.

8.

Davranışlarımızın, sözlerimizin ille de diğerlerinden farklı olması gerekseydi yanmıştık. Hele aşkta! Aşkımızı biricik sayarız ama milyonlarca, milyarlarca kişinin ağzında çiğnenmiş kelimelerle konuşuruz. İnsan aşkını ifade ederken kullandığı kelimelerin vasatlığını genellikle görmez, görse de buna takılmaz, ancak üstünden yıllar geçince vasatlıkla yüzleşmeden hakikati samimiyetle, doğrulukla aktarmanın mümkün olmadığını anlayabilir.

Peki bu yüzleşmenin sonucunda hakikati samimiyetle, doğrulukla aktarmaktan vazgeçme hakkımız yok mu? Sessizliği seçemez miyiz? Erte'ye ve mektuplarını yırtıp atan daha nicelerine seyirci kabul etmedikleri için kızabilir miyiz? İnsan kendi geçmişini sansürlediği için yargılanabilir mi?

Doğrusu sanatçıdan / yazardan çok şey beklemeye hakkımız var, ancak hakikatin vasatın bire bir ve samimi aktarımıyla ilişkili olduğu, yaşamöyküsünün her ayrıntısına bağlandığı konusunda yanılıyoruz. Eser kendisini meydana getiren kişinin yaşamöyküsünü aştığında sanat seviyesine ulaşır. Bu cümleyi hepimiz kurabildiğimiz halde sanatçının bir striptizci gibi soyunmasını bekliyoruz, soyunmazsa eğer ırzına geçiyoruz, yaşarken ya da öldükten sonra. Hatta sanatçıların ırzına nasıl geçileceği konusunda uzmanlaşanlar, ders verenler var.

İtiraf etmek gerekir: Sanatçılar ve âşıklar –masum değildirler– yaşamöykülerine toplumun gösterdiği ilginin fazlasıyla farkındadırlar ve bakışları üzerlerine çekmek için sık sık günaha girerler. Gelecekten bugüne uzanan varsayımsal bir perspektifin büyüsü altındadırlar. Sanatçıları biliyoruz da âşıklar nereden çıktı şimdi? Sanatçıların aşklarından mı bahsediyoruz yoksa? Asıl konu başka; kendi yaşamöykümüz üzerinde çalışan birer sanatçıyız hepimiz zaten, âşık olduğumuzda bu daha net görülebiliyor.

Her âşık –bilinç düzeyinde farkında olmasa da– şu gerçeğe göre hareket eder: Aşk yoktur, aşk hikâyesi vardır, öyleyse hikâye "düzgün" yazılmalıdır. Her âşık –bilinç düzeyinde farkında olmasa

da– şu gerçeğe göre hareket eder: "Ben" başkalarının doluştuğu bir panayır alanıdır, öyleyse en mahrem sandığımız anlar sayısız gözün denetimi altındadır. Issız adada aşk yaşayacak olanlar, adadan kurtulduklarında veya kemikleri bulunduğunda aşklarının hikâyesinin başkaları tarafından nasıl okunacağını hesap etmeden gerçekten yakınlaşabilirler mi?

Aşk toplumsal bir şey ve sansür de bu yüzden var. Ancak yaşamöykümüze her zaman toplumsal normlara göre sansür uyguladığımızı söyleyemeyiz kesinlikle. Toplumsal kalıplarla savaşan biri kendi cephesinin değer yargılarına, estetik anlayışına göre biçimlendirecektir geçmişine dair anlatısını –ama toplum onun hesabında da vardır.

Yaşadıklarımıza belli bir mesafeden bakabildiğimiz olgunluk çağında geçmişimize sansür uyguluyoruz da toyken durum farklı mı? Aşkın temiz bir duygu olduğu ve kendisini kirletecek her şeye savaş açtığı ileri sürülemez asla, ancak –özellikle gençlikte– romantik hislerle yaşanan her aşk varlığını yalnızca iki insanın mevcudiyetine bağlı sayar ve yapısına ters bulduğu öğeleri derhal ve şiddetle doğum hikâyesinin dışına atar. Bu açıdan âşıklar en faşist iktidarlardan daha sansürcüdürler. Aşkı biricik kılmak içindir tüm bu zalimlik.

Ferhat Gümüş 1990 yılında üniversitede Resim bölümünde biriciklik yanılsamasının doruğundaydı; kişiliğiyle, hayatıyla, sanatıyla benzersiz olduğuna inanıyordu. Hayır, inanmıyordu, hayatının sıradanlığının gayet farkındaydı; kimlik denen şey de genellikle toplum içinde takılan bir maskeydi ona göre, yalnızken olduğu kişi ile başkalarıyla birlikteyken olduğu kişi arasındaki uçurumdan ürküyordu; çalışmaları alkışlansa da bunun –en küçük insan topluluğunda bile bulunan– birini yüceltmek eğiliminden kaynaklandığını seziyordu, sanat parlak bir fikrin o veya bu malzemeyle işlenmesinden öte bir şey olsa gerekti. Herhalde övgüye değer tek bir özelliği vardı: oyunculuğu. Olduğundan farklı görünmeyi pek iyi beceriyordu.

Gene de –içinde bulunduğu halden ötesini sezebildiği için– bir gün sıradışı maceralar yaşayacağına, benliğindeki boşlukları kapatacağına ve özgün işler ortaya koyacağına kuvvetle inanıyordu. Böyle sarsılmaz bir inanç taşıdığında kendisini hedefiyle tanımlayan gençlerdendi, ulaşmak istediği noktaya dair her ne varsa titizlikle bir araya getirmiş, maske olarak yüzüne takmıştı, insanların bu maskenin ardında nasıl birinin bulunduğunu görmesine izin veremezdi. Hem gelecekte bu maske onun gerçek yüzü olmayacak mıydı,

öyleyse kişiliği, hayatı ve sanatıyla benzersizliğine güvenmesinde ne sakınca vardı.

Mezun olacağı öğretim yılının (1990-1991) başında Matematik bölümü üçüncü sınıfta okuyan Aslı'yla tanıştı. Bu kadın sanattan pek anlamıyor, Ferhat'ın kendisi için yazdığı efsaneyle zerre kadar ilgilenmiyordu, üstelik bir başkasının –arkadaşı Orhan'ın– sevgilisiydi. Ferhat, Aslı'nın bulunduğu bir ortamda konuşurken yanlış oyunda sahneye çıkmış gibi hissediyordu; dudaklarından dökülen sözler, el kol hareketleri hemen anlamsızlaşıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Hal böyle olunca da beceriksizliğini yenmek arzusuyla onunla karşılaşmak için elinden geleni yapıyordu. Farklı semtlerdeki fakültelerde okudukları düşünülürse bu epey şey demekti. Şaşkın haliyle Aslı'da yoğun duygular uyandırdığını tahmin edemezdi. Ferhat daha ne hissettiğinin farkında değilken Aslı onun kendisine âşık olduğuna inanmıştı ve şefkatle onu sarmak, adeta içine sokmak istiyordu.

Tanışmalarının üçüncü haftasında seviştikten sonra ikisinin de aklı başına geldi. Ferhat, Aslı'ya sırılsıklam âşık olduğunu anladı, Aslı da merhamet ve şefkat rüzgârlarının aşkın yelkenlisini çok uzaklara götürmeyeceğini. Genç adam kaderinin benzersizliğine nasıl inanmışsa aşkının benzersizliğine de öyle inanıyordu, biricikti o, biricik kalmalıydı, ama genç kadın, Orhan'la ilişkisini bitirmiyor, ona ikinciliği veriyordu. Ferhat sevdiği kadınla el ele dolaşamıyor, aşkını diğerlerinin gözünden bakarak yaşayamıyordu. Başkasıyla da sevişen, başkasına da naz yapan bir kadını sevebildiği için kendisini güçlü mü bulmalıydı? Aslı'yı Orhan'la paylaşmaya razı gelmesinin yarattığı utanç ve aşağılık hissi ondan uzaklaşmakla değil, ancak aşkının son bulmasıyla dinebilirdi.

Yasak aşkları zor duruma sokan en büyük etken herhalde gizlilik mecburiyetidir. Tamam, meydanlarda megafonla haykırmaya gerek yoktur, ama aşk konuşulmak, bilinmek ister, küçük de olsa bir tiyatro sahnesi kurar ve seyircileri çağırır, hele oyunculardan biri Ferhat gibi kendi geleceğine vurgunsa. Peki gerçekten bu piyesin başkaları tarafından izlenmesini göze alabilir miydi? Aşkının şiddetiyle korkuttuğu için onu bırakamayan bir kadın vardı karşısında –rezil bir erkekti.

Ferhat sadece bugünün değil geleceğin gözünden de hayat hikâyesine bakıyor, Aslı'ya duyduğu aşk dolayısıyla kendine acı-

yordu. Bu aşk daha şimdiden o büyük gözün denetiminden geçememiş, yaşanırken biyografisinden silinmişti. Gerçekte kimse içinde bulunduğu ânı gelecekten göremez, gördüğünü sanır sadece; Ferhat beş on yıl sonrasından bugüne bakabilseydi muhtemelen Aslı'yla ilişkisi hakkındaki düşünceleri farklı olurdu, hatta böyle bir ilişkiye özel bir önem bile atfedebilirdi –sonuçta sevdiği kadını başka bir erkekle paylaşması diğerlerinin evcilik hikâyelerinden oldukça farklıydı. Ama gelecek bir perdenin ardındayken o bir sansürcüydü, aralarında ne geçerse derhal zihninde üstünü çiziyordu.

Aşkının biricikliği lekelenen romantiğin yıkılması, onu bir andan diğerine sürükleyen arzu nehrinin kuruması gerekmez miydi? Öyle olmadı, Aslı'nın Orhan'la ilişkisi sürdükçe Ferhat'ın aşkı kabardı, taştı. Ne zaman buluşsalar "o adam"la ("Orhan" diyemiyordu) neler yaptıklarını en küçük ayrıntısına dek öğrenmek istiyor, sadece sormakla cevap alamayacağını bildiğinden türlü oyunlar çeviriyor, öğreneceklerini umursamayacağını bazen sezdiriyor, bazen de açıkça söylüyordu. Sorularına cevap aradığı oyunda ne kadar ileri giderse gitsin Aslı'yla arasındaki bağı koparmamaya özen gösteriyordu. Ağırlaştığını sezdiğinde oyunu bitiriyor, günlük konuşmalar sırasında ansızın yeniden başlatıyordu.

Aslı tabii ki onun tüm bu çabalarını boşa çıkarıyordu, delirmek üzereydi. Aşkının şiddetiyle rezalet çıkarabileceğinden korktuğu için Ferhat'ı sepetlemeyi göze alamıyor, diğer yandan onu kendisinden uzaklaştırmak için –artık sevmediği halde– Orhan'la ilişkisini sürdürüyordu. Gittikçe daha tehlikeli hale getirdiği iki erkeğin terinde boğuluyordu. Bu bir matematik denklemi olsaydı önce Orhan'dan, sonra Ferhat'tan ayrılarak tüm dertlerinden kurtulabilirdi, ama değildi, ikisine karşı da suçluluk hissediyordu –ki, çokları için suçluluğun aşktan daha kuvvetli bağlar yarattığını biliyoruz.

Sonunda Ferhat, Orhan'ın adını anmayı başardı ve Aslı'nın ona dair anlatacaklarından haz alacağını hissettirmeyi denedi. Haz, evet. Elbette hep sorularının kıyısında köşesinde cinsellikle ilgili imalar vardı, bunlar yavaş yavaş merkeze yerleşti ve gün geldi doğrudan kelimelere döküldü. Aslı ve Orhan'ın birbirlerine duydukları arzuyu nasıl gösterdiklerini, sevişirken hangi kelimeleri fısıldadıklarını, hangi pozisyonlarda doruğa ilerlediklerini... tüm bunları ne kadar sakin bir dille ve açık şekilde sorarsa cevaplardan etkilenmeyeceği konusunda o kadar inandırıcı görüneceğini sanıyordu. Her şeyi

bütün ayrıntılarıyla kafasında canlandırabilirse Orhan'ı yenecekti sanki. Kendisini kıskançlıktan kudurtacak ayrıntıları öğrenebilmek için Aslı'yı soktuğu bunalımı gördükçe daha da ileri gitti –onun suçluluk duymasında, utanmasında çıkarı olduğunu anlamıştı. Denedi, denedi, denedi. Nihayet –ilk sevişmelerinin üstünden geçen iki ayın ardından– bir akşam ipler koptu.

Aslı şiddetle Ferhat'ı iterek birlikte oturdukları kanepeden kalktı.

"Çıkar çükünü!"

Ferhat yüzüne bir tokat yemiş olabilir miydi? Evet, birden fazla hem de. Aslı delirerek ayağa fırladıktan sonra salonun ortasında tepinip durmuş, bağırıp çağırırken onu dört beş kez tokatlamış, saçından tutup çekerek kanepeden indirmiş, ona diz çöktürmüştü. Ferhat bütün bunların ne ara olup bittiğinin farkında değildi, iki dakika öncesini dün gece uyuklayarak izlediği bir filmi hatırlar gibi hatırlıyordu.

"Hadi çıkar şunu! Orhan'la nasıl düzüştüğümü anlatacağım, sen de otuzbir çekeceksin!"

Ferhat ona bakamıyordu, yüzü sadece yediği tokatlardan değil utançtan da alev alev yanıyordu, gözleri Aslı'nın ayaklarına kilitlenmişti.

"Sakın salyalarını yere akıtma!"

Salya sümük ağladığını ancak Aslı böyle bağırınca fark edebildi. Bir daha asla sevdiği kadının gözlerine bakamayacağını düşünerek kahroluyordu. Aslı onun kederli halinden tiksinerek yüzünün tam ortasına ayak tabanıyla sıkı bir darbe indirdi. Ferhat düşse de hemen uslu bir köpek gibi eski konumuna döndü, silkinerek duruşunu tazeledi. Aslı kanepeye oturdu, arkasına yaslanmadan önce bir süre Ferhat'ın saçlarını karıştırdı, onda bir gevşeme sezer sezmez tırnaklarını sertçe kafaderisine geçirdi –canını acıtabilmek için ona küçük bir oyun etmişti anlaşılan (belki bu yalnızca Ferhat'ın düşüncesiydi, Aslı yaşanan saçmalığa son vermek istediği halde onun saçlarının okşanmasından aldığı keyiften midesi bulanarak kararından vazgeçmiş de olabilirdi). Dizleri dibindeki aşağılık yaratık kafasını kaldırmayı deneyince şimşek hızıyla onu tokatladı (belki Ferhat'la göz göze gelmekten –kendi yansımasıyla karşılaşmaktan– korkmuş, öfke perdesi ardına saklanmıştı). Oysa Ferhat, Aslı'ya bakmaya cesaret edemezdi ki, burnunun kanadığını fark

etmiş, yeri kirletmekten korkarak azıcık boynunu doğrultmaya çalışmıştı sadece.

"İndir pantolonunu, tam karşıma geç... Kalkma ayağa! Pislik! Hep dizlerinin üstünde duracaksın. Geri çekil! Yaklaşma bana! Sakın bir daha böyle yaklaşma bana."

Ferhat içinde bulunduğu çizgilerden taşmak, dökülmek, dökülmek, dökülmek istiyordu ama nafile, durmaksızın cinsel organını sıvazlasa da ereksiyon olamıyordu, önündeki şey küçük bir çocuğa ait minicik bir çüktü –minicik, minicik, minicik. Kurtuluşu çükünün bir an önce büyümesindeydi sanki, panikle mastürbasyon yapıyordu. Terliyor, terliyor, terliyordu. Korkuyor, korkuyor, korkuyordu. Gözlerini yumuyor, yumuyor, yumuyordu. Bu sırada efendisinin ne dediğini tam olarak işitemese de bir sevişme hikâyesi anlatmadığından emindi, kulağına sadece "gerizekâlı, salak" gibi hakaretler ve kahkahalar net olarak ulaşıyordu. Yalnızca efendisi değil, bütün dünya Ferhat'ı aşağılayarak gülüyordu.

Oysa Aslı hiç gülmemiş, bu kelimeleri de sadece başta telaffuz etmişti, uzun süredir sessizdi, Ferhat'ın fantezisinde oynadığını ve asıl kölenin kendisi olduğunu düşünüyordu. Ayağa kalktı, "Bunu çok istiyordun di mi," deyip kayboldu. Az sonra döndüğünde elinde birkaç kâğıt peçete vardı, özensizce çabucak üst üste Ferhat'ın önüne serdi.

"Halıyı kirletme!"

Ferhat acaba ereksiyon olmuştu da farkında mı değildi? Hayır, olmamıştı. İrkildi.

"Merak etme, kalkacak şimdi."

Aslı, Ferhat'ın şakağına bir kapıyı çalarcasına tık tık vuruyordu sertçe, peş peşe, tekdüze bir şekilde. Onun gerçekten boşalmasını istiyordu; boşalırsa eğer, bu yaşadıkları bir cinsel fantezi olacaktı, değilse... değilse bugün olanlar hakkında ne düşünmesi gerektiğini bilmiyor, gelecekten şu âna bakarak kendinden utanıyordu. Öte yandan Ferhat'ın aşağılık halinden zevk almadığı söylenemezdi, hem de cinsel bir zevk. Yoksa Aslı mı boşalmalıydı? Hayır hayır, geleceğin keseceği cezayı daha da ağırlaştırırdı bu. Ferhat orgazm olmalıydı, ancak kendini ona çükünü kaldırması için nasıl yardım edebileceğini düşünürken yakalayınca keyfi kaçtı (neden "merak etme" demişti ki, bir şey yapacak değildi), kafasının tam ortasına sağlam bir yumruk indirip kanepeye geçti.

"Bunu istiyordun di mi..."

Sormuyordu, bacak bacak üstüne atmış, kendi kendine konuşuyordu, ama Ferhat başını titreterek cevapladı onu –başını yukarı aşağı sallamaya cesaret edememesi Aslı'nın çok hoşuna gitti. Ferhat bir sözleşmeye imza atmıştı, Aslı da onun gibi bu sözleşmeyi açıkça imzalaması gerektiğini anladı, Ferhat'ı cinsel acizliğinden kurtaracak olan şey buydu belli ki.

Bir öfke nöbetinden bu noktaya kadar ilerlemelerini bastırılmış arzulara, ifade yolu bulamayan duygulara, yanlış anlamalara, yanlış arzularla eşleşen fikir ve duygulara, vesaireye bağlamak kolay, hatta söz konusu deneyim için bir yazar basitçe şöyle diyebilir: Aslı, Ferhat'a sorularının ne derece saçma olduğunu göstermek isterken sinir krizi geçirmiş, Ferhat'sa Aslı'nın şiddetinin onu konumlandırdığı yerde gerçek kimliğini bulmuştu, sevdiği kadını başka bir erkekle paylaşmaya razı gelecek kadar aşağılık biri olarak bu cezayı hak ettiğine inanıyordu. Ferhat aşağı çekildikçe Aslı yükseliyordu; ama başka bir açıdan Ferhat ve Aslı varoluşun aynı karanlık bölgesinde buluşuyor, adeta birbirlerine karışıyorlardı.

Çok güzel! Bu değerli yazara teşekkür ederiz, ancak Aslı ve Ferhat'ın aldıkları hazza dair net bir şey söylemedi. Her hazzın sürmesini istemeyiz. Varoluşun karanlık bölgesine çekilerek tattıkları meyve her ne ise onu bundan böyle hep yemek için mi sözleşeceklerdi, yoksa hapsoldukları mağaradan bir çıkış yolu mu arıyorlardı? Öyle ya, yarın bugünü nasıl yargılayacakları belli değildi, olmakta olanı dünyanın kabul edilebilir ölçülerine indirmeleri gerekiyordu, bunu başarabilirlerse eğer, nasıl sonlandırabileceklerini de öğrenirlerdi. İkisinin de aklına sarılıp koklaşmak gelmiyordu, gelemezdi, çünkü o kör arzunun ağına yakalanmışlardı.

Aslı çıkış kapısının Ferhat'ın değil kendi orgazmıyla açılabileceğini de düşünmüştü, ama bu fikri kafasında tartarken tasavvur ettiği gelecek onu 'bir erkeğin ruhsal rahatsızlığından faydalanarak sapıkça bir cinsel tatmin peşinde koşmak' suçundan yargılayabilirdi. Şimdiyse durum değişmişti, Ferhat sözleşmeyi imzalamıştı, sıra ondaydı.

"Aç gözlerini!"

Ferhat, Aslı'nın kanepede oturduğunu gördü, bu yüce varlık ne zaman ona vurmayı bırakmıştı bilmiyordu, kafatasının içinde

hiç kesilmeyen tekdüze bir uğultu vardı, hemen bakışlarını yerde sabit bir noktaya kilitledi.

"Gel buraya!"

Hızlı hızlı emekleyerek Aslı'nın önünde bitti, ayaklarına kapandı.

"Bundan sonra çüküne sadece çişini yaparken dokunacaksın. O bana ait. Ben izin vermeden boşalmayacaksın. Tamam mı?"

Ferhat bütün vücudunu titreterek onayladı. Başkaldırmaya kalktığı takdirde onu yola getirecek bir efendisi vardı artık, çok mutluydu.

Aslı külotunu çıkardı ve bacaklarını açtı.

"Yaklaş... Çiçeğimi koklamanı istiyorum. Sakın dokunma!"

Böylece normal değilse de gerçek bir ilişki kuruldu aralarında. "Gerçek" kelimesi özellikle aşk söz konusu olduğunda müphem kaldığından şöyle mi demeli: Özlerini doğrudan ortaya koyabilecekleri bir ilişkileri vardı artık. Durun! Bunun aşktan kaynaklandığı pek şüpheli. Şimdiye dek kim âşıkken kendisi olabildi ki!

9.

Aslı biraz şıpsevdiydi belki ama sadakatsizlikleri kesinlikle gönül maceralarına düşkünlükten kaynaklanmıyordu. Ruhunun tek bir yüzü olduğuna inanmıyordu, içinde birçok kişi vardı, hepsini birden yaşamak istiyordu. Onun için yeni bir erkek yeni bir Aslı'nın doğuşu demekti. "Yeni" kelimesi aldatmasın, kendisine tamamen yabancı bir Aslı'yla karşılaşabileceğini hiç düşünmüyordu, ancak Ferhat'la ilişkisinin vardığı noktada bu gerçekleşmişti. Peki o halde bedenini, ruhunu ele geçiren yabancıdan neden ürkmedi? Niçin sözleşmeyi imzalayarak oyunu sürdürdü?

Çoğumuz gündüz işyerinde, okulda büründüğümüz kimlik ile akşam evde büründüğümüz kimlik arasındaki derin farktan zerrece ürkmeden sahtekârca bir oyunu yıllarca sürdürürüz de, birine birkaç saat efendilik veya kölelik ettiğimizde ruhumuz derin bir yara alacak, asla eski halimize dönemeyeceğiz, bizi topluma bağlayan tüm köprüler yıkılacak diye korkarız. Evet, Aslı toplum içindeki kimliklerine, ruhunun şimdiye dek bildiği yüzlerine, "ben" derken kastettiği kişilere tamamen yabancı bir roldeydi Ferhat'a hükmederken, ama özüne de çok yakındı –yaklaştığını düşünüyordu. Aynı durum elbette Ferhat için de geçerliydi. İkisi de alçalarak, ilkelleşerek kültürün, yani içinde doğup büyüdüğümüz şeyler bütününün adeta dışına çıkmış, bir mola vermişti hayata. Burada bir yanılsama var. O veya bu kimlikten vazgeçmekle bizi topluma bağlayan, kültürün ürünü kılan şalter atmaz çünkü. İnsan yavrusu bir kere "agu" dedi mi simgesel düzene girmiş, artık kopamayacağı şekilde onunla bütünleşmiştir. Üstelik köle-efendi ilişkisi derken de toplumsal bir yapıdan, kültürel kodları kullanan bir sözleşmeden bahsediyoruz, toplumun geneli yadırgıyor diye toplumsalın dışına düşülmez. Ancak bazı insanlar genel eğilimlerden uzaklaştıklarında kendi özlerine daha çok yaklaştıklarını hissederler (gerçekten yaklaşırlar mı orasını bilemeyiz), Aslı ve Ferhat'ın yaşadığı buydu.

Diğer yandan bedende kültür öncesinin dili var; ruh-beden çatışmasının da, toplumun beden üzerindeki denetiminin de nedeni

bu. Ancak arzu –babanın yasasının biçimlendirmesine bir başkaldırı olsa da– bedensel değil zihinseldir, yani kültürden bağımsız olamaz. Bedensel olan boşalma ihtiyacıdır. Arzu zihin tarafından bedene kurulmuş bir tuzaktır. Ama burada arzunun tehdidi kültür tarafından denetim altına alınmış bedenedir, bedende saklı duran ilkel dile değil–hatta arzu bu ilkel dil aracılığıyla kültüre isyan eder. Elbette kültürün kontrolündeki beden bu saldırıya bir cevap verir, en arzulu anlarımızda bizi yarı yolda bırakır. Bölünmemiş zihin (ruh) yoksa, beden de bir bütünmüş gibi davranamaz.

İşte Aslı ve Ferhat hükmetme ve boyun eğme arzularıyla bedenlerinin, ruhlarının belki de en çok baskı altında olan o ilkel parçasını özgürleştirdiklerini düşünüyorlardı. Toplumsal düzen içinde asla itiraf edemeyecekleri zayıflıkları, hamlıkları, dürtüleri kendilerine bir sahne bulmuştu. Tek sorun, sahnenin perdesini istedikleri zaman çekip çekemeyecekleriydi ve bu konuda ilişkilerini sorgulamadıkları bir haz dalgasına kapılmışlardı. Her şeyden önce, rollerini *seçtiklerine* inanıyorlardı –hazzın doğduğu yere nasıl *sürüklendiklerini* mesele etmeyecek kadar.

Efendinin de kölenin de hazzı kendisini diğerinin yerine koyma becerisine bağlıdır –aslında efendi köledir, köle de efendi. Hiç kimse asla yalnızca kendisi (kendi adından ibaret) olamaz. Aslı, Ferhat'tı artık, Ferhat da Aslı –romantik ve neredeyse dinsel denebilecek bir inançla, evet. Bir araya geldiklerinde belki toplumsal düzeni farklı ölçekte yeniden inşa ediyorlardı ama toplum içindeyken çeşitli maskelerin ardına gizledikleri arzularını da en kaba / yalın haliyle yaşıyorlardı. İnce ince düşünüp tartmak zorunda olmadıkları, yüklerinden arındıkları bir alanda (dünyanın arka bahçesinde) buluşuyorlardı.

Aslı için Orhan'la birlikteliğini sürdürerek Ferhat'a acı (haz!) vermek *artık* tatlı olabilirdi ama yıprandığı bir süreçten geçmiş, erkek arkadaşının bunda hiçbir suçu olmasa da ona olan tüm sevgisini kaybetmişti. Yarıyıl tatilinden sonra Orhan'dan ayrıldı. Aslı ve Ferhat bundan böyle yola nasıl devam edeceklerdi? Diğer tüm sevgililer gibi el ele dolaşacak, öpüşüp koklaşacaklar mıydı? Sonuçta ilişkileri genelden farklı bir temel üzerine kurulduysa da sevgiliydi onlar.

Sözleşmelerini yenilediler ve Orhan'ın gölgesi biraz uzaklaşır uzaklaşmaz (1991'in Şubat sonu) dostlarının karşısına sevgili

olarak çıktılar. Bu ilişki bazılarını şaşırttı, bazılarını şaşırtmadı; ufak tefek dedikoduları ve Orhan'ın acı alaylarını umursamadılar. Ferhat, Aslı'nın tek başına kaldığı daireye taşınmak istedi. Ama bu hem Aslı'nın daha önce kimseye tanımadığı bir ayrıcalıktı, hem de ikisinin çok zevk alacağı maceraları engellerdi, Ferhat sözleşmenin yeni maddelerini unutmamalıydı!

Aslı dilediği kişiyle sevişecekti. Ferhat bir köleydi, en büyük mutluluğu Aslı'nın erkeklere kendini nasıl düzdürdüğünü dinlemek olabilirdi, dört duvar arasında baş başayken ona kesinlikle dokunamazdı, boşalmak isterse efendisinden izin aldıktan sonra herhangi bir yere sürtünebilirdi, elini cinsel organına götüremezdi. Efendisi bacaklarına veya herhangi bir eşyasına sürtünmesine ancak o uzun süre yalvardıktan sonra izin verirdi, ama yalvarmasına da izin vermesi gerekiyordu ki bu nadiren mümkün olurdu. Doğrusu Ferhat'ın sürtünerek boşalması neredeyse imkânsızdı, kasıkları karıncalanıyor, kuduruyordu, Aslı'nın da istediği buydu. Sadık köle yalnız kaldığında bile mastürbasyon yap(a)mıyordu, o derece adamıştı kendisini efendisine. Hakikate tutkundu aslında, bir kuralı çiğnediğinde veya en küçük yalana başvurduğunda –kusuru fark edilmeyecek olsa bile– efendisinin sahiciliğini gölgeleyeceğini, bu nedenle cennetten kovulacağını düşünüyordu.

Aslı, Ferhat'la sevişmiyordu, kesinlikle de sevişmeyecekti. Dışarıdayken gayet sıradan iki sevgili olmaları köle-efendi ilişkisi sırasında alacakları hazzı artırmak içindi. Eve girip kapıyı kapattıklarında Ferhat hemen dört ayak üstüne geçer ve efendisinin komutlarını beklerdi; Aslı parmağını şıklatırsa bu "peşimden gel" demekti (tabii ki emekleyerek), el çırparsa kölesinin salonda bir köşede duvara dönük halde başını yerden kaldırmadan beklemesi gerekiyordu. Evde durum böyleyken kafelerde, barlarda, parklarda sarmaş dolaş oturup her konuda sohbet ediyorlar, öpüşüyorlar, hatta zaman zaman birbirlerine dokunurken birazcık ölçüyü kaçırıyorlardı. Büyük bir aşk vardı aralarında!

Aslı bu köle-efendi ilişkisinin uzun sürmeyeceğini, Ferhat mezun olunca kesileceğini veya farklı bir noktaya evrileceğini düşünüyordu, aksine ihtimal verseydi böylesine cesur davranamazdı herhalde. Sözleşmedeki "dilediğim erkekle sevişirim" diye başlayan madde Aslı'nın Ferhat'la ilişkisindeki yeni kimliğini temsil ediyordu, yoksa diğer Aslı herhangi biriyle sadece sevişmekle tatmin

olmaz, erkeğin aynasında başka bir yüzünü keşfedebileceği bir ilişki kurmayı tercih ederdi. Gerçi şimdi Ferhat'la birlikte özünü bulmuştu. Ama yeterli miydi?

Aslı cevabı bilmiyordu, aradı; bir barda tanıştığı, otuz dört yaşında evli bir adamla iki kez sevişti. İlki plansız gerçekleşmiş, ne yaşadığını Ferhat'la ancak ertesi gün paylaşabilmişti. İkinci buluşmalarında ise otele gitmeden önce (ilkinde olduğu gibi güvenliğini düşünerek evine çağırmamıştı) yemek yedikleri restoranda Ferhat onları uzaktan izledi. Aslı gece geç vakit eve döndüğünde kapıyı açar açmaz Ferhat'ı –emirlerine uygun şekilde– dört ayak üstünde, dili dışarıda kendisine koşarken buldu. Çıkardığı ayakkabılarıyla oynamasını bir süre sessizce izledikten sonra kölesine büyük ödülünü sundu, "Duş almadım biliyor musun," diyerek uzun uzun çiçeğini koklattı. Ardından elinde tuttuğu külotuna sürtünmesine izin vermeyi düşündüyse de Ferhat'ın boşalmak arzusuyla sergilediği aşırı sevinç gösterisinden tiksinip "Siktir git!" diyerek onu evden kovaladı. İkisi de çok zevk almıştı bundan ama diğer yandan Aslı bir yabancıyla sevişmesinin Ferhat üzerinde dilediği etkiyi yaratmadığını, kendisini de bir parça boşluğa düşürdüğünü görmüştü. Kısacası hiçbir şey tam olarak hayal ettiği gibi olmamıştı. Ferhat'a daha iyi (!) acı çektirebilmek için onun çevresinden bir erkekle yatması gerekiyordu ve gözüne kestirdiği biri vardı. İtiraf edemiyordu ama birisiyle –sevişmekten öte– ilişki kurmak, daha net söylemek gerekirse yasak aşk yaşamak istiyordu. Gerçek olan, yasak aşktı. Aslı'nın bilinçdışında yasak ve aşk kelimeleri arasında bir köprü vardı. Orhan'la birlikteyken onu Ferhat'a yönlendiren itki, Ferhat'layken Tahir Ayhan'a gönderiyordu. Ferhat'la ilişkisini onun gözünde gerçek kılan ise birlikte toplumsal yasakları çiğnemeleriydi.

Ferhat ve Tahir arasında dostluğun yanı sıra bir rekabet vardı. İki erkeği birbirine bağlayan karşıtlıklar Aslı'yı kışkırtıyordu. Nisan başında kalabalık bir arkadaş grubuyla eğlenirlerken Ferhat'ın kulağına şöyle fısıldadı: "Bacaklarıma nasıl baktığını görüyor musun?" Müphem bir zevkin acı tadıyla kavrulan Ferhat onun kimden bahsettiğini anlamadı. Aslı da hemen öğrenmesini istemiyordu zaten, sorularını kelimelerle cevaplamadı, Ferhat'ın önünde günden güne Tahir'e daha mânâlı bakışlar atıp, daha sıcak dokundu. Ferhat buna nasıl tepki vereceğini bilemedi, sözleşmeleri gereği dışarıday-

ken gayet sıradan iki sevgili olduklarına göre kıskançlık edebilirdi ama yapamadı, içi içini yedi. Efendisinin evde ona hükmederken bu konuyu açmasını bekledi, olmadı. İşler Aslı'nın umduğu gibi yürüyordu: Ferhat hep onun Tahir'in koca gövdesinin altında nasıl ezildiğini düşünüyor, kendinden geçiyordu. Kendinden geçiyordu, evet, ancak kalbi hazla çarpsa da –efendisinin şüpheye yer bırakmayacak denli kesin emri ve izni olmadığı sürece– hadım edilmişçesine çaresizdi. Uykusunda boşalırsa ağır bir suçluluk hissediyordu.

Görünürde gönül eğlendiren bu kadın ilk anda karakterine aykırı gelebilecek bir talepte bulundu. Nisan sonunda nişanlanmak üzere güya Aslı'nın memleketi Eskişehir'e gittiler, gerçekte hafta sonunu yakınlardaki bir tatil kasabasında geçirip parmaklarında alyanslarla döndüler. Aslı evli adamla ilişkisinde alyansın iki tarafı da kısmen koruyan, çeşitli bahaneler yaratmayı kolaylaştıran bir kalkan olduğunu keşfetmişti, ama insanlara nişanlandıklarını duyurmak istemesinin tek nedeni bu değildi –yoksa bir alyans alır, gerektiğinde takardı. Ferhat toplum içinde Aslı'nın yanında geleneksel açıdan daha yüksek bir rolde görmeliydi kendini. Aile arasında nişanlanmak ile -mış gibi yapmak arasında etki açısından fark yoktu. Ferhat sevgili olduklarına, aralarındaki bağa ne derece inanırsa köleliği de o derece artacak ve çektiği acı katmerlenecekti. Ayrıca ilgisini karşılıksız bırakmayacağı Tahir'i güvenli mesafede tutmak da alyans sayesinde mümkün olacaktı. Bu gerekçeler doğru muydu? Aslı, Ferhat'ı Alsancak'ta Sarı Ev'de fazla samimi bir şekilde konuşurken gördüğü şu kızdan, neydi adı, Leyla'dan kıskanmıyordu herhalde. Ferhat'a rutin olarak attığı dayakların böyle bahanelerle renklenmesi onu sevindirirdi sadece. Leyla'nın kendisi gibi uzun boylu ve sarışın olmasına azıcık takılmıştı, evet. Birbirlerine benzedikleri için mi? Yok canım, konuyu dağıtmayalım.

Ferhat'ın yüzündeki "geleceğin sanatçısı" maskesine en çok aldanan Tahir Ayhan'dı. Kaydettiği tüm başarılara rağmen bir genç sanatçının geleceğe hükmedeceğine kendisinden daha fazla inanan az bulunur (insanlar genelde size yaptıkları yatırımın karşılığını alabilmek için arkanızda dururlar), bu nedenle Ferhat maskesinin sağlamlığını biraz da Tahir'e borçluydu. Üst mevkilerin takdirini erkenden toplamış, ona uzatılan eller sayesinde orta yükseklikteki birkaç tepeye sıçramış olabilirdi ama bu tepelerin hiçbirine henüz

yerleşememiş, akranlarının arasına dönmüştü her seferinde, dolayısıyla içinde bulunduğu ortamda kendisi hakkındaki kanaatini besleyen ve etrafa yansıtan bir Tahir Ayhan olmasaydı eğer, babasının aldığı cicilerle caka satan ukala bir çocuktan farkı kalmazdı. İnsanların –açıkça takdir etmeye çekinseler de– yeteneğinden şüphelenmedikleri Tahir Ayhan'ın hırsla tüm emeğini onun çalışmalarının karşısında konumlandırması sayesinde Ferhat poetikasından emin oluyor, sessiz ve mütevazı bir duruşu benimseyerek her türlü aykırı işe kalkışabiliyordu.

Aslı herhangi biriyle değil Tahir Ayhan'la yasak aşk yaşamak –Ferhat'tan gizli olmadığına göre yalnızca öteki'nin gözünde yasak olan bir oyun oynamak– istemiş ve sahneyi de –"yasak" kelimesini koyultan nişan yüzüklerine kadar– kendisi tasarlamıştı, bu onun –ayrıntılarıyla çözümleyemese de– Ferhat ve Tahir arasındaki bağdan ne derece emin olduğunu gösteriyordu, ancak söz konusu köprü yıkıldığında hangi yakada bulunmayı seçecekti? Diyelim ki Ferhat'ın zamanla onu tek bir kimliğe mahkûm ettiğini sezmiş ve kinlenmişti, ama köle-efendi ilişkisinde tattığı sayısız meyveden neden vazgeçsindi? Ayrıca böylesine özgür bir kadının tek bir yüzle yaşamaya mecbur edilebileceği söylenebilir miydi? Galiba özgürlük bir süre kullanıldıktan sonra özgürlük olmaktan çıkıyor ya da biz ona eskisi kadar değer vermiyoruz artık. Aslı özgürlüğün sürekli yeni deneylerle beslenmesi gereken bir ateş olduğunu düşünüyordu.

Aslı ve Ferhat yüzükleri taktıktan sonra Tahir'le daha sık bir araya gelmeye başladılar. Ama buluşmalarının üzerinden çok geçmeden Ferhat efendisinin bir işaretiyle onları baş başa bırakarak uzaklaşıyordu. (Giderken muhakkak iyi bir bahane bulmalıydı, yoksa cezası ağır olurdu.) Aslı ona hep çantasında taşımasını emrettiği –su bardağı hacminde– minik bir kavanoz vermiş, yanlarından ayrılır ayrılmaz en yakın umumi tuvalete girerek bu kavanozun içine boşalmasını emretmişti. Her seferinde döl seviyesinin ne derece yükseldiğini dikkatle denetliyordu, kavanoz dolduğunda Tahir'le yatacaktı. Ferhat uzun süredir kendisine yasak edilen bir şeyi –belli koşullar altında da olsa– yapabildiği için mutluydu, mahrum kaldığı hazza atılırken geleceğin bir fanteziyle herkes adına ne denli belirsizleştiğini görmüyordu, efendisi onu ustalıkla terbiye etmişti, ancak boşaldığında bazen kaygıyla gölgeleniyordu yüzü.

Kavanoz daha yarısında değilken Aslı birden kararını değiştirdi. Mayıs ayının ikinci cumartesi günü akşamüzeri Alsancak Kordon'da bir kafenin tek tenha köşesinde baş başaydılar, gecikmezse yarım saate Tahir de gelecek, hep birlikte bir arkadaşlarının doğumgünü partisine gideceklerdi.

"Tahir'e bakire olduğumu söyleyeceğim. Herhalde kimse ona aksini demiş olamaz." İmalı bir bakışla Ferhat'ı yokladı. "İnanacak."

Ferhat bir süredir –özellikle Tahir yanlarındayken– dışarıda da Aslı'ya yarı kölelik ettiğinden iyice uslanmıştı, konuşmakta tereddüt etti, ama onun Tahir'le sevişmeme kararına sevindiğini gizleyemedi. ('Neden bakire olduğunu söylüyor ki, ne kadar yakınlaştılar?' gibi sorular aklından geçmedi hiç.)

"Hayır hayır," dedi Aslı, "onunla yatacağım."

Anlamadı Ferhat, merakla kafasını yana yatırdı.

"Âdet günlerimin sonunda sevişirsek bakire olduğuma inanır, biraz kan gelecek sonuçta."

Evleneceği genç kadın bekâretini en yakın arkadaşına verecekti. Ferhat dondu kaldı. Gerçekten evlenip evlenmeyecekleri, Aslı'nın gerçekten bakire olup olmaması değil, Tahir'in neye inanacağı belirliyordu Ferhat'ın uğrayacağı aşağılanmanın derecesini. Karşısında -mış gibi yapmanın gücünü keşfetmiş bir kadın vardı.

Aslı onun taş kesilen yüzüne tükürmemek için kendini zor tuttu. Hafifçe yana dönerek bacak bacak üstüne attı ve kölesine masaya iyice sokulup sadece havadaki ayağına bakmasını, ağzını açmadan onu dinlemesini emretti.

"Ben Tahir'le sevişirken ayaklarımı yalamak ister miydin?"

Gözlerinden yaşlar boşanırken sevinçle başını titretti Ferhat, bir santim yukarı bir santim aşağı.

"Aferin. Bakarsın yakında o da olur, ama bugün değil. Anahtarlarımı ver."

Ferhat çantasından Aslı'nın oturduğu apartman dairesinin –yalnızca *özel* günlerde ondan önce evde bulunmak için kullandığı– anahtarlarını çıkarıp elleri titreyerek verdi; bakışlarını yeniden onun havadaki ayağına dikti, ayakkabısının bir tarafındaki bağcık deliklerini sayıp ikiyle çarptı. Efendisinin hayatından kovulmuştu sanki, ne düşüneceğini bilemiyordu, sarsılmıştı. Hıçkırmamak için direniyordu.

"Akşam kuduzluk edip eve zamansız gelmeni istemiyorum. Evet, bu akşam Tahir'le..." Sevişeceğiz diyecekti, duraksadı. Sikişmek, sevişmek; hangisi Ferhat'ın canını daha çok acıtıyordu, hâlâ emin olamıyordu. Tahir'le *yasak aşk* (!) yaşayacaklarına göre ne diyeceği belliydi aslında, kendisine kızarak dişleri arasından küfredercesine konuştu. "Bugün âdetimin sonu, akşam sevişmezsek bir ay beklemem gerekecek. Sabredemem."

Efendisi onu hayatından çıkarmamıştı, Tahir'le işi pişirirken eve damlamasını istemiyordu sadece, mutluydu Ferhat, ama ona güvenmediği için de kahroluyordu bir yandan. Sadık bir köleydi, asla efendisinin sözünden çıkmazdı, ne hata etmişti de anahtarları almıştı ondan? Başına gelecek olanı düşünmek yerine neye dertleniyordu! Aslı bakire olduğuna inandırmadan Tahir'le sevişmeyecekti! Silkindi.

"Gerizekâlı, dikleniyor musun?! Bana bakma it! Şimdi kalkıp evine gideceksin, sakın çükünle oynama... Ha bak Leyla ile görüşmek istiyorsan, o da olur. İstiyor musun?"

Ferhat ürpererek başını titretti, bir santim sola bir santim sağa. Başını sallamaktan korkması Aslı'yı her zamanki gibi keyiflendirdi, yumuşattı.

"Tahir'le partiye gitmeyeceğiz, merak etme," dedi Aslı şefkatle; onu toplumun bütün hücrelerinde rezil etmeyeceği konusunda efendisine güvenmeliydi Ferhat (oysaki bu kafede onları izleyen, dinleyen birileri muhakkak vardı ve yeterince rezil olmuştu). "Akşam 23:00 gibi bana telefon edip eve geleceğini söylersin. Ben de Tahir'i sepetlerim. Hadi kalk şimdi."

"Sepetlerim" kelimesi Tahir'i figürana çeviriyor, Ferhat'ı ise başrole getiriyordu. Masadan kalkmadı, havalandı adeta. Aslı keskin bir baş işaretiyle onu hemen yerine oturttu. Kölesi ne zaman sevincini göstermekte aşırıya kaçsa ondan tiksiniyordu, ancak bu seferki kızgınlığı kendineydi. Ne demişse şimdi burada tasarlamıştı, planında hata varsa düzeltmeliydi, gözden geçirdi tüm sözlerini. Üçü de akşam partiye katılamayacaktı, hepsine bir bahane gerekiyordu. Hayır, Tahir'e kimse neden gelmediğini sormazdı, onun adına düşünmese de olurdu. Ferhat niçin doğumgünü partisine gitmiyordu ki? Gidebilirdi ama evde hasta yatan Aslı'ya bakmak üzere erken ayrılacaktı oradan. Sadık köle söylediklerinin hepsini anlamışsa da efendisi her şeyi böyle telaşla

kurguladığı için tedirgindi onu uğurlarken. Oysa mükemmel bir plana hiç gerek yoktu.

Çok geçmedi Tahir geldi. Acaba yolda Ferhat'a rastlamış mıydı? Aslı soramadı bunu, cevabın 'hayır' olduğunu anlaması birkaç dakika sürmeyecekti ama karşılaşmışlarsa ne diyeceğini bilemediğinden telaşla lafları art arda sıralamaya başladı. Ona Ferhat'la tartıştıklarını, akşamki partiye gitmek istemediği için hasta olduğu bahanesini uydurduğunu, buraya da evde canı sıkıldığından uğradığını söyledi. Evine ne de yakındı ya Alsancak! Yürüyerek doğumgünü partisine gidebileceği ve üçünün buluşmak için sözleştiği yerde ne işi vardı!? Ferhat'la bu kafede mi tartışmışlardı?! Çok konuşmuş, gereksiz açıklamalara girişip her şeyi birbirine karıştırmıştı, canı sıkıldı, kıpkırmızı kesildi; son anda plan yaparsa olacağı buydu, kendine kızdı. Tahir neden sanki böyle az konuşan bir adamdı! Ona da kızdı. Yüzü halden hale girdi. Tahir, Aslı'yı ilk kez böyle görüyordu: utangaç, şaşkın...

"Ferhat... Ferhat daha gelmedi mi?"

Aslı bir saattir ne anlatıyordu, Tahir onu hiç dinlememiş miydi? Hayır hayır, adam makul bir şey soruyordu. Ferhat'ın Tahir'le buluşmak için sözleştikleri yerde, yani bu kafede bulunması gerekiyordu şimdi –Aslı partiye katılmayacak olsa dahi. 'Ferhat'la az önce tartıştık, gitti' demeliydi, Aslı'nın verebileceği en mantıklı cevap buydu, eğer 'evde sıkıldığım için buraya uğradım' diye yalan söylemeseydi! Ama nutkunun tutulmasının tek nedeni uydurduğu yalan değildi, Ferhat'ın az önce kafeden ayrıldığını söylerse 'şu anda ikimizin buluştuğunu biliyor' demiş de olurdu sanki ve Tahir'e birlikte geçirecekleri vaktin tamamen bir sır olduğunu düşündürmek isterken herhangi bir hata yapma ihtimalini göze alamıyordu. Aman Allah'ım, ne kadar da küçük ayrıntılar üzerinde duruyordu! Bir erkeğin ona duyduğu hayranlık nedeniyle sözlerini yeterince dikkatli dinleyemediğini, gayet net işittiği şeylerden bile şüphelenip yanlış anladığını sanabileceğini hesap edemezdi elbette, ancak böyle ince eleyip sık dokumasına da gerek yoktu.

Tahir "Her neyse, beni ilgilendirmez," dedi elini cümlesini destekleyen bir harekete girişecekmiş gibi kaldırıp indirerek. Aslı'yla konuşurken kendi tavırlarının keskinliğinden utanıyordu ama elini hemen indirmesinin nedeni söylediği şeyin saçmalığını fark etmesiydi, iki nişanlının arasındaki tartışma onu ilgi-

lendirmezdi, evet, ancak bunu sormamıştı ki, buluşma yerine Aslı geldiğine göre Ferhat'ın da geleceğini düşünmüştü sadece, yoksa –Aslı'nın sandığının aksine– partiye gitmeyeceklerini çok şükür anlamıştı.

Aslı'yla konuşurken aklındakileri ifade edecek kelimelerin sayısı dördü beşi geçti mi Tahir'in cümleleri hep yarım kalıyordu, çekingenliğinden değil, Aslı'ya göre dünyanın neresinde durduğunu kestiremiyor, mesafesini ayarlayamıyor, belli bir noktaya konamıyordu (konuşmak konum belirlemekle, mesafe ayarıyla ilgili bir meseledir). Son günlerde pek sık baş başa kaldıklarının, Aslı'nın ona ne denli samimi dokunduğunun farkındaydı, ama bu yakınlığı şahsına özel görmüyor, serbest ilişkiler yaşamaya alışmış modern, şehirli insanların genel tavrı sayıyor, içinde bulunduğu ortama uyum sağlamaya çalışıyordu. Kısacası karşısındaki kadının onu bilinçlice tahrik ettiğini değil, daha şimdiden kadınsız yaşamaya kendini alıştırmış genç bir erkek olarak arkadaşının nişanlısından tahrik olduğunu düşünüyordu.

Aslı'nın önünde dünyanın belli bir noktasına konup sözünü sürdürmekte beceriksizse de Tahir uzun sessizliklerden ürkmezdi, konuşmayı hep başkalarının işi olarak görürdü. Aslı ise –anlamına, boyutlarına, etkilerine bakmaksızın– hesap etmediği her şeyden aynı derecede tedirginlik duyardı ve bu sessizliği o yaratmamıştı, içine düşmüştü. Tahir, Aslı açısından bir şeylerin ters gittiğinin farkındaydı, elini onun elinin üstüne koydu. Bunu yaparken Aslı'yı taklit ediyordu, yoksa bir insanı teselli etmenin, 'seninleyim' demenin yolu kendisine göre bu değildi, hele ki meselenin ne olduğunu bilmiyorsa. Aslı'nın ürpermesiyle gözlerinin ışıldaması bir oldu; şimdiye kadarki oyunlarının meyvesini almıştı, Tahir ilk kez ona böyle yakın davranıyordu.

"Sen de gitme," dedi Aslı çocuksu bir edayla, "yalnız kalmak istemiyorum."

'Ferhat partiye gitti, ama sen gitme' mi diyordu? Evet, biraz. Diğer yandan ses tonuna bakılırsa 'ben gitmiyorum, sen de gitme' demek istiyordu tatlı bir zorbalıkla, 'ben ne yapıyorsam, sen de onu yap'. Tahir "yalnız kalmak istemiyorum"un pençesinden kurtulmak için Aslı'nın cümlesinin ilk kısmı üzerinde boşuna oyalanıyordu, bu tatlı zorbalık dahi âşık bir kadına özgüydü, birbirinden çok farklı okumalar yapmaya izin vermiyordu.

Peki Aslı yalnız kalmak istemediğini söylerken maskesinin düştüğünün farkında mıydı? Bilinçdışından gelen bir itiraftı bu. Son zamanlarda çok yalnızdı. Tamam, Ferhat'la özünü (!) bulmuştu ama kendisine gömülmüştü, her yerde sadece kendisi vardı –oysa yaşamak ötekinin özüyle kavuşmak olmalıydı. Hayatı bir kere tiyatro olarak algılamış ve üstünde azıcık düşünse hayrete düşeceği sahneler kurmuş, oyunlar oynamıştı. Tahir'e bakire olduğunu söylemeyi aklından bile geçirmemişti, Ferhat'ı kandırmıştı, zaten âdetinin son gününde değildi, olsaydı da bu numaranın işe yarayacağına güvenemezdi, hiç duymamıştı böyle bir şey. Amacı ona daha çok acı çektirip zevk almaktı, -mış gibi yapmanın gücünü keşfetmişti ya, birçok şeyin gerçekten var olmasına, yaşanmasına gerek kalmamıştı. Peki Tahir'le sevişecek miydi? Tahir'e samimi bir ilgi duyduğu, onunla aşkı (yasak aşkı!) tatmak istediği doğru muydu? Kesinlikle doğruysa da kaleme aldığı senaryoda neyin doğru neyin kurgu olduğunu ayırt edemiyordu artık. Hislerine güvenseydi bile akşam kimseyle sevişmek yoktu aklında, bu da Ferhat'a söylediği yalanlardan biriydi.

Ne oldu peki? Tahir'le sevişti. Ferhat'la ortak (?!) fantezisini gerçekleştirmek adına değil, aşkla sevişti, maskesi onun karşısında düşmüştü çünkü. Sevişirken ruhu tüm bedenine yayıldı. Gene de tam 23:00'te arayan Ferhat'a "gelme" diyemedi, her şeyi kendi kurgulamış olsa dahi senaryonun dışına çıkmak cesareti göstermesine aşkı yetmemiş miydi? Tahir'in kalbinin kırıldığını gördüğü halde umursamadı, ertesi gün silgiyle düzeltebileceği bir hata gibi geldi ona bu. Tahir'se fiziksel hatlarının kabalığından ötürü ince duygularının anlaşılmadığını varsaydı, ama onu asıl üzen şey ilişkinin, sevişmenin böyle adileştirilmesi, kendisi gittikten sonra aynı yatağa başka bir erkeğin gelecek olmasıydı ve bu erkek herhangi biri değil, dostu Ferhat'tı. Dostunun nişanlısıyla yatmıştı, ta başından beri hissettiği suçluluğu dengeleyen sevgi bir telefon sesiyle Aslı'nın yüzünden silinince uslu uslu evden çıkıp gitti.

Evin her yeri buram buram Tahir kokuyordu, yani kapıdan girdiğinde Ferhat'a öyle geldi. Genel kurallara göre efendisi anahtarı kilitte iki kere döndürmeden Ferhat'ın derhal dört ayak üstüne geçmesi gerekiyordu, ancak bu sefer dizlerinin bağı çözüldü, yere yıkıldı. Aslı parmağını şıklatmadan yanından geçip mutfağa gitti, demek peşinden gelmesini istemiyordu kölesinin. Ferhat suyun

kaynadığını işittiğinde azıcık hıçkırmak cesareti buldu, ama hıçkırır hıçkırmaz telaşla gözyaşlarını sildi. Ağladığını görürse efendisi ondan tiksinebilirdi, aşırı duygusal hallerden hiç hoşlanmıyordu malûm.

Boşuna endişeleniyordu, efendisi bir süre daha ona bakmayacaktı. Aslı, Ferhat'tan yana başını çevirmeden salona geçti. Neden sonra sehpanın üstündeki iki kahve bardağını kendisi değil de başkası getirmiş gibi fark edince hatırladı onu, yanına çağırdı. Ferhat'ın dili dışarıda, dört ayak üzerinde koşarak geldiğini görünce şaşırdı. Aralarındaki köle-efendi ilişkisini unutup kahvelerini yudumlayarak sohbet edebileceklerini mi düşünmüştü!? Kalk diyecekti, diyemedi. Zavallının en büyük mutluluğu efendisinin ayaklarına kapanmaktı, bir kerecik bunu dilediğince yapmasında sakınca yoktu. Ancak aptal köle ayak parmaklarını yalayıp emerken dişlerini değdirince kendine geldi, yasağı çiğnemişti, sağlam bir tokat patlattı yüzüne. "Yanıma otur!" diye buyurdu sertçe. Senaryodan çıkmak ne zordu, hâlâ tokatlıyor, bağırıyordu.

Oysa ilişkilerinin başlangıcında Aslı'yı Ferhat'a bağlayan şey şefkatti, şaşkın hali karşısında acıma ve sevinç (evet, ikisini bir arada) duyarak onu sarmak, adeta içine sokmak istemişti. Öyleyse şimdi nasıl acımasızca Ferhat'ı dövebiliyordu? Bir dakika! Ferhat tokatlanmaktan mutluysa Aslı'ya acımasız diyebilir miyiz? Şefkat bizi ötekine bağlar; sapık değilsek eğer, hiçbir hazzı ötekine bağlanmadan yaşayamayız. Aslı ve Ferhat'ın köle-efendi ilişkisinde de bu böyleydi, şefkat toplumsal perspektifte askıya alınsa da –şiddeti yönlendiren, azaltan, artıran unsur olarak– başka bir düzlemde –tersinden– hep aralarındaydı. Ferhat'ın acı çekmekten, Aslı'nın acı çektirmekten duyduğu haz varlıklarının onaylanması talebiyle ilgiliydi. Aslı, Ferhat'la birlikte acı çekiyorsa, Ferhat da Aslı'yla birlikte acı çektiriyordu.

Aslı kurgunun ağlarına takılıp kalmıştı, kesinlikle, ama Ferhat'a "eve gelme" diyememesinin nedeni gerçekten bu muydu acaba? Hayır! Geceyi Tahir'in koynunda geçirmesi Ferhat'ın köleliğine uygun bir çile olurdu, olayörgüsünde böyle bir değişiklik senaryonun temel amacını güçlendirmekten başka işe yaramazdı. Hem neden yadsıyacaktı ki, aşktan öte bir bağ vardı Ferhat'la aralarında, değilse Tahir'le sevişmesinin Ferhat'a verdiği acıyı tüm yoğunluğuyla yüreğinde duyamazdı. Ayrıca salt kendisine ait bir acı da çekiyordu, bu

acıyı Ferhat'ı rahmine alarak dindirebilirdi yalnız, işte asıl o zaman senaryonun dışına çıkardı.

Yanına oturmakta tereddüt ettiğini görünce Ferhat'ın başını şefkatle okşadı, ama gösterdiği sevgi onun kanepeye bir köpek gibi yerleşmeye çalışmasını sağladı sadece. Hata Aslı'daydı, tokatlayıp bağırırsa olacağı buydu. Onu dudaklarından öptü, nafile, prense dönüşmedi maalesef. "Seni," dedi Aslı, "içimde istiyorum." Pek dokunaklı bir ses tonuyla dile getirdiği arzusunun da Ferhat'ta hiçbir karşılığı olmadı. Aslı'nın anlamadığı şey şuydu: Ferhat köle kimliğinden çıkarsa Aslı'yı sevgilisi olarak görür, bu gece nihayet gerçekleşen fantezi (sevgilisinin Tahir'le yatması) büyük bir suça dönüşür, kaldıramayacağı bir yükün altına girerdi. Sıradan bir insan olduğunda belirsizliğin dehşeti başlardı. Olayların, durumların belirsizliği değildi burada söz konusu olan, Ferhat'ın onlarla ilişkisiydi. Kölelikte huzur vardı; konum belirlemek, tavır almak sorumluluğundan kurtuluyordu.

Aslı öptükçe Ferhat yalanıp durdu... Tek çare kaldı geriye, sevişmesini emretmek. Elbette bu da sonuç vermedi. Tamam, sevişmesin varsındı, onun cinsel organını bir alet gibi kullanabilirdi. Denedi.. denedi ama Ferhat bir türlü ereksiyon olamadı (bunu geçmişte sadece ilk kölelik deneyiminde sözleşmeden önce yaşamıştı, şimdiyse sözleşme feshedilecek diye korkuyordu), vızıklayıp başıyla işaret ederek yatak odasına geçmek istedi. Aslı karşı çıktı, orada Tahir'le birlikte olmuştu; teri, dölü, kokusu çarşafın üzerindeydi hâlâ. Ah, tabii ya, Ferhat'ı bunlar uyaracaktı, en iyi bildiği şeyi nasıl da unutmuştu. Peki kölesinin kölesi olduğunun farkında mıydı?

Aslı ve Ferhat'ın ilişkisi eskisi gibi sürecek miydi? Evet. Tahir iki nişanlının hayatında kendi etkisiyle bir şeylerin değiştiğini görerek teselli bulmak niyetiyle onlarla birlikte oturdu, gezdi birkaç kez, hatta Aslı ile baş başa kalmak cesaretini bile gösterdi, ancak ne yazık ki duygularını açmakta pek becerikli değildi, hele ki ona hiçbir şey yaşanmamış gibi davranılıyorsa. Gönlünü çeldiğini sandığı kadının kurbanı olduğunu anlaması biraz zaman aldı. Bunun farkına varınca da aşkı alevlendi. Nasıl yandığı görülmesin diye kaçması gerekti.

Sevişmelerinin ardından gerçekten de diğer cephede hiçbir şey değişmemiş miydi? Aslı için -mış gibi yapmak kolaydı, ama yaşanmayan şeyleri yaşanmış gibi göstermekte ustaydı o. Bu kez durum farklıydı, Tahir'le aşkla sevişmişlerdi, aralarında hiçbir şey olma-

mış gibi davranmaya çalışırken bazen zorlandı, gözü seğirdi, elleri titredi. Silgiyle düzeltebileceğini varsaydığı hata yayıldı, zaman zaman dehşete kapılmasına neden oldu. Tahir girdiği denklemde etkisiz eleman olarak bulunmadığını görmeye duyduğu ihtiyaca rağmen Aslı'nın bocalamaları karşısında kördü, zira sevdiğimiz insanın zalimin, nankörün teki olduğuna inanmak, aksine dair kanıtları umursamayarak onu mahkûm etmek özellikle gençlikte çok tatlıdır, kendimize acı çektirmeye bayılırız. Öte yandan Aslı da Tahir'in çektiği acı karşısında kördü, bu zalimlikse zalimdi, zalim olmaya mecburdu, çünkü onunla sevişmesinin açtığı yara nedeniyle kaderi Ferhat'a bağlanmıştı. Ferhat, Aslı'nın bütün derinliklerine vâkıftı, tek bir yüzle yaşayamayacağını biliyordu.

10.

Ferhat Gümüş 1990 yılının sonbaharında başlamıştı Aslı'nın portrelerini çizmeye. Yasak aşk dönemi bittikten (Aslı, Orhan'dan ayrıldıktan) sonra bütün eskiz defterlerini, eline geçen her şeyi onun yüzleriyle doldurur oldu. Öğrencilerin yaptığı türden basit egzersizlerdi bunların çoğu, ama o güne dek okul dışında desene pek kayıtsız kalan Ferhat'ın gece gündüz portre çizmekle uğraşması dikkat çekiciydi. "Çoğul ben" ve "kimlikler" (kesişim kümesini görmekle birlikte ikisini birbirinden ayrı değerlendiriyordu, ona göre insan "ben"lerinin çok azını toplumsal kimlik kılıflarının içinde yaşayabiliyordu) üzerinde düşünürken kalemi, fırçası sevdiği, taptığı kadının yüzünü oluşturan çizgileri izliyordu. Aslı kâğıtlarda kendine dair ihtimalleri görmekten etkilenmişti, ancak gün geçtikçe sanatın nesnesi olmadığını, olamayacağını anladı. Sanatın faili de kurbanı da sanatçıydı. Ve ne tuhaf, portrelerdeki kadın bir başkasıydı!

Ferhat yaptığı portrelerde sık sık Aslı'nın çizgilerinden sapıyordu, çünkü karşısındaki kadından yansıyan ışınlar duygularının prizmasında kırılıyordu. Bir portreyi bitirdikten sonra diğerine başlamasına yol açan da bu değişkenlikti. Aslı ise karakterine, estetik niteliğine bakmaksızın, sadece bir başkası olmaktan haz duyuyor, Ferhat'ın desenlerinde kendisine yeni "ben"ler, kimlikler, varoluş ihtimalleri arıyordu. Ferhat bunu seziyordu elbette, ama onun önüne yeni Aslı'lar çıkarmak gibi bir niyeti yoktu, Aslı'nın bütün "ben"lerinin, kimliklerinin ortak özünü bulmaya çalışıyordu, oraya sığınacaktı çünkü. Bir sığınak bulabilirse eğer, sanatına kaldığı yerden devam edebilirdi.

Fakülteden mezun olduktan sonra –geçmişte planladığı gibi– İstanbul'a gitmedi, akademisyen olmayı hiç düşünmediği halde yüksek lisansa başladı, çünkü Aslı'nın okulu bitirmesine daha en az bir yıl vardı, ondan ayrılamazdı. Tonio Kröger'in yaşadığı sanat-hayat karşıtlığını duymaya vakit bulamamıştı, hayat kısa sürede Ferhat için Aslı demek olmuştu ve böyle bir efendinin yenemeyeceği sanat

yoktu. Sanat mı? Hayır. Aslı, Ferhat'ın sanatla –veya o güne dek sanat adını verdiği şeyle– kendini kandırdığını anlamasını sağlayan bir tetikleyiciydi, onu hakikiliğe çağırmış, maskesini düşürmüştü. Aslı'nın ayakları altında ezilen Ferhat'ın maskesiydi, yoksa o hâlâ sanatın gücüne inanıyordu, ama artık kendisine (maskesiz haline) inanmıyordu. Arzu, talih, deneyim, birikim ve genetiğin hep birlikte insanda uyandırdığı yetenek yanılsamasına kapılamıyordu. Gene de saplantıyla Aslı'nın portelerini çizmeye devam ediyor, kendi hakikatini onun özüyle birlikte arıyordu. Bu araştırmaya yönelmeseydi bile başka bir şey çizemezdi, zihni yalnız Aslı'yla meşguldü.

Aslı'nın "ben"lerini, kimliklerini tespit etmenin ve hepsindeki ortak özü meydana çıkarmanın yolu belki de onu farklı üsluplarla resmetmekten geçiyordu, yüzünün değişik hallerini yakalamaktan değil. Hayatını bu deneye daha sonra –1993'te kesin bir kararla ressam olarak kariyer edinmekten vazgeçince– adayacak, zamanla çalışma yöntemini pek değiştirmediği halde asıl amacının farklı olduğunu –arayışının Aslı'nın özüyle bir ilgisinin bulunmadığını– keşfedecekti. Ama ilk yıllarda Ferhat köle-efendi ilişkisinin ve Aslı'nın cinsel maceralarının yarattığı duygusal karmaşa içerisinde tuvalin başına geçmeye cesaret edemiyor, sadece araştıran eskizlerle yetiniyordu ve doğrusu Aslı'nın özünü (aslını, hakikatini) ararken fiziksel görünümünden bir şekilde hep sapıyor, ona gerçek anlamda benzeyen bir portre de çizemiyordu. Elinden çıkan tüm portrelerde aynı kadın vardı, bir yabancı. Bu da Ferhat'ın saplantısını derinleştiren önemli hususlardan biriydi, varoluşunu hep bir yabancıyla sınamak zorunda kalıyordu.

Aslı onun mahvolduğunu görmüyor muydu, buna neden izin veriyordu? Ne geçecekti eline? Hiçbir şey. Hatta o da sahip olduklarını kaybedecekti. Şüphesiz Ferhat'ın başarılarının sürmesini, ünlenmesini dilerdi, ancak her şeyden vazgeçerek kendisini bir amaca adama biçimi onu dokunulmaz –adeta kutsal– kılıyordu. Ferhat'a efendilik edebilirdi ama seçtiği yol konusunda tek söz söyleyemezdi.

Ferhat'ın çöküşü kimseyi –yakınlarını, onu destekleyenleri dahi– üzmedi. Öğrencilik yıllarında önünde açık duran kapılar kısa sürede yüzüne kapandı. Daha dün gelecek vaat eden bir genç olduğu çabucak unutuldu. Ah, hayır, yıllar sonra 2018 Temmuz'unun ilk cumartesi günü Tahir Ayhan hatırladı onun harika zamanlarını.

11.

Tahir Ayhan'ın Aslı ile Ferhat'ı bugüne dek bir kez olsun hatırlamadığı doğru değil, ama onu bir yalan makinesine soksak doğru söylediği sonucu çıkar, çünkü öğrencilik yıllarındaki biricik dostuna ihanetini ve ilk büyük aşkını düşündüğü zamanları çoktan unuttu. Bazı şeyleri kişiliğimiz değiştiği için unutuyoruz belki de. Gerçi kişiliğimiz durmaksızın değişiyor, yumuşak veya sert dönüşümler geçirmemiz ille de eski halimize dair bazı şeyleri unutmamıza neden olmuyor, aksine kimi ayrıntılar sadece dönüşümümüzün derecesini vurguladığı için aklımızdan çıkmıyor. Karışık bir mevzu. Aynı oranda karışık bir mesele daha var: Utanç. Ve utancın bir türünün kimliğimizle, sahip olduğumuza inandığımız veya kurmak istediğimiz imajla doğrudan ilgisi var.

Şüphesiz Tahir Ayhan 'aşkına karşılık göremeyenler ordusunun gururlu bir neferi' olarak sergilediği kahramanlıktan ne Fransa'da geçirdiği üç yılda ne de daha sonra utandı. Yurtdışındayken bundan utanacak birikimi henüz yoktu (yavaş yavaş olgunlaşıyordu), ayrıca sürekli yeni şeylerle karşılaşıyor, onlarla uğraşmak zorunda kalıyordu; yurda döndüğündeyse kendisini yeniden inşa etti ve geçmişini de kafasındaki ressam tasarımına uygun şekilde kesip biçerek düzenledi. Romantik çilekeşliğinden utanmak için 48 yaşına gelmesi, bugün ilk büyük aşkını ve eski dostunu görmek üzere bir yolculuğa çıkması gerekiyordu. Elbette geride bıraktığı yıllarda romantizme karşı keskin, alaycı bir eleştirel görüş geliştirmemiş olsaydı yine utanmazdı.

Bir ayrıntıyı dikkatle eklemek gerekiyor: 90'ların sonunda ünlenmeye başlayınca biyografisi özel bir önem kazanmıştı, Fransa'da bir İtalyan restorasyon şirketinde işçi olarak çalıştığını kataloglarda, söyleşilerde gizlemedi, hatta özellikle dile getirdi bunu (ama orada daha sonra kendisi gibi ünlenecek olan genç ressam Erdoğan Zümrütoğlu'yla tanıştığını hiçbir yerde belirtmesine gerek yoktu), yabancı ülkelerde çeşitli işlere girip çıkmalar sanatçıların doğasına yakışıyordu çünkü. Şu nokta da değerli: Aslı ve Ferhat'ın onun niçin

yurtdışına gittiğini bilmesine imkân yoktu. Tahir Ayhan geçmişte gerçekleştirdiği bir eylemden dolayı adı sanı belli kişiler karşısında utanmıyor bugün. Eylemi değil, hiç kimsenin bilemeyeceği bir şey utandırıyor onu: eyleminin nedeni. Yirmi bir yaşındaki Tahir'in tek seyircisi var, kırk sekizindeki Tahir Ayhan. Geçmişinin iki önemli figürüne son halini göstermek üzere çıktığı yolculukta keskinleşiyor ruhuna bakışı, çünkü başkalarının zihnimizde filizlenip gelişen imgeleri belirliyor kendimizi değerlendirme biçimimizi, kimliğimizi. Başkaları hakkımızdaki gerçekleri bilmese de, onların bizdeki imgeleri biliyor.

12.

Başkalarının bizdeki imgeleri birleşerek kocaman bir göz dikiyorlar tepemize –tüm davranışlarımızı, sözlerimizi denetliyor bu göz, acımasızca, yalnız kaldığımız anlarda bile. Celal Bey hayatı hakkında çeşit çeşit hikâye uydurarak diğerlerinin onun tepesine diktiği devasa gözden kaçmaya çalışıyor. Sabit bir noktada, tek bir kimlikte kalırsa eğer, kolay hedef olacağına inanıyor. Başarabiliyor mu peki? Hayır. Çünkü hayat sahnesine hangi rolde çıkarsa çıksın duyarlılığı, idraki aynı kalıyor, aynı şeylere dikkat kesiliyor, aynı şeylere üzülüyor veya seviniyor –elbette dikkat kesildiği, üzüldüğü, sevindiği şeyler zamanla dönüşüyor, ama bunların kaynağı, gelişimi izlenebiliyor. Kimlik adeta bir örtü, bu örtünün altında daha karmaşık bir yapı var. İnsanlara sunduğumuz özgeçmişimiz üzerinde oynayarak, hikâyemizi bütünüyle değiştirerek değiştiremeyeceğimiz bir yapı; nasıl biri olduğumuzu –bize rağmen, toplumsal hayatta dolaşıma soktuğumuz kimliğe rağmen– o gösteriyor. Tepemizdeki devasa göz hemen yakalıyor onu. Hele bakın şuna, "ben" derken kastettiğimiz şeymiş meğerse ve bazı açılardan kimlikten çok da farkı yokmuş.

Peki ama "ben" derken kimden bahsederiz, durmaksızın değişiyorsak kendimizi nasıl sabit bir noktada yakalayıp tanımlayabiliriz? "Ben" en ele geçmez şey değil mi? Evet, "ben" her zaman çoğuldur ve sürekli yer değiştirir, ayrıca girdiği sahneye göre farklı rollere bürünmekle kalmaz, maskesinin altında dönüşür de. İnsanı yarıp "şurada" diyerek gösterebileceğimiz bir çekirdek yok, "ben" dilde –başkalarıyla paylaştığımız simgesel düzende– kurulur. "Ben"in kurulduğu dil örgüsü çözüldüğünde altından yeni bir örgü, yeni bir "ben" çıkar. Öyleyse tepemizdeki göz her defasında "ben"i nasıl yakalıyor? "Ben" o gözle birlikte kuruluyor da ondan. Celal Bey farkına varmıyor mu bunun? Mümkün mü yıllardır çıktığı sahnede gerçeği kavrayamaması? Belki de hayatı hakkında hikâyeler uydururken amacı her daim kendisini izleyen gözden kaçmak değil, onunla keyifli bir oyun oynamaktır.

Hayatımız hakkında çeşitli yalanlar söylüyoruz; hatta bazen en derinlerimizde yatan gerçeği ifade edebilmek için maske takıyor, farklı bir kimliğe bürünüyoruz –ne tuhaf, sırrımızı açabilmek için başkası olmaya ihtiyaç duymamız. Diğer yandan "hayatım" derken kastettiğimiz bir hikâyeler toplamı –kurmaca. Bilinçli veya değil, geçmişimizdeki bazı noktaları birbirine ekliyor, bazılarını dışarıda bırakıyor, kendimize dair hikâyeler kuruyoruz durmaksızın. Çünkü kendimizi ancak bir idrak nesnesine dönüştürerek –doğru veya yanlış, öyle veya böyle– anlayabiliriz. Kurmaca, bir gerçekliğe varmanın yegâne aracı. Bir kamera tarafından doğumdan ölüme kesintisiz kaydedilebilecek (kısaca şöyle desek de olur: dışarıdan görünen) haliyle hayatımız doğrudan, bütünüyle "ben"imizi belirlemiyor; toplumsal çevremizin, geçmişimizin net bir sonucu değiliz. Yaşarken aynı zamanda hayal ediyor, kurguluyoruz; yaşadıklarımız geçmişimize dair kurgumuz içinde tek tek aslına sadık kalsa bile durumların, olayların birbirine bağlanma biçimleri değiştiğinden anlamları da değişiyor. Farkında olalım olmayalım bir piyeste oynar gibi kendimizi oynuyoruz, insanların önünde kimi yanlarımızı sivriltiyor, kimilerini törpülüyoruz. Celal Bey'e kızamayız, hepimiz ona benziyoruz. Hem roman veya öykü yazarlarının yalanlarından hoşlanıyoruz da onunkilerden mi nefret edeceğiz...

Celal Bey şunu deneyimlerinden biliyor: İyi bir olayörgüsü ortaya koyduğunda insanlar onunla bir çıkar çatışması içinde değillerse gerçekte kim olduğunu pek sorgulamazlar. Anlattığı hikâyedeki duygu veya fikirler, varoluşa dair önermeler mesleğinden, nerede doğup büyüdüğünden daha çok önem kazanır. Öyleyse kimlik değiştirmenin ne gereği var? Cevap basit: Özgeçmişimiz varoluşun karanlığından kopup gelen tüm arzularımızı taşımaya yetmiyor, yaşadıklarımızın anlatısı üzerinde biraz da bu yüzden oynuyor ve bir başkası olmaya ihtiyaç duyuyoruz –sanat biraz da bu yüzden var.

Hikâyeler uydurmaktan keyif alan Celal Bey'i hemen bütünüyle bir amacın içine hapsetmeyelim şimdi –küfür olur. Gayet dinç olsa da yaşından ötürü ömrünün son demlerinde sayıldığından kimse onu kendi rekabet ortamında görmüyor, insanların birbirini yiyip bitirdiği cephelerde rolü yok. Toplum baskısı büyük oranda üstünden kalktığı için bugün geçmişe kıyasla daha özgür, daha keyif düşkünü bir hikâyeci. Tabii keyfimize ne kadar düşkünsek tadımız da o denli sık kaçar.

Celal Bey anlattığı hikâyenin gerçekliğine dinleyicilerini olayörgüsü açısından önemsiz ayrıntılar sayesinde inandırabileceğini çok gençken öğrenmişti, ama bugünlerde zaman zaman ayrıntılar üzerinde yeterince durmadığı, anlatısını kurarken büyük adımlar attığı görülüyor. Başka bir hayata başlayamayacağının kesinleştiği şu dünyada azıcık acele etti diye onu suçlayamayız, ancak o bundan hiç memnun değil.

Gençleri şaşırtmak onu eğlendirdiyse de kahvaltı masasından kalkıp odasına döndüğünde "Tonio" hikâyesinin doğru dürüst hiçbir gereksiz ayrıntı içermediğini düşünerek kendinden utandı. (Evet, hatalarını muhatapları fark etmese dahi tepesindeki göz affetmiyordu.) Öte yandan bir hikâyenin bütün olarak uyandırdığı gerçeklik hissinin olayların ayrı ayrı gerçek görünmesinden daha önemli olduğunu da düşündü. Sonuçta insanlar bazen yaşadıkları şeylerin bile gerçekliğini hissetmiyorlardı. Birden sıkıldı, "gerçek" diye diye akşam gerçek kimliğiyle katılması gereken yemek gelmişti aklına –düzeltelim: "*kısmen* gerçek kimliğiyle".

Yirmi üç yaşındayken ayrıldığı bu kasabaya on bir yıl uğramamış, 1972'den itibaren de tek bir soruya cevap aramak için kısa ziyaretlerde bulunmuştu: Niçin onu memleketine bağlayan bir şey yoktu? Kalpsiz biri olmadığına inanmasını sağlayacak kanıtı aradığı söz konusu ziyaretlerinin sayısı altı veya yediydi, hatırlamakta zorlanıyordu, ana babasının ve kardeşinin cenazelerine katılmak üzere üç kere gelmişti, o kesindi. Akrabalarının evinde kalmaz, kimseyle özel sohbetlere girmezdi (böyle mesafeli davranarak burada bulunma amacıyla çeliştiğinin farkında mıydı?), onun ne iş yaptığını dahi bilen yoktu, her gelişinde kendine farklı bir meslek uydurur, hemşerilerinde New York'ta, Paris'te, Berlin'de, Dublin'de, Adana'da, Ankara'da ve daha bilmem nerede (asla gerçekten yaşadığı İstanbul'da değil) karanlık işlerle uğraştığı izlenimi uyandırırdı (lüks otellerde kalması da bu izlenimi pekiştirirdi). Oysa 80'lerin ortasından beri İstanbul'daki adresini, telefonunu ailesi biliyordu, yoksa nasıl haberdar edebilirlerdi Celal Bey'i yakınlarının ölümlerinden. Elli yaşındayken babasını, elli ikisinde annesini kaybetti. Annesinin ölümünden sonra memleketiyle bağını sorgulamaktan vazgeçti, ancak kardeşi Rıza ölünce altmışında yine gelmek zorunda kaldı buraya. Ondan iki yaş küçüktü Rıza. Ana babasının ölümüne kader deyip geçmişti, kardeşinin erken denebilecek bir yaşta ölümü

acı vermeliydi. Vermedi. Şüphesiz hepsini seviyordu, belki memleketini de seviyordu, ama sevgisi büyük bir boşlukla çevriliydi, bağlılıktan, özlemden yoksundu, geçmişte dondurulmuştu, uzak hatıralara aitti ve bugüne dokunmuyordu. İyice yaşlanınca durum değişecek, çocukluğuna, gençliğine dair hatıraları onu çağıracak sanıyordu, ama şu yaşına dek hiçbir çağrı duymamıştı.

Gene de –kardeşinin ölümünün üstünden geçen yirmi yılın ardından– bugün yine buradaydı işte. Henüz sağlığı yerindeyken son bir kez görmek istemişti memleketini, çünkü şimdiye dek çekmediği hasret bundan sonra içinde uyanırsa buraya bir daha tek başına gelebileceği şüpheliydi, ama kasabanın birkaç kilometre dışında bir otele yerleştiğinden beri akşamüzerleri sokaklarda, sahilde dolaşırken hiçbir şey hissetmemişti. Doğduğu kasaba değildi burası –uzun, çok uzun yıllardır değildi. Memleketini, yakınlarını özlememesinin, ölümlerine üzülmemesinin nedeni tüm sevdiklerinin başkalarına dönüşmesi, onun sevdiği hallerini terk etmesi olabilir miydi? Belki de başkasına –hatta başkalarına– dönüşen yalnızca oydu, hissetmeyi beklediği duygular eskiden olduğu kişiye aitti, hiçbir şekilde canlanamazdı.

Geldiğinden beri hiçbir şey hissetmediği doğru muydu? Dün günbatımında körfezde yürürken kardeşinin kızı Leyla'yla karşılaşmalarını düşündü. Buraya gelip de onları aramadığı, evlerinde kalmadığı için Leyla'nın ettiği sitemler karşısında ne diyebilirdi ki. *Bu kadın* ciddi miydi? Son gördüğünde yeğeni yirmi sekiz yaşındaydı, yeni evlenmişti. Aradan geçen zamanda boşanmış, başkasıyla evlenmiş, şimdi on üç yaşında bir kızı varmış... bunların hangi birinden onun haberi vardı? Ya Leyla amcası hakkında ne biliyordu? Birbirlerini yolda tanımaları bile şaşılacak şeydi. Yakın değillerdi, hiç olmamışlardı, öyleyse palavradan sevgi gösterilerine gerek yoktu. Vaktiyle Celal Bey ana baba evindeki miras payını karşılıksız onlara bıraktı diye borçluyu mu oynamak istiyordu? Seyircisiz oynasındı o zaman.

Hayır, Celal Bey böyle kaba konuşamazdı. Sustu; çocukluğunu geçirdiği evin satılmadığını, Leyla ve ikinci kocası Ferhat tarafından onarıldığını, kızlarının doğumundan beri ailecek orada yaşadıklarını dinledi. İyi ki susmuş, meğer Leyla özellikle eve yerleştikten sonra defalarca ona ulaşmaya çalışmış. Tabii ya, dedi içinden Celal Bey, bunu nasıl unutmuştu, 2000'lerin başında adresi, telefonu

değişmişti, en son 1998'de geldiği memleketinden hiç kimse ona ulaşamazdı –ancak bu konuda da ağzını açmadı. Doğrusu sokaklarda gezerken –annesinin ölümünün ardından yıllarca kiracıların elinde sürünen– bahçeli küçük evin epey yenilendiğini görmüştü, ama içinde kimlerin oturduğunu şimdi öğreniyordu. Hiçbir şey hissetmese de –artık sessizliğinden utanmaya başladığı için– işittiklerine sevindiğini gösteren bir ünleme hazırlanırken Leyla birden "Yarın akşam bize yemeğe gelir misin?" deyince daveti kabul etmek zorunda kaldı, bir şartı vardı tabii, başka akrabayla karşılaşmak istemiyordu.

"Kocamı çok seversin. Kilisede bir sergi açtı. Resimlerini gördün mü?.."

Celal Bey başıyla onu onayladı, gözleriyle konuyu değiştirmeye zorladı, şartını iyi anlamış mıydı bakalım?

"Başka.. Yemekte Mehmet'le karısı olacak sadece, onları önceden çağırmıştım. Rakı içeceğiz. Annem gelmez zaten. Mehmet mi, kardeşim... Evet, onu pek tanımıyorsun..."

"Seni de tanımıyorum," diyerek yeğeninin sözünü kesti, bilimsel bir deneyin sonucunu aktarıyordu adeta. Soğuk tavrı karşısında Leyla'nın ağzı bir anlığına iki yana gerilip gevşedi. Gülümsemeye benzeyen ama ruhsal bir kasılmanın sonucu olan bu mimik Celal Bey'e hiçbir şey hatırlatmasa da onu zihnindeki çalıların ardındaki bir mağaraya çağırıyordu; ancak ilginçtir, çağrı bugün otel odasında koltuğunda yeğeniyle sohbetini hayalinde canlandırırken ona varıyordu. Acaba yine kendi kurgusuna mı kapılıyordu?

Celal Bey bu konuşmayı düşünürken sözlerin sırasını şaşırdı, Leyla'nın davetini dudaklarının kasılıp gevşemesinden sonra kabul etti diye hatırladı, çünkü o zaman kalbi atmıştı. Milyonlarca insanda rastlanabilecek sıradan bir mimik onu nasıl böyle uyarmıştı? Dün telefon numaralarını vermişlerdi birbirlerine, mesaj atıp evine erken gelip gelemeyeceğini sordu. "Tabii," diye cevapladı yeğeni, "erken gel zaten, hatta biz arabayla alalım seni, hazır olduğunda haber ver." "Teşekkür ederim," diye yazdı, gülücük koydu. Bu vakitsiz mesajlaşmanın anlamı neydi? Yıllardır uzak durduğu akraba ortamına niçin şimdi girecekti? Ah, kendisini heyecanlandıran bilmeceyi çözmek için Leyla'yla temas kurma arzusuna yenilmişti. Yemeğe katılsın katılmasın onunla muhakkak görüşecekti. Yo, hemen kapısını çalmayacaktı, bir arzusunun nedenini anlar anlamaz yatışırdı.

Balkonda bir saatten fazla kitap okuyup kasaba merkezine gitmek üzere odasından çıktı; marinada laflayacak birilerini bulmayı umuyordu, otelin önündeki plajda güneşlenenlerle sohbet etmek zordu.

Anayolda dolmuş beklerken üç dört dakika geçmeden eski model bir Citroen C3 durdu önünde. Son on beş, yirmi yılda insanların ona yaşından ötürü çeşitli iyiliklerde bulunmasına alıştığından elini kapı koluna attı hemen. Bu sırada şoför camı açıyordu, bıraktı, kapı kilidini açtı. Celal Bey koltuğa yerleşirken onu güneşin alnında dikilmekten kurtaran adamın yüzünü dikkatlice süzdü.

"Kendinize daha iyi bir araba alabilirsiniz, gayet iyi kazanıyorsunuz."

"?.."

"Vazgeçilmiş Renk adlı tablonuza 120.000 lira vermiştim, hem de kaç yıl önce."

Tahir Ayhan ilk anda şaşırsa da pek çok mutlu ve mutsuz tesadüf yaşamış biri olarak tepkisiz kaldı. Paradan bahsedilmesinin de payı vardı sessizliğinde, ancak susmasının asıl nedeni başkaydı; ihtiyar adamın muzipliğinin farkındaydı ve şakalaşmakta hep beceriksiz olmuştu, onu nasıl yanıtlayacağını bilemiyordu.

"Hangi renkten vazgeçtiğinizi anlayamadım," dedi Celal Bey.

"Tablolara sadece satsın diye ad veriyoruz."

"Gerçekten vazgeçtiğiniz hiçbir şey yok mu?"

"..."

"Ama siz bu adı bir metinden aldınız. Ben sandım ki..."

Anlaşılan Tahir Ayhan dersine iyi çalışmış bir koleksiyonere çatmıştı, böyleleri tablo alırken ismini cismini araştırır, eserin kendisinden çok, yüzeydeki bağlantılara gömülerek onun sinirlerini hoplatırlardı.

"Ne yani, Erte'nin Vazgeçilmiş Renk'indeki gibi beni aldatan kadını affettiğimi ve onu başka erkeklerle paylaşmaya devam ettiğimi mi düşündünüz gerçekten?!"

"Neden olmasın. Bu sizi utandırır mı? Böyle bir metnin adını resminize seçmişseniz..."

Celal Bey konuşurken bir yandan da Tahir Ayhan'ın kabuğunu nasıl kırabileceğini düşündüğü için cümlesini tamamlayamadı. Araba döner kavşakta kırmızıda durmuştu; düz devam ederlerse az sonra kasabaya girecek, merkezdeki mecburiyet caddesi trafiğe kapalı olduğundan park edip ineceklerdi. Sonra ressam kimbilir

nereye giderdi. Aralarında henüz bir bağ kurulmamıştı, sohbet edecek birini bulmuşken kaçırmak istemiyordu. Onun göbekteki bir direk üzerinde mikadonun çöpleri gibi duran –otel adlarının sıralandığı– onlarca küçük tabelaya baktığını görünce buraları bilmediğini anladı.

"Tatile mi geldiniz?"

"Hayır."

"Merkeze gidiyorsanız soldan devam etmeniz daha iyi."

Tahir Ayhan kasaba merkezine varmak için dümdüz ilerlemesi gerektiğini gösteren tam tepedeki kocaman tabelayı görse de ihtiyara güvendi, ama kilise merkezde miydi bilmiyordu. Direksiyonu sola kırarken azıcık yumuşadı:

"Resimlerin hikâyelerle ilişkisi konu üzerinden olmaz."

Celal Bey en basit, kısa özetin –asıl metnin kuru bir iskeleti olsa– bile kendi başına hikâye demek olduğunu, tüm hislerin, fikirlerin, varoluşsal durumların hikâyeler içinde yeşerdiğini söylemek isterdi ama ressamı öfkelendiren bahsi uzatacak değildi:

"Neden buradasınız?"

Tahir Ayhan yutkundu, hiçbir sakıncası yoksa da gerçeği dile getirmek istemiyordu, bugün buraya neden geldiği onun iç dünyasına ait bir meseleydi; ancak o yalan söyleyemezdi, yalan söylemesi gerektiğinde kaçar, çok uzaklara giderdi. Şimdiyse ne kaçabiliyor, ne de böyle sıradan bir soru karşısında sessiz kalmayı kendine yakıştırabiliyordu.

"Eski bir arkadaşımın resimlerini görmeye geldim. Kilisedeymiş sergisi." Sözün burasında yanındakine dönerek mırıltıyla homurtu arasında bir şeyler geveledi, 'Kilisenin nerede olduğunu biliyor musunuz?' diye soruyordu veya doğru yönde gidip gitmediğini merak ediyordu herhalde, Celal Bey "hı-hı" diyerek kafasını salladı. (Tahir Ayhan bunu sormayı neden beceremiyordu? Hadi arabanın camını açtığında ihtiyar fırsat vermemişti, ya sonra, döner kavşakta mesela?) "Birkaç saat kalacağım sadece." Ruhunu kem gözler önünde açmış, bir sırrını açık etmiş gibi kızardı. Kızarmasıyla kendine kızması bir oldu: Ferhat kimdi ki sergisini gezmek birkaç saatini alacaktı! Celal Bey'e artık karakterinin temel özelliği olduğunu düşündüren bir sertlikle ekledi: "Yemek de yiyeceğim."

Celal Bey, Ferhat Gümüş'le tanışmamışsa da resimlerini görmüş ve dün onun Leyla'nın kocası olduğunu öğrenmişti, ama

şimdilik özel / yakın ilişkiler örgüsünde bir ilmek olmak, dilediğince değiştirebileceği hikâyelerin özgür dünyasından kopup özyaşam denilen hapishaneye girmek istemiyordu, hiçbir şey demedi bu konuda. Sergide Ferhat'la karşılaşırlarsa kendisine nasıl bir konum belirleyeceğine doğaçlama karar verirdi. O zamana dek ressama kimliği hakkında büyük yalanlar söyleyemeyeceği için üzüldü.

Tahir Ayhan ise kendi sesinin sertliğiyle ihtiyarın sessizliği arasında bir bağ kurarak utandı.

"Bana büyük bir film yapım şirketinin iki ortağından biri olduğunuzu söylemişlerdi. Vaktiyle yani."

Resimlerini satın alan herkesi tek tek hatırlıyor muydu acaba? Hafızası güçlü bir insanla birlikte olmaktan hoşnuttu Celal Bey ama konuyu değiştirmekte fayda gördü.

"Porno oyuncusu olmakla orkestra şefi olmak arasında fark var mı ki... Artık pek çok şey birbirine karışıyor zihnimde, kim olduğumdan emin olamıyorum. Olayları, durumları tespih taneleri gibi sıraya sokan şey zaman değil arzudur. Arzu olmazsa cümlenin bütün öğeleri karışır."

Belki kulağa hoş gelen, mantıklı bir laf etmişti, ancak söylediğine inanmıyordu, başka bir durumda tamamen farklı bir görüşü dile getirebilirdi. Amacı hafif bir kafa karışıklığı yaratmaktı sadece. Bu arada neredeyse tam bir daire çizerek merkeze varmışlardı, ressama kulağını tersten tutturmuştu.

"Sağa çeksenize," dedi heyecanla. "Geldik sayılır. İleride park yeri bulamayız. Size yemek ısmarlamak istiyorum."

Tahir Ayhan kaybedecek vakti yokmuş havasında saatine bakarak henüz acıkmadığını itiraf etti. ('Yemek yiyeceğimi söylerken yalan uydurmuyordum, ama saatim beni uyarıyor, burada fazla oyalanamam,' demeye çalışıyorduysa eğer, acıkmadığı konusunda yalan uydurmuş durumuna düşüyordu.) Ancak kaçarı yoktu, sergiye birlikte gideceklerdi. Kaderine razı gelmekte zorlanmadı; Aslı ve Ferhat'tan saklanmayacaksa da ihtiyarı bir tür kalkan olarak düşündü. Ayrıca onu sevmişti, 80'lerin sıkıcı sanat filmlerindeki gibi bazen kendi kendine konuşuyordu. Hayır, kendi kendine konuşmuyordu, dinlendiğinin gayet farkındaydı, kendi kendine konuşuyormuş edasına bürünüyordu. Filmlerde sıkıcı olan, gerçek hayatta ne kadar eğlenceliydi.

"Benim için birçok haz geride kaldı. Gençken hazlar sona erince nefes alıp vermeye devam etsem bile ölü sayılmam gerektiğini düşünürdüm. Oysa hazların gürültüsü kesilince gözler açılıyor, her şeyin aynı anda bir arada bulunduğu bir şölen başlıyor."

"Ama ben az önce söylediklerinizden arzunun yokluğunda ortaya çıkan karmaşanın olumsuz bir şey olduğunu sanmıştım."

Mecburiyet caddesi hafifçe kıvrıldı, derken kilise göründü. Saat 14.00'ü biraz geçiyordu. Evet, saatine bakan yine Tahir Ayhan'dı, ama baktığı şeyi tam görmüyordu.

"Kaç doğumluydunuz?" diye sordu Celal Bey. "Aklımdan çıkmış."

"1970."

Farkında olmadan hesapladı onun yaşını ve 'Hay Allah,' dedi içinden: 'Çocuklara (Melis'le Kaan'ı kastediyordu) yaşımı kolayca hesaplamaları için 1940'ta doğduğumu söylemem daha iyi olurdu. Hem 1938 benim gerçek doğum tarihim!'

Tahir Ayhan "Şurada tuvalet mi var?" diye sordu; beton dökülmüş tenekeye uzun bir demir çubukla dikilen WC tabelasını gördüğü halde kilisenin yanındaki küçük ara sokakta gümüşçüden, hediyelik eşyacıdan sonra bir tuvalet olamazmış gibi geliyordu ona. Gerçi dünya onun estetik ölçütlerine göre düzenlenmediği için memnundu. Sıkışmıştı. Kendisine sürekli 'artık büyüdün' denen bir çocuktu sanki ve tuvalete gitmek için öğretmeninden izin isterken utanıyordu.

Celal Bey tek başına kiliseye girerken dalgındı. Şimdiye dek yalan söylediğini düşünürken kaç defa doğruyu dile getirmişti acaba? Ya da kaç defa doğruyu söylediğini sanırken yalan uydurmuştu? Cevaplayamayacağı sorularla oyalanmaya bayılırdı ama ikinci kez gezeceği sergide heykel gibi donup kalmış genç bir kadına rastlayınca düşüncelerinden sıyrıldı.

13.

2018 Temmuz'unun ilk cumartesi günü Ferhat Gümüş'e rastlayamadık hâlâ. Pek geç uyandı da ondan. Tahir Ayhan, Celal Bey'i arabasına aldığı sırada Ferhat yeni yeni ayılıyordu. Çişi geldiği için yattığı yerde sağa sola dönüp durduğu da söylenebilirdi tabii. Hemen her akşam demlense de iki üç kadehten fazla içmezdi aslında ama kilisede resimlerinin sergilenmeye başladığı pazartesi gününden beri ipin ucunu kaçırmıştı. Yirmi beş yıllık birikimini kumarda kaybetmiş gibi hissediyordu.

"Melihaaaaaa!.." Sokak başındaki bir kız çocuğundan yükselen bu çağrıya kesik kesik öten bir korna eşlik ediyordu. İhtimal, kız arabadan inmiş ama arkadaşının evine kadar yürümeye üşenmişti.

"Babaaa!.." diye bahçeden seslendi Meliha. "Ben Ayşelerle denize gidiyorum." Terliklerini şaklata şaklata koşarak uzaklaştı. Hazırmış demek.

"Leyla," dedi Ferhat, "Leyla, hey! Ayşe kim?"

Ayşe'nin Leyla'nın teyzesinin kızının kızı olduğunu hemen hatırladı ama cevap alamadığı için sinirlenerek sorusunu tekrarladı. Gene sessizlik. Leyla, Ferhat'ın er veya geç cevabını kendisinin bulabileceği / hatırlayabileceği soruları karşısında inadına susardı, mesela öldürsen mutfakta tavanın yerini veya köşedeki komşunun adını söylemezdi, kocası evde neyin nerede durduğunu bilmeliydi, bilmiyorsa sağı solu karıştırarak öğrenmeliydi, mahalleliyi de bunca yıldır tanıyamadıysa ona ne demeliydi! Yahu, derdi Ferhat, tavanın yerini, komşumun adını tabii ki biliyorum ama o an aklıma gelmedi işte, zaten önemsiz de olsa her zaman hafızamızda hazırda bulunduğuna inandığımız şeylerin bir anlığına silinmesi bize telaşla soru sordurur...

İyice dellendi. Tüm karı kocalar arasındaki bitmek bilmeyen tartışmalara eşlik eden o naif öfke damarlarındaki alkolün sislerini azıcık dağıtınca kendini salondaki üçlü koltukta yatar vaziyette buldu, şaşırdı. Yatak odasında mı olması gerekiyordu? Hayır. Hafızasını yokladı: Yıkanmış, dışarı çıkmak üzere giyinmişti. Kafasını

toplamak niyetiyle bir iki dakikalığına oturduğunda içi geçmiş meğer... Karısı? Ferhat duşa girerken Leyla annesine gideceğini söylemişti, biraz oturup dönecekti, evi toplayıp yemek hazırlayacaktı; dün de anlatmıştı ya, uzun yıllardır görmediği amcası buradaymış, Mehmetlerle birlikte o da akşam gelecekmiş, vesaire vesaire. Canı sıkıldı; misafir ağırlayacak olmanın yarattığı huzursuzluk bir yana, onu yeniden koltuğa yüzükoyun gömülmekten alıkoyan bir şey aklına gelmişti. Geç kaldığı hissiyle ayağa fırladı.

Sadece yaz aylarında açık olan kilisede kimin resimleri, işleri sergileniyorsa bekçiliğini de o üstleniyordu, ama bir de belediyenin çok az bir ücretle görevli masasına oturttuğu, aslında sanatçılar, zanaatçılar tarafından cebine üç beş kuruş konarak mesai saatleri belirlenen Mermer Recep vardı. Hayır yoktu, yani şu an yoktu. Akşam ailecek evde olacakları için Recep'ten 18:00-23:00 arasında kilisede durmasını istemiş, ona öğleden sonra izin vermişti. Resimleri şimdi Allah'a emanetti. Daha neler, Recep mekânı sahipsiz bırakıp gitmezdi, Ferhat kiliseye vardığında onu karşıdaki butiğin sahibiyle tavla oynarken bulacaktı. Önce rahatladı, sonra boş yere böyle kaygılandığı için kendine kızdı. Az içmeliydi.

İçerisi çok sıcaktı. Leyla çıkarken –'az sonra evde kimse kalmayacak' düşüncesiyle– tüm pencereleri kapatmıştı. Ferhat salondaki camları açtı ama faydası olmadı. Dünyanın en güzel rüzgârlarıyla her daim çalkalanan bu kasabada azıcık esintiye dahi rastlanmayan çıkmaz bir dar sokaktaydı oturdukları ev. Leyla'nın dedesinden mirastı. Yerli halkın elinde ne de az şey kalmıştı. Geçmişte zengin olanlar bugün yine zengindi, o ayrı, ancak kasabalıların neredeyse tamamı bağını, bahçesini, zeytinliğini, tarlasını yabancılara satmıştı, birçok genç eskiden dedelerine ait olan arazilere dikilen otellerde, restoranlarda temizlikçi, güvenlik görevlisi, garson vb. olarak çalışıyordu. Kent Konseyi'nde bunu sık sık dile getirirdi Ferhat Gümüş; "Kültür," der, susar, "Kültürel miras," der, susar, derin bir nefes alır, geçmiş toplantılardakinden farklı bir cümle kurmaya niyetlenir, vazgeçer, herkesin ondan duymaya alıştığı fikrini dile getirmekten başka çaresi olmadığını kendisine acıyarak kabul ederdi. Öylesine klişe bir fikirdi ki bu, yalnızken aklına geldiğinde delirir, başını sağa sola sallayarak tuhaf hareketler yapardı. Hay Allah, rakıyı fazla kaçırdığı gecelerin ertesinde neden hep böyle küçük düştüğü sahneler canlanıyordu gözünde acaba?

İçinden tekrarlamaktan bile nefret ettiği klişeyi bir kenara bırakırsak Ferhat belli birtakım fikirlere saplanıp kalmayı faydalı buluyor, hatta kasaba hayatının uyulması zorunlu bir kuralı sayıyordu. Ona göre kasabalılar belirsizlikten hoşlanmaz, bir iki cümleyle, hatta bir lakapla özetleyemedikleri kişiye gönül kapılarını açmazlardı ve aynı şekilde muamele görmeyi beklerlerdi. Gene de 'Kasabalılar sabitfikirlidir' yargısında bulunarak risk almak istemezdi, bunun yerine şöyle derdi: "Kasabalılar birbirlerini en kaba hatlarıyla tanırlar." Sarhoşken ise tam tersini savunurdu: "Bir kirpiğin düşse kasabalılar bunu hemen fark ederler." İkisi de doğruydu sonuçta.

Daha fazlasını söylemeye korkardı. Ferhat'a öyle geliyordu ki, başkaları, yani yazlıkçılar, turistler, dışarıdan gelen memurlar – hatta gurbetten dönenler– vesaire kasabalılar hakkında –olumlu veya olumsuz– çerçevesi geniş bir fikir dile getirirlerse eğer, bu fikrin ağına kasaba hayatına dair gizli kalması gereken şeyler de takılır korkusuyla lanetlenirlerdi hemen. Kasabalılar bir yabancıyı dinleyeceklerse onun ağzından kendi kendini imha edebilen sözler dökülmesinden hoşlanırlardı. Konuşurken kendinizle alay etme becerisi gösterirseniz kasabalıları zahmetten kurtarmış olurdunuz.

Ferhat 2002'de geldiği kasabadaki ilk yıllarına ait gözlemlerine dayanan bu yargılarını güncellemek gereği duymuyordu hiç. Oysa aradan geçen zamanda buraya yerleşen yabancılarla artan nüfus içinde yerliler neredeyse görünmez olmuş, güçlerini kaybetmişlerdi, dolayısıyla baskın özelliklerini eskisi kadar güvenle sergileyemiyorlar, kişilere ve olaylara yumuşak yaklaşıyorlardı. İyice törpülenmişlerdi yani. Ne!? Ferhat hiç katılmıyordu bu görüşe. Ona göre azınlıkta kalmak kasabalıları fena halde keskinleştirmişti.

Öyle veya böyle kasabada çok şey değişmişti ve Ferhat da yerli halkın dönüşümünde rolü olan yabancılardan biriydi. Hayır, bunu kabul etmiyordu. O uyum sağlamayı seçmişti. Eriyerek kaybolmayı. Aslında toplum dışında yaşamak isterdi, ancak günümüz koşullarında –sözlük anlamıyla– inzivaya çekilmek onun için neredeyse imkânsızdı; herkesten uzak bir yerde domates, kabak falan mı yetiştirecekti, kuş vuracak, balık mı tutacaktı, elinden böyle işler gelmezdi, söküğünü bile dikemezdi. Ha, zengin olsaydı dağ başında, kırda bayırda yaşayabilirdi elbette, ama değildi, inzivaya modern bir yorum getirmekten başka çaresi yoktu. İnzivanın sözlüklere henüz girmeyen yeni anlamı Ferhat'a göre toplumun en sıradan birimine

dönüşerek insanların dikkatlerinden kaçmaktı. Ancak bunun için öncelikle kişinin sıradışı olması gerekmez miydi? Sıradışı olmadan sıradanlığa sığınmanın ne anlamı vardı!

Ferhat 90'lı yılların başında Aslı'nın önünde diz çöktüğünde maskesi düşmüş ve sefil ruhunu aynada seyretmişti. Sıradanlığıyla, toplum içinde gizlediği yanlarıyla, bastırdığı güdüleriyle barışmıştı bir bakıma, ama aynı zamanda gelecekte benliğindeki boşlukları kapatıp özgün sanat eserleri yaratabileceğine duyduğu inancı da maskesiyle birlikte yitirmişti. "Olduğu kişi"yi "olmak istediği kişi"yle gizlemekten vazgeçen birinden bahsediyoruz burada. Umutları ve tutkularıyla, büyük bir sanatçıya ait olduğunu varsaydığı özelliklerle ördüğü maskesi onun kimliğinin önemli bir bileşeniydi. Bunun farkında mıydı acaba? Ayrıca bir genç, maskesini çıkardığında geriye ne kalır ki, ileriye dönük nasıl bir hamle yapabilir? Hepimiz bugünkü kimliklerimizi geçmişte taktığımız ve halen takmakta olduğumuz maskelere borçlu değil miyiz? Sadece yalanlarla örsek bile maskelerimiz bize dair çok şey anlatmaz mı –dahası, bizi dönüştürmez mi?

Ancak bir noktayı gözden kaçırmamak gerek. Ferhat özgünlük idealinden, yeteneğine inanmaktan, bir ressam olarak ünlenmekten vazgeçse de –kilisedeki sergisine bakılırsa– resim yapmaktan hiç vazgeçmemiş, hatta tablolarını imzalamıştı (muhtemelen üsluplarının farkından ötürü hepsinin aynı elden çıktığını vurgulamak istemişti). Teknik engeller, estetik kararsızlıklar, yalnızlık onu yıldıramamış, düşünme sürecini uzatmanın keyfiyle her portre üzerinde aylarca çalışmıştı. Kimliğin hep siyasi olanın gölgesinde algılanıp biçimlendirildiği bir çağda portre çalışmalarında ruhsal gözleme yoğunlaşarak –hem fırçayı tutan (izleyen "ben"), hem de tabloya konu olan (izlenen "o")– özneyi sorunsallaştırmıştı. Aslı'nın belli bir anını (belli bir anda dondurulmuş Aslı'yı) farklı dönemlere özgü üsluplarla tekrar tekrar kurarak öznenin çoğul kimliğini vurgulamıştı. Çoğul kimliği özneye şeytansı bir nitelik katıyordu; ama özne –şeytan gibi bizi ayartmak için değil– hakikatle kurduğu çapraşık ilişki nedeniyle hep utanacak bir eksikliği bulunduğu için çeşitli kimlikler altına saklanıyordu. Ferhat sergisine belki de bu yüzden "Utangaç Şeytan" adını vermişti. Diğer yandan kimliği değişse de öznede sabit kalan bir şey vardı, o ortak öz sayesinde tüm portrelerin aynı modele ait olduğunu anlayabiliyorduk. Peki

ressam için de böyle diyebilir miydik? İmzası dışında o neredeydi? Tablolarında birbirinden farklı akımları taklit etmiş, hatta bazen birkaç sanatçının üslubunu harmanlamıştı, evet, ama mümkün müydü resimlerine kendinden bir şey katmaması? Ferhat'ın kendisini inşa etme macerası değil miydi bu aynı zamanda? Ortada tek bir üslubun taklidi olsaydı, tek bir portre olsaydı onu bir kenara atabilirdik, şimdiyse –aslına pek benzemese de Aslı'nın portreleriyle– tarihin yeniden yazıldığını görüyorduk açıkça. İnsan kendini gerçekleştirebilmek için tarihi yeniden kaleme almalıydı elbette. (Yirmi portrenin tüm geçmişi yorumlamak için yeterli olduğu şüpheliyse de çok şey anlattığı bir gerçekti.)

Ferhat, Aslı'nın önünde diz çöktüğünde maskesi düşmüş ve sefil ruhunu aynada seyretmişti, dedik. Peki ruhunun sefaletini, benliğindeki boşlukları özgün sanat eserleri yaratmasının önünde engel olarak mı görüyordu gerçekten? Sanat ruhun sefaletine dair farkındalıktan, benlikteki –asla kapanmayacak– boşluklardan ve –bu boşlukların tutuşturduğu– insanın kendini gerçekleştirme arzusundan doğmaz mı? Zaten Ferhat'ın bugüne kadarki çabası da bunu göstermiyor mu? Hayır mı? Yeteneğine inanmaktan, özgünlük idealinden, bir ressam olarak ünlenmekten vazgeçen kişi sanatçı olamaz mı? Ah, özgünlük ve sanat hakkında öyle çok önyargımız var ki!

Görünüşe göre Ferhat –çoğumuz gibi– gençliğinde büyük bir bilim insanı, sanatçı veya siyasetçi olmayı düşleyen ve gerçekle yüzleştiğinde idealinden saparak ömrünü mütevazı bir uğraşa adayan biriydi. Ama yüzleştiği şey neydi? Ruhunun sefaleti ve benliğindeki boşluklar geri çekilmesinin nedeni olamazdı –bunları zaten safdışı bıraktık. Yeteneksiz miydi? Desen çizmekteki yeteneksizliği nedeniyle ressam olmakta ısrar eden Joan Miró'yu örnek alamaz mıydı? Hayır, çünkü yetenekliydi. Yetenekli olduğu halde potansiyeline inanmaktan vazgeçmişse bunun nedeni tüm varlığıyla bir hakikate yönelmediğini acıyla fark etmesiydi. Evet, hakikat hakkında da çok önyargımız var, ancak sanatı devindiren arzunun *hakikat*'le, daha açık söylersek, *benliğimizdeki boşlukların bizi yönelttiği ufuk*'la ilişkisi konusunda uzlaşabiliriz.

(Tam da bu noktada işin rengi değişiyor.) Hakikate yönelmedikçe umutları ve tutkularıyla ördüğü maskesi Ferhat'ı boğacaktı belki de. Ama hakikat kadar müphem ne var! Benliğindeki boş-

lukların etkisiyle yöneldiği sisli ufuk hakkında ne bilebilirdi ki. Varılacak bir hedeften değil, Ferhat'ın yaratmak zorunda olduğu *şey*'den bahsediyoruz. Hakikatini övgülerden ve yergilerden uzakta, toplumun kuytu bir köşesinde gizlenerek kurmaya karar verdi. Dünya onu sabırla bekleyecek, o da metanetini kaybetmeyecekti. Dünya Ferhat'ı bekleyecekti ha! Peki o n'apacaktı? Kendisini sabırla bekleyen dünyaya sırtını dönerek tuvalin karşısına geçecekti! Hani çocukken asla ilgisini bizden esirgemeyeceğini bildiğimiz annemize küseriz ya, öyle. Ancak dünya annemiz değil bizim. Dünyanın gözünde biricik değiliz...

Çok tuhaf! Ferhat maske takarken gökyüzündeki en parlak yıldız olmaya çalışıyor ama bir gün özgün sanat eserleri yaratabileceğine kuvvetle inansa da biricik olduğuna inanmıyordu, maskesi düştükten sonra ise toplumun içinde erimeyi, görünmez olmayı seçiyor ama özgün sanat eserleri yaratabileceğine duyduğu inancı yitirdiği halde biricik olduğunu düşünüyordu. Nasıl çözülür bu çelişki?.. Yirmili yaşların başında bir gençti sadece, romantikti, hepsi bu, desek yeterli olur mu? Gerçekten de Ferhat'ın düştüğü çelişkinin kaynağı bir cümleyle özetlenebilecek kadar basit miydi?

Varoluşun öyle bazı çetin meseleleri vardır ki ancak inzivada çözülebilir. Bugün popüler kültür ve eleştirisinin kelime olarak fetişleştirdiği yalnızlıktan öte bir şeydir inziva. Münzevinin tefekkürü toplum için tehlikelidir. Belki de bu yüzden günümüzde sistemin erişemediği bir nokta kalmamıştır ve Ferhat sanatı (düzeltelim: kariyeri!) açısından önündeki meyvelere uzanmaktan vazgeçip ellerini ceplerine soktuğunda kendini inzivada saymıştır. Sonuçta ebedî olana varmak için ille bir senfoni bestelemek ve büyük salonları işgal etmek gerekmez değil mi, insan boş sokaklarda hafif bir ezgiyi ıslıkla çalıp elleri ceplerinde aylak aylak yürümeyi de seçebilir.

Ferhat romantiklere özgü çocuksulukla dünyaya sırt çevirmişti, ama dudaklarında hafif bir ezgiyle yöneldiği sisli ufukta dünya için elzem bir şey bulmayı ümit ediyordu. Kısacası bilincinde olmasa da –çelişkileriyle birlikte– bir sanatçı gibi düşünüyor, davranıyordu. Sanatçıyı dünya için kendi varlığının, eserinin gerekliliğine inanmaktan kim alıkoyabilir? Aksi halde çalışmasını sürdürebilir mi? Ah, "dünya"dan kastımız ne? Bir sanatçıdan bahsederken hemen aklımıza "bütün dünya" mı geliyor? Ferhat'ın "sırt çevirdiği dünya" ile "eserlerinin muhatabı olarak gördüğü dünya" birbirinden farklı

mıydı? Bu soruyu "evet" diye cevaplayarak işin içinden çıkmak mümkün olsaydı keşke, ancak "hayır" demek de mümkün değil, çünkü resimlerine muhatap aramıyordu. O kendisinden öncekilerin eserleriyle diyalog kuruyordu sadece. Tabii ki gözlerinde başkalarının –atalarının, çağdaşlarının– gözlerini de taşıyor ve zaman zaman resimleriyle gururlanıyordu, ama göğsü kabarır kabarmaz zanaatındaki titizliğiyle övünebileceği bir ortamda yaşamadığını, zaten övgülerden ve yergilerden kaçmayı seçtiğini hatırlatıyordu kendine.

O halde niçin bu kasabada bir sergi açmıştı? Kendi isteğiyle değil herhalde, yoksa neden resimleri sergilenmeye başladığından beri tüm birikimini kumarda kaybetmiş gibi hissetsindi ki. Ferhat'a sanat tarihiyle kurduğu diyalog yetiyordu, ama içinde kaybolmayı seçtiği toplum, evinin alt katındaki alçak tavanlı küçük depoda (çok eskiden üç beş küçükbaş hayvanın barındığı bir ahırdı burası) yalnızca kendisi için resimler yapıp saklamasını nasıl görüyordu acaba? Üstelik bunlar manzara resimleri de değildi!

Maalesef kendimize dışarıdan bakamayız, ama fiziksel bir kusurumuzdan rahatsızlık duyduğumuzda bizde başkalarının ilk gördüğü şeyin o kusur olduğunu nasıl düşünüyorsak, aynı şekilde manevî hatlarımızda bize acı veren unsurların da başkaları tarafından hemen fark edileceğine hiç sorgulamadan inanırız. Daha fenası, kolay yorumlanamayacak, şüpheli bir durumdaysak –güya çevremizdekilerin gözünden– kendi karikatürümüzü çizmekte, tüm hayatımızı basmakalıp bir hikâyeye indirgemekte üstümüze yoktur. Ferhat dışarıdan kendisine baktığında –yani bunu başardığını sandığında– kırık bir aşk hikâyesinin ardından gönüllü sürgün olarak geldiği sahil kasabasında Leyla'yla evlendiği halde geçmişi unutamayan ve yitirdiği sevgilisinin resimlerini yaparak avunan –ve dolayısıyla karısını mutsuz eden– bir meczup görüyordu. Kendimizi "dışarıdan görmek" çoğu zaman "içeriden görmek" anlamına geliyor galiba, çünkü çektiğimiz fotoğrafta bizden başkasının bilemeyeceği ayrıntılar ön plana çıkıyor. Yo, hayır. Bu ayrıntılar doğru değildi ki. Ferhat, Aslı'yla macerasını kesinlikle kırık bir aşk hikâyesi olarak adlandırmazdı, geçmişiyle bir derdi yoktu, evliliği mutlu mesut sürüp gidiyordu...

Anlaşılan Ferhat karısından başka bir kadının portrelerini resmetmesi üzerine kasabalıların çıkarabileceğini varsaydığı bir dedikodunun senaryosunu yazıyordu. Oysa kimsenin Ferhat'ın

hikâyesiyle, resimleriyle ilgilendiği yoktu. Ara sıra Kent Konseyi veya Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nden biri usulen onu çalışmalarıyla karma bir sergiye katılmaya davet ederdi yalnızca. Kendisi gibi resim öğretmenlerinin, taşraya kısılmışların, amatörlerin toplandığı sergilerde yer almak istemezdi tabii, ama bitirdiği portrelerin sayısı yirmiyi bulduğunda kafasındaki dedikoducuların sesleri öyle yükselmişti ki onları susturmak için bir karma sergiye katılmaya bile hazırdı. Neyse ki şansı yaver gitti de belediyeye başvurduğunda tek başına sergi açmak imkânı buldu; böylelikle evliliğinde bir sorun olmadığını etkili bir şekilde çevresine göstereceğine inanıyordu. Ancak kasabalıların onun resimleriyle hiç ilgilenmediği gerçeğiyle yüzleşince yanlış yaptığını anladı. Üstelik Leyla için de durum değişmişti, evin deposundayken umursamadığı portrelerin başkalarının gözlerinde edineceği anlamları düşünmenin onu çok tedirgin ettiği belliydi; karşılaştığı herkesi –kocası hangi gerekçeyle sergi açtıysa o da aynı gerekçeyle– bu sergiden haberdar ediyordu.

Ferhat 2002'de tayinle resim öğretmeni olarak kasabaya geldiğinde üniversite yıllarından tanıdığı Leyla'yla karşılaşınca kaderin örgüsüne hayranlık duymuştu. Aslı'ya köpeklik ettiği dönemde Leyla ona insan olduğunu hatırlatan bir aynaydı, ama efendisinin baskısı nedeniyle bu aynada kendi yüzünü doyasıya seyredemiyordu. Eskiz defterlerine Aslı'nın portrelerini yaparken Ferhat işin içine Leyla'nın çizgilerini karıştırıyordu belki de. Hayır, geçmişte böyle düşünmemişti hiç. Ancak yıllar sonra sahilde bir kafede ilk buluşmalarında kafasını kurcalamıştı bu ihtimal. Leyla'nın yüzüne dikkatle bakmış, "Ben var olmayan bir kadının portrelerini yapmaya adadım hayatımı," demişti, "belki onlarda kendini bulabilirsin." "Resimlerinde başka kimler kendini arıyor?" diyerek gülmüştü Leyla. "Hiç kimse," demişti Ferhat. "Hiç kimse çalışmalarımı görmeyecek." Ve nasıl bir hayatı seçtiğini anlatmıştı uzun uzun.

Hızlı adımlarla kiliseye doğru yürürken 'Keşke o zaman verdiğim sözü tutsaydım,' diye geçirdi içinden. Ayrıca evden çişini yapmadan çıktığı için de pişmandı.

14.

"Götünü burada rahat rahat becertemiyor diye gitti o İstanbullara," dedi Gülay Hanım. Yüzünde acılı ekşili bir ifade vardı, güya hanımefendiliğini bozmak zorunda kalmıştı.

"Anneee!.." diye hafif bir çığlık kopardı Leyla.

"Avrupa'da bir yerde yaşamıyor muydu o?" diye sordu Mehmet, cümlesinde "amcam" kelimesini geçirmediğine memnundu, annesinin sinirleri zaten yeterince gerilmişti, kopmasındı.

"Hah, Avrupa'da daha iyi düzdürür kendini di mi. Tövbe tövbe... Avrupa'ya gitmişse memlekette domuz eti yemeye utandığı içindir."

"Anne, böyle konuşmasana! Askerden geldikten sonra durmamış ki buralarda. Onu hiç tanımıyorsun," dedi Leyla. Demek annesinin karşısında amcasını sahiplenmekten korkmuyordu.

"Kaynımı tanımam mı ben. Saçmalama. Dedenize kaç tane tarla sattırıp parasını alıp kaçmış. Nasıl böyle zengin oldu sanıyorsun. Avanak baban da hakkını aramadı hiç, hatta anasının vefatında ağzına bir parmak bal çalınınca mest oldu. Sen de onun gibi avanaksın kızım."

"Allah aşkına," dedi Leyla, "amcamın buradan ayrıldığı tarihte tarlanın, bağın bahçenin değeri neydi ki..."

"Ben sana hepsini bir kere de mi halletti dedim? Rahmetli kocamın aklı bir karış havadaydı. Rıza aklını elinde ağla kovalarken Celal bilmem nerelerden gelip gelip kaynatamı kandırıyormuş."

"Benim bildiğim, dedem ölmeden evvel 80'lerde sattı toprak namına neyi varsa. Mesela bu evi babam zeytinliğin parasıyla aldı. Babannem öldüğünde geriye bir tek oturduğu ev kalmıştı, amcam da ondaki payından vazgeçti..."

"Hah, Celal'le de böyle konuş işte, konuş da hakkını arasın."

"Sen bundan mı korkuyorsun? Adam seksen yaşına gelmiş, şimdiye kadar ses etmemiş..." Böyle dedi ama tedirgin oldu birden Leyla. "Bu adamın karısı, çocuğu yok di mi?" Kendi kendine konuşuyordu adeta, amcası birden "bu adam" oluvermişti.

Gülay Hanım kızının aklının başına gelmesine sevindi, zaten onu her zaman kendisine benzetirdi. Mehmet konuşulanlardan hiçbir şey anlamamıştı, galiba babası kadar avanak olan oydu; gerçi dedesi öldüğünde on, babaannesi öldüğünde on iki yaşındaydı, konuya yabancı kalması normaldi. Üstelik –ablasının aksine– aklı başka yerdeydi, malûm, tam Deniz'i arayacakken –karısı gider gitmez– ablası çıkagelmişti.

"Yalancı o be. Ne işiniz olur sizin onunla," dedi Gülay Hanım, kızı artık meseleyi kavradığına göre konuşmayı başa sarabilirdi.

"Anne, yapma. Bir şey söylemedi ki yalan konuşmuş olsun. Ben çağırdım onu yemeğe," dedi Leyla. Aa, kız hiçbir şey anlamamış meğer.

"Valla yaprak saracaktım, vazgeçtim. Ayyaş kocanla birlikte bakın başınızın çaresine. Mehmet, gitmeyin oğlum akşam ablanlara."

Mehmet irkildi, az kalsın telefonunu elinden düşürecekti. İş üstünde yakalananlar gibi rasgele dalıverdi sohbete.

"Babamın amcam hakkında kötü konuştuğunu ben hiç duymadım." Vay, iyi cesaret.

Gülay Hanım fena çıkıştı oğluna, ama asıl öfkelendiği kızıydı, ısrarla Celal'i savunmasına bir anlam veremiyordu. Belli ki kendisinin çözemediği bir niyeti vardı kızının. Sövdü saydı, neden sonra lafı Leyla'nın tedirgin olduğu noktaya getirdi.

"Karısı, çocukları varsa onları da mı yemeğe çağıracaksın?" Alay ediyordu.

"Sen boşuna tasalanıyorsun. Kimse bizden bir şey alamaz."

"Sen ne dersin be. Hakkı mı var ki alsın."

"Kimsesi yoksa ona sahip çıkmamız gerekir."

"Haaa..." Gülay Hanım'a göre sorun çözülmüştü. Demek Leyla, Celal'in mirasına konmak istiyordu. (Doğru mu anlamıştı, orası belli değildi.) "Malını mülkünü bir vakfa falan bırakmasın tabii, dava açmak zorunda kalmayalım," diyerek kızına destek verdi. Televizyon dizilerinden neler öğrenmişti, bravo.

"Anne!.." Bağırırken Leyla'nın gözü Mehmet'teydi, kardeşinin onu kötü bilmesini istemiyordu. Mehmet'in yüzü bir tuhaftı. "Neyin var senin?"

"Söylemiştim ya, sabahtan beri midem ağrıyor. Bahçede biraz dolansam iyi gelir belki."

"Bu sıcakta mı, saçmalama, gölge tek yer yok. Arka balkona çık."

"Eczaneye gideyim en iyisi."

"Sen otur, ben ne gerekiyorsa alır gelirim."

Mehmet annesiyle evde yalnız kalırsa Deniz'i arardı bir şekilde, ancak ablası varken bu zordu. Onu eczaneye gönderse miydi acaba?

"İlaca gerek yok aslında. Ben kendimi biliyorum." Ablasına kıyamamıştı. Hem birazdan gidecekti nasıl olsa.

Gülay Hanım da oğlunun rahatsızlığının önemli olmadığını düşünüyordu, anneydi, elbette evlatlarının neyi var neyi yok bilirdi. Salondan mutfağa, mutfaktan yatak odasına, yatak odasından –Mehmet'le Zeynep'in kaldığı– küçük odaya, oradan da tuvalete gitmeye karar verdi, sonra belki arka balkona çıkardı, bu vakitte gölge olurdu orası. Evde onu seven birileri varken böyle dolaşarak romatizmalarından şikâyet etmekten hoşlanırdı. Ancak ayağa kalktığında ilkin Celal Bey'e bir küfür savurdu. Ne bitmez nefretti arkadaş.

Celal Bey 1961'de kasabadan ayrıldığında Gülay Hanım on iki yaşında bir çocuktu, Rıza'yla evlendikten üç yıl sonra tanıştığı kaynını sonraki yıllardaki ziyaretlerinin bazısında görmemişti bile. İnsan yüzünü bile doğru dürüst hatırlamadığı birinden bu derece nefret edebilir miydi? Edebilirdi belki ama şimdiye dek konuşulanlardan –özellikle Leyla'nın değerlendirmelerinden– anlaşıldığı kadarıyla Gülay Hanım'ın Celal Bey hakkındaki sert sözlerinin nedeni kocasıyla birlikte ona karşı işledikleri suçlardı. Öyledir ya, kötülük ettiğini kötüler kimisi, kötüledikçe kinlenir, kulaktan dolma malûmatla çizdiği karikatürü kıçından uydurduklarıyla renklendirir, kendi günahlarını kurbanının üstüne yıkar, önündeki tüm yolları tıkar –hiçbir tehlike yaratmayacağını bilse de.

Ancak insan şöyle düşünmeden de edemiyor. Celal Bey ermiş veya budala mıydı ki ana baba mirasının tümünü kardeşinin iç etmesine ses çıkarmamıştı? Kardeşler arasında iki tarafın da memnun olduğu –ama Gülay Hanım'ın onaylamadığı– bir anlaşma vardı demek ki. Yoksa geçmişte Celal Bey büyük bir film yapım şirketinin ortağı olacak parayı nereden bulacaktı. Aman canım, çalışmış kazanmıştır. Hey, bir dakika, onun eskiden yapımcı olduğu nereden belliydi? Tahir Ayhan tablosunu satın alan kişiye dair kendisine söyleneni doğru hatırlıyor olabilirdi, ama belki de ona yalan söylenmişti.

15.

Kilisenin ön cephesi boyunca yürüyen Ferhat –köşeye henüz varmamışken– karşı yönden gelen iri yarı bir adamın, yanındaki ihtiyara "Şurada tuvalet mi var?" diye sorduğunu duyunca adımlarını daha da hızlandırıp ondan önce ara sokağa girdi.

Butikçi Cemil'le tavla oynayan Mermer Recep, Ferhat Hoca'nın selamsız sabahsız karşı kaldırımdan geçip gittiğini görünce üzüldü. Yarın, yani serginin son gününde, ondan iyi bir bahşiş koparamayacak mıydı acaba? Oysaki bir gözü hep kilise kapısındaydı. Çok şükür zarlar düşeş geldi de zihnindeki kaygı bulutları hemencecik dağıldı. Gerçi düşeş hiç işine yaramıyordu, ama bunu fark edip "tüh" diyene kadar –tam beş saniye– epey sevindi.

Çocukluğundan beri heyecanlandığında Tahir'in çişi gelirdi. Hayır, belki de tersi doğruydu: çocukluğunda derste çişi geldiğinde bunu öğretmenine söylemekten duyduğu korku, içinde öyle yer etmişti ki bugün hâlâ mesanesi dolduğunda bir heyecan ve utanç dalgasına kapılıyordu. Yoksa Aslı ve Ferhat'la karşılaşmaktan çekiniyor değildi, onlara kendini göstermek için buradaydı. Diğer yandan gençliğinin bu iki önemli figürüyle karşılaşma ihtimalinin az olduğu bir saatte kasabada bulunmaktan memnundu. Of, kafası nasıl da karışıktı. İşeyebilseydi tüm duygu ve düşünceleri şüphesiz çabucak düzene girerdi. Çarşının ortasında tek kişilik tuvalet mi olurdu!

Ferhat nihayet tuvaletten çıktı, Tahir de içeri daldı. Göz göze geldiler mi? Evet, hatta çarpıştılar. Medeni insanlar oldukları için tabii ki kavga etmediler. Ferhat ağır adımlarla butiğe doğru yürüdü.

"Ooo, Hoca, gel bir el de seninle atalım," dedi Cemil.

Mermer Recep ayağa kalktı, "İçeride genç bir kadın ve ihtiyar bir adam var," dedi tv dizilerindeki polislere öykünerek. "Tehlikeli değiller."

"Ne tehlikesi?" dedi Ferhat, gerçekten merakla soruyordu, Recep'in neyden bahsettiğini anlamamıştı. Az önce çarpıştığı adamdaydı aklı. Sırtını dükkâna vererek bir tabureye oturdu.

"Madem oynamıyorsun, çay yok sana," dedi Cemil.

"Soda içeyim," dedi Ferhat, dalgındı.

Mermer Recep ıslık çalıp "İki soda!" diye seslendi bir dükkân ötedeki pastanenin garsonuna. "Benim de canım soda çekiyordu," dedi taburesine yerleşirken.

Sodalar geldiğinde Ferhat'ın gözü ara sokaktan çıkan iri yarı adama takıldı. Kaldırımda yürüyen adamı dikkatle izledi ve tam kiliseye girmek üzereyken ona seslendi: "Tahir!.."

Caddenin ortasında buluşarak kucaklaştılar. Tahir onu gördüğüne pek sevinmediğinden ya da böyle durumlarda nasıl sevineceğini bilmediğinden acemice Ferhat'ın davranışlarını taklit ediyordu. Ayrıca Ferhat'la karşılaştığında ne yapacağını, ne söyleyeceğini hesapladığı uzun bir yoldan gelmişti; zihni bedenini sıkı bir denetime tâbi tutuyor, hareketlerini, sözlerini kısıtlıyordu. Ferhat'sa bir gün Tahir'i göreceğini hiç aklından geçirmemişti, tesadüflere eşlik eden sisin büyüsü altındaydı; birazcık düşünme fırsatı bulabilseydi onunla sergi zamanı karşılaşmak keyfini kaçırırdı.

Pastanenin kaldırımdaki masalarından birine oturdular. Mermer Recep, Ferhat'ın sodasını getirdi hemen. Tahir garsona sade bir kahve söyledi.

"Demek buraya tatile geldin," dedi Ferhat.

Tahir kilise kapısına baktı, Celal Bey dışarı çıkar çıkmaz onu görür ve masaya gelirdi kesinlikle. İhtiyara buraya geliş nedenini niçin açıklamıştı ki!? Şimdi Ferhat'a ne diyecekti? Gerçi yalan söyleyemezdi o, ama –Celal Bey gerçeği bilmeseydi– tatilcilerden biri gibi davranmayı pekâlâ becerebilirdi. Sustu kaldı. İyi ki susmuş. Ferhat ondan bir cevap beklemiyormuş meğer:

"Ben düzenimi burada kurdum. Lisede öğretmenim. Evlendim, bir kızım var." Düz bir sesle rapor veriyordu adeta. Anlaşılan en az Tahir kadar tedirgindi. Eski dostunun kilise kapısına baktığını görünce inzivadaki hayatını bir sergi açarak bozduğunu hatırlamıştı.

"Şaşırdım. Öğrenciyken çok hırslıydın. Hayat senin için bir merdivendi. Adım adım yükselmeyi, her basamakta alkış toplamayı umuyordun."

"O alkışları şimdi sen mi topluyorsun?"

Tahir taşrada resim öğretmenliği yapan eski dostu karşısında ünlü ressam pozu mu takınmıştı yoksa? Aslı ve Ferhat'a bugün

vardığı noktadan seslenmek üzere buradaysa da niyeti böyle davranmak değildi.

Tahir'den ses çıkmayınca Ferhat konuşmaya devam etti:

"Sen beni gençliğimde başkalarını etkilemek için çırpınan biri olarak tanımış olabilirsin, oysa ben büyümeye, kendimi aşmaya çalışıyordum."

"Peki ne oldu sonra?" dedi Tahir. "İşte buradasın. Taşrada bir resim öğretmeni." Allah'ım niçin böyle demişti şimdi!? Oysa karşısındakini küçümsememeye özellikle gayret ediyordu.

Ferhat dostunun tavrına takılmadan gülümsedi:

"Tatil beldelerine senden benden başka taşra diyen kalmadı."

Tahir, Ferhat'a çıkıştığı için pişmansa da gülümsemesinin kendi yüzüne bulaşmasına izin vermedi.

Gençliklerinde Ferhat çok, Tahir az konuştuğundan sohbetleri aralarında epey kilo farkı bulunan iki kişinin tahterevalliye binmesine benzerdi. Ferhat, Tahir'in sessiz kalarak boş bıraktığı yerleri kelimelerle doldurmak görevini memnuniyetle üstlenir, böylelikle onun ne kadar yükselip alçalacağını belirlerdi. Bugün de Tahir sık sık sesiz kalıyordu ama artık kontrol Ferhat'ta değildi. Peki kimdeydi? Tahir'de mi?

Tahir sözlerini yöneten kine bir anlam veremiyordu. Gençlik yıllarında tahterevalliye bindirip kendisiyle alay ettiği için mi Ferhat'a öfkeliydi? Aslı'yla evlendi diye mi? Ne saçma! Onun evleneceği kadınla yattığı için Tahir'in –geçmişte olduğu gibi bugün de– Ferhat karşısında suçluluk duygusuyla kavrulup –öfke ve kinin barınabileceği büyüklükte tek bir parçası kalmayana dek– kıtır kıtır dağılması gerekmez miydi?

Ya şimdi Ferhat bu ihanete nasıl bakıyordu? Tahir –Aslı ve Ferhat arasındaki sözleşmeden habersiz olduğundan– Ferhat'a ihanet etmiş sayılmalıydı! Hayır.. hayır... Ferhat hiç öyle düşünmüyor, sevgili dostunu Aslı'ya kurban ettiği için suçluluk duyuyordu.

Kısacası yüzleri Aslı'nın gölgesiyle karardı bir anda.

"Hiç değişmemişsin," dedi Ferhat, 'Çok değişmişsin,' dese de olurdu. İkisinin de geçmişin yükünden kurtulmak için havadan sudan konuşmaya ihtiyacı vardı.

Tahir gözlerini Ferhat'ın göbeğine dikerek "Senin gibi yuvarlanıp gitmeyeceğim," dedi. Şaka mı etmişti, laf mı sokmuştu?

"Evlendikten sonra kilo aldım."

Tahir evlilik konusuna giremezdi, lafın Aslı'ya gelmesini istemiyordu. Zaten Ferhat da evlilikten söz açtığına pişmandı. İkidir aynı hatayı yapıyordu. Leyla'dan bahsettiği anda Aslı'yla ilgili birkaç soruya cevap vermek zorunda kalacağını nihayet fark etmişti. Sustular.

"Kendini yalnızca sanata adayacaktın, öyle diyordun, yoksulluk içinde yaşamak zorunda kalsan bile. Şimdi düzenden bahsediyorsun," dedi Tahir. Anlaşılan neyden kaçarsa o konuda konuşmayı sürdürecekti. "Her zaman en zoru seçmek bizim ödevimizdi. Sen yılmışsın, rahat bir hayat istemişsin. Düzenli hayat, düzenli seks."

"Ben makas değiştirdim. Seçtiğim yol vazgeçtiğim yoldan daha büyük engellerle doluydu. Ama tabii sonuçta sıradan bir resim öğretmeniyim. Bunu kabul etmediğimi düşünüyorsan yanılıyorsun. Senin yeteneğin tutkularını besliyordu, benimkisi sadece bir öğretmen olmama imkân verdi."

"Bir öğretmen öğrencilerine yetenekten bu şekilde bahsederse onların bütün geleceklerini öldürür."

Ferhat, Tahir'in duymak istediği şeyleri söylediğini sanıyordu, yanılıyormuş meğer. Ama sanat ve hakikat üzerine bir tartışma başlatacak değildi ya.

Tahir'in öfkesinin nedeni Ferhat'ın Aslı'ya kölece boyun eğerek resimden –daha doğrusu ressamların arenasından– uzaklaşması mıydı acaba? Tahir eski rakibini mi özlüyordu? Bu gerçeği sindirmeye çalışırken gözleri yaşardı, "Bir kadının seni bu kadar değiştirmesine izin vermemeliydin," dedi.

Ferhat o kadının adını anmadığı için şükranla eski dostunun kolunu sıktı, konuyu değiştirdi:

"Çok iyi resimler yaptığına eminim. Bazılarını dergilerde gördüm."

"Ben de şimdi senin resimlerini göreceğim," dedi Tahir, "buraya bunun için geldim." Doğruyu söylemek rahatlatıcıydı.

"Nasıl haberin oldu sergiden?"

"Facebook'ta gördüm."

"Ah tabii, Meliha koydu, adıma bir hesap açmıştı."

Tahir bile Facebook kullanmayı öğrenmişti ama Ferhat'a neden inanmasındı. Hem inanmak rahatlatıcıydı.

"Meliha?"

"Kızım. On üç yaşında."

"Gerçekten yirmi beş yılda sadece yirmi resim mi yaptın?"

"Evet. 1993'ten önce yaptığım her şeyi attım zaten, bir iki eskiz defteri hariç."

"Serginin adını tuhaf buldum. 'Utangaç Şeytan' da ne?"

"Kızıma taktığım lakap."

Güldüler. Birlikte gülmekten keyif aldılar üstelik.

16.

"Sizinle aynı otelde kalıyoruz," dedi Celal Bey.

"Otel mi?" dedi şaşkınlıkla Deniz. Onunla aynı yerde konaklamasına şaşırıyordu, sabah yerleştiği 'şirin' pansiyona ihtiyarın otel demesine değil.

"Kahvaltıda Melis ve Kaan'la birlikteydik." Kameraman ve diğerlerini anmak gereği duymamıştı Celal Bey.

Deniz gene şaşırdı. Arkadaşlarının burada bulunduğu nasıl da aklından çıkmıştı! Demek ihtiyar adam, Deniz'in televizyon ekibiyle beraber kasabaya geldiğini sanıyordu. Kendisini ihtiyarın gayet iyi tanıdığından emin olarak "Siz kimsiniz?" diye sordu.

Bu soruya hep bir meslek bağlamında cevap veren Celal Bey adını çıplak halde söylemekte tereddüt etti, ama Melislerle otururken olduğu gibi "pornocuyum" diyecek de değildi:

"Utangaç bir şeytan."

"Utangaç şeytan mı?"

"Bu serginin adı; baksanıza, şurada yazıyor." Sergi alanının dışında kapının sağında duran ayaklı tabelayı gösteriyordu. "İnsanların gezdikleri serginin adını buradan çıkarken öğrenmesi sizce de pek manidar değil mi?" Oysa ilk ziyaretinde içeri girmeden önce tabelayı kaldırımda görmüştü. (Bugün muhtemelen Mermer Recep'in bir ihmali söz konusuydu.)

Girişi dolduran yoğun gün ışığı Deniz'in gözünü aldı, tabeladaki yazıyı okuyamadı. İhtiyarın bir ara ressamdan "Ferhat Bey" diye bahsettiğini hatırlayabildi sadece.

"Bu sergide bir kadın yirmi farklı kimlikle karşımıza çıkıyor, bence kendi hakikatini aradığı için değil, gerçek yüzünden utandığı için. Belki de ömrü boyunca farklı hikâyelerin içine saklanmıştır." Celal Bey sakarlıkla kılıcını mı düşürmüştü? Gözleri yere kaydı, ağzı bir anlığına iki yana gerilip gevşedi.

Deniz ihtiyarın ne anlattığıyla hiç ilgilenmedi, nihayet yazıyı söktü, "Ferhat Gümüş..." dedi düşünceli bir edayla, bu adda birini tanıyıp tanımadığını hatırlamaya çalışıyordu.

"Rahmetli kardeşimin damadı," dedi Celal Bey.

Deniz irkildi. Bir komploya kurban gidiyordu sanki. İhtiyar adam hem arkadaşlarını tanıyordu hem de ressamın akrabasıydı. Bir adım geri çekilerek ihtiyarın şeceresini öğrenmek istercesine ciddiyetle sordu:

"Siz kimsiniz?"

Celal Bey kılıcını düşürdükten sonra kalkanını kendi atmıştı zaten.

"Celal Gün."

Şuna bak sen; ihtiyar adam, Deniz'in sevgilisiyle aynı soyadını taşıyordu! Deniz arkadaşlarının ona bir kamera şakası yaptığını düşünerek telaşla çevresine bakındı, ancak Mehmet'le ilişkisini bilen yoktu ki, ayrıca ülkede Gün soyadını taşıyan kimbilir daha kaç kişi vardı, hemen aklını başına topladı ama bedeni hareketlenmişti bir kere, kapıya doğru bir adım attı. Celal Bey koluna nazikçe dokunarak onu durdurdu.

Deniz tuvallerdeki kadına kızı ya da kardeşi olacak kadar benziyordu ama annesine veya ablasına benzemediği ve tüm romantikler gibi biricikliğine yürekten inandığı için portrelerin kendisine ait olduğundan emindi. Celal Bey ise bazı somut ayrıntılar (portrelerin yapılış tarihleri, Deniz'in yaşı, vb.) nedeniyle tuvallerdeki kadın ile karşısındaki kadın arasındaki benzerlik üzerinde pek durmuyor, –daha önce dile getirdiği gibi– ressamın bu portreleri yitirdiği bir kadının fotoğrafına bakarak yaptığını düşünüyordu; içinde bulunduğu sergiye dair yorumu gözlerine bir perde çekiyordu belki de. Ama Deniz'in portreler konusundaki kanaatini değiştirmek, onun Ferhat Gümüş'le karşılaşmasını ilginç kılacak unsuru ortadan kaldırmak istememişti. Şimdi burada karşılaşmadıklarına göre ne yapmalıydı acaba? İyi bir sahne yaratmak için söyleyemeyeceği yalan, katlanamayacağı zorluk, aşamayacağı sınır yoktu.

"Akşam bize katılırsanız çok seviniriz."

"Siz?.."

"Ferhat Bey'in evinde toplanacağız bu akşam. Kalabalık olacak ama sıkılmazsınız. Yeğenimin harika bir sofra kuracağından eminim. Rakı mı içersiniz, şarap mı?" Deniz'in hiç anlamadığı bir dilde konuşuyordu sanki. "Numaramı kaydederseniz sevinirim."

Deniz kafası oldukça karışık bir halde telefonunu çantasından çıkarıp onun numarasını rehberine eklerken Celal Bey kısa süre

önce kiliseye girip sergiyi gezmeye başlayan Tahir Ayhan'ı fark etti. Genç kadınla eğlenirken şu koca adamı nasıl da unutmuştu.

"Sizi önemli bir ressamla tanıştırmak istiyorum."

Deniz, Celal Bey'in işaret ettiği adamı kendi portrelerini yapan ressam sanınca adeta esas duruşa geçmek zorunluluğu duyarak telefonunu çantasına attı. Numarasını kaydetmesi için onun telefonunu çaldırmayı unutmuştu ama kimin umurunda, şimdi ikisinin de dikkati yeni gelenin üzerindeydi.

Ferhat, Tahir'in resimleri tek başına değerlendirmesini uygun görmüş, pastanede kalmıştı. Tahir içeri girer girmez serginin Aslı'nın portrelerinden oluştuğunu görünce eski dostunun onu yalnız bırakmasına ayrı bir mânâ yüklemişti. Aslı'nın portreleri mi? Hafızasındaki Aslı ile tuvallerdeki Aslı arasında hiçbir ilgi kuramıyordu ki! Yoksa Ferhat başkasıyla mı evlenmişti? Ansızın Celal Bey'in sesiyle irkildi.

"İşte size büyük bir adam. İlkel sanatçı Tahir Ayhan!"

İlkel sanatçı mı? Gençliklerinde Ferhat ona böyle derdi. Celal Bey bunu nasıl bilebilirdi ki?

Celal Bey omzuna nazikçe dokunarak Deniz'i Tahir'e doğru yürüttü. Kaba adam dikildiği yerde kalmış, gülümsememişti bile. Neyse ki Deniz bir kukla gibi ruhsuz hareket etse de adını söyleyerek ressama elini uzatacak kadar kibardı.

Oysa Celal Bey'in sandığının aksine Deniz tepeden tırnağa ruh kesilmişti, Tahir'in keskin bakışının etkisi altında çalkalanmamaya gayret ediyordu.

Sahi Tahir neden böyle sert bakıyordu? Düşüncelerinden koparıldığı için öfkeli miydi, öyleyse Celal Bey'e kızmalıydı, Deniz'e değil. Hayır hayır, kimseye kızmıyordu, geçmişten gelen rüzgâra karşı dik durmaya çalışıyordu. Deniz'de Aslı'yı mı görmüştü?

Deniz'se aşka benzer bir şey bulmuştu ilkel sanatçının gözlerinde. Uzun süredir özlemini duyduğu bir tutku. Her erkeği Mehmet'le kıyaslamak alışkanlığıyla vardığı bir sonuç değildi bu. Kendisinden hoşlanan biriyle karşılaşınca sinirlenmek huyundan bile vazgeçmişti. İlkel sanatçının avucuna bıraktığı elinin terli olduğunu düşünerek utandı. Oysa eli terlememişti ve yol yorgunu olsa da "gözlerim şiş" diye kaygılanmasına gerek yoktu.

Celal Bey genç kuşakların davranışlarını çözümlemekle vakit kaybetmeyi anlamsız buldu. Deniz'in elini Tahir'in elinden kur-

tarma hızına bakarak onun Ferhat Gümüş'ün arkadaşı olduğunu söylemekten vazgeçti. Sessizliği bozmak görevinin kendisine kalmasından şikâyetçi değildi:

"Burada yirmi portre yok, tek bir portre var. Her tuval bu büyük portrenin bir parçası. Birbirlerinden ayrılamazlar. Dolayısıyla bir koleksiyoner bunların hepsini birden satın almalı."

Celal Bey sergi hakkında büyük laflar ederek Deniz'in akşam yemeğine gelişini garantilemeye çalışıyordu belki, ama yorumu Tahir'e oldukça isabetli göründü. Tahir hafızasındaki Aslı'nın aynen bu sergide olduğu gibi –aşka özgü yanılsamayla– çeşitli üsluplarla resmedildiği için birbirinden farklı pek çok yüzünün bulunduğunu, gerçek Aslı'ya onun tüm yüzlerini toplayarak ulaşabileceğini düşündü.

Deniz'se tuvallerdeki kadınların hepsi birbirine benzese de sadece birkaçının kendisine çok benzediğini şaşırarak o an fark etti, onlar da eski tarihli portrelerdi. Kafası karıştı.

Tahir, Deniz'e baktı, Aslı'nın tüm yüzlerini kendisinde toplayan kadına.

"Bazı portrelerle Deniz Hanım arasındaki benzerliğin farkında mısınız?" diye sordu Celal Bey.

"Hayır," dedi Tahir. Aşka özgü ilk büyük yanılsamayla Deniz'in dünyada biricik olduğuna inanıyordu, yani onu Aslı'ya çok benzettiği halde kendine yalan söylüyordu. Ayrıca Ferhat neden onun portrelerini yapsındı ki. Peki Tahir buna ihtimal vermediği için gerçeği görmüyor olabilir miydi?

Tahir'in cevabı Deniz'e iltifat gibi geldi, onunla karşılaşana dek tedirginlikle aksini işitmeyi beklemişti oysa. Aslına bakılırsa ne konuşulduğuyla hiç ilgilenmiyordu, gözleri ilkel ressamın gözlerine kilitlenmişti.

Celal Bey durumu nihayet anladı:

"Bu portreler belki de ressamın duygularına dair araştırmasıdır. Bir kadına karşı duyguları. Siz hiç duygularınız hakkında düşünür müsünüz? Seviniriz veya üzülürüz, bizi neyin sevindirdiğini veya üzdüğünü biliriz, ama sevinci ve hüznü neredeyse hiç ameliyat masasına yatırmayız. Hele aşk söz konusu olduğunda tek yaptığımız deli gibi koşmaktır."

Akıllı görünmek isteyen her yazar veya yönetmenin ihtiyaç duyduğu bir karakterdi Celal Bey, ancak Deniz ve Tahir için o an sahnedeki varlığı, kitabi sözleri oldukça rahatsızlık vericiydi.

Ferhat içeri girdi –resimleriyle Tahir'i ancak bu kadar yalnız bırakabilmişti. Hayret, üç kişilik bir sohbet halkasının parçası olduğuna göre Tahir epey değişmiş demekti, çünkü tanımadığı insanlarla konuşmazdı eskiden. Yaklaşınca ihtiyar adamı Tahir'le birlikte caddede yürürken gördüğünü hatırladı.

Tahir, Ferhat'ı başıyla selamlasa da yeni arkadaşlarıyla tanıştırmadı. Ferhat kendisini tanıttı ve diğerlerinin elini sıktı. Eli elindeyken Deniz'in ona bir tuhaf baktığı gözünden kaçmadı ama buna bir anlam veremedi.

"Demek yeğenimin eşi sizsiniz," dedi Celal Bey.

"Aa," diyerek yeniden onun elini sıktı Ferhat. Tahir buraya Leyla'nın amcasıyla birlikte mi gelmişti?!

Bir komploya kurban gittiğini düşünme sırası asıl Tahir'deydi. Celal Bey'e Ferhat hakkında önemli bir şey söylemediğinden emin olmak için hafızasını taradı çarçabuk. Bu ihtiyar, Aslı'nın amcası veya dayısı mıydı yani? Nasıl olur da Ferhat'la yeni tanışırdı?

Celal Bey pek yüzüne bakmasa da Deniz'e odaklanmıştı, onun Ferhat'a nasıl yaklaşacağını, ne diyeceğini merak ediyordu.

"Ferhat Bey, izninizi almadan Deniz Hanım'ı akşam yemeğine size davet ettim."

"Ne demek. Tahir, sen de muhakkak geleceksin." Onun Celal Bey'le aynı otelde kaldığını düşünse de sordu: "Nerede kalıyorsun?"

Eski dostu iki elini göğüs hizasında kaldırıp hafifçe sağa sola hareket ettirdi. Diyecek bir şeyi yoksa, açsa açıktaysa böyle yapar, bedensel savunmaya geçerdi. Hatırlıyordu Ferhat.

"Bizdesin o halde."

Deniz'in telefonu çaldı. Arayan Mehmet Gün'dü. Deniz onun aramasını sabırsızlıkla beklediğini tamamen unutmuştu. Üç beş adım uzaklaşarak telefonu açtı, canım cicim demeden, karşısındakini dinlemeden aralarına keskin bir sınır çekti: "Seni birazdan arayacağım." Sevgilisi tarafından ne zaman çok bekletilse böyle davranırdı. Mehmet uykusuz âşığın huyunu bildiğinden sakince, tatlı tatlı konuşmayı sürdürerek telefonu kapatmasını engelledi. Deniz ona cevap vermeden hızlı adımlarla kapıya ilerledi –tüm seslerin kilisede yankılandığı ilk kez dikkatini çekiyordu. Ve dışarı çıktı.

Ne?! Deniz sahneden böyle mi ayrılacaktı? Tahir ve Celal Bey'de hayal kırıklığı yarattı bu ani çıkış. Ferhat'sa Deniz kaybolur kaybolmaz onun yüzünü gözlerinin önünde buldu. Ama bir süre sonra

Deniz yeniden kapıda belirdi ve Ferhat'ın zihnindeki resim ağır ağır silindi. Ağır adımlarla ilerliyordu, çünkü içeri girdiği anda varlığını sezerek ona dönen üç erkek tarafından göz hapsine alınmıştı.

"Sizlerle tanıştığıma memnun oldum... Gitmek zorundayım.. kusura bakmayın... Gerçi çok işim yok..." Gözlerini Celal Bey'in üstünde sabitleyerek ekledi: "Sizi muhakkak arayacağım." Aradığında, azıcık aklı varsa, Tahir telefon numarasını ondan alırdı. "Meydan bu taraftaydı di mi?" diye sordu kapıdan çıkmadan önce.

"Yüz elli metre ileride," dedi Ferhat.

Celal Bey, Tahir'in koluna dokundu:

"Deniz Hanım'la aynı otelde kalıyoruz."

Tahir, Deniz hiç umurunda değilmişçesine portrelerden birine yöneldi. Hisleri anlaşılmasın diye bu yolu seçmişti ama hafızasındaki Aslı ile tuvallerdeki Aslı arasında bir bağ kuramazsa içinin rahat etmeyeceği de açıktı. Aslı'yı hatırlamıyor muydu yoksa? Mümkündü. Onu son gördüğü tarihten bu yana yirmi yedi yıl geçmişti!

17.

Deniz yeni arkadaşlarından üç beş adım uzaklaşarak telefonu açtı, sesi düzdü: "Seni birazdan arayacağım." Sevgilisi onu aramakta geciktiği için öfkeli miydi? Daha neler. Mesajlaştıklarından bu yana ne kadar zaman geçmişti ki. Hem evli bir adamdan bekleyebileceği şeylerin sınırlı olduğunu gayet iyi biliyordu. Hattın diğer ucundaki Mehmet ise kaygılıydı, bu konuşmayı erteleyemezdi. Deniz dünkü tartışmalarının ardından ta İstanbul'dan kalkıp buraya onun yakasına yapışmak için gelse "Sevgilim, sesini duymalıyım," diye gayet sıradan bir mesaj atar mıydı? Bu soruyu defalarca "hayır" diye cevapladığı halde bir türlü rahatlayamamıştı. Uykusuz bir romantiğin neler yapabileceğini kim bilebilirdi!

Deniz sevgilisinin tatlı sözlerinin hepsini karşılıksız bıraktı: Allah'ım burada her ses nasıl da yankılanıyordu! Saklaması gereken bir şey olduğundan duyuları fazla keskinleşmiş de olabilirdi. Telaşla kiliseden çıktı.

"Canım, neden bir şey söylemiyorsun?" dedi Mehmet. Deniz'in her zamanki gibi çok ama çok konuşmasını istiyordu. Gerçekten kasabada mıydı, Erte doğru mu görmüştü? Bunu soramıyor, sevgilisinin gevezeliğine güveniyordu.

"Bana müsait olup olmadığımı neden sormuyorsun?" diyerek çıkıştı Deniz –caddeye adım attığı halde– kısık sesle.

"Özür dilerim."

"Melis ve Kaan yanımda. Bir magazin programının çekimlerine katılmak için..." Birilerinin onu işitmesinden çekiniyormuş numarası yaparak cümlesini yarım bıraktı, sanki büyük bir sır dökülüyordu dudaklarından. Aşkının kuvvetini kanıtlamak adına nasıl bir delilik ettiğini, on saatlik yol teperek sevgilisinin ayağına geldiğini dile getirecekken ne diyordu şimdi? Mehmet'in sesi ona gerçeği söyletecek kadar sıcak değil miydi?

"Anlamadım."

"Ya, benim tabii ki magazinle işim olmaz, ama iki günlük de olsa tatile ihtiyacım vardı." Aşkını hak edip etmediğini öğrenmek için

Mehmet'i bir sınavdan geçirmekten ne çabuk vazgeçmişti. Üstelik yalan da söylemişti. İç dünyasının üstünde durduğu öküzün boynuzlarını ancak dudaklarından dökülecek doğru bir sözle düzeltebilirdi. Gecikmeden sevgilisine sürprizini açıklamaya karar verdi: "Bil bakalım neredeyim?" Mehmet nefesini tuttu, Deniz şu anda onun memleketinde bulunduğunu itiraf etti. Sevgilisiyle aynı havayı soluyup da sabahtan beri sesini işitemediği için çok acı çekmişti.

Mehmet hiç beklemediği bir şey öğrenmiş gibi davranmakta zorlanmadı. Ama korkunun yarattığı titremeyi sevincin pırtıları şeklinde sunmak kimin haddine. Allah'tan hemen elinin altında gönül rahatlığıyla üzülebileceği bir şey vardı: Tatildeyken hiç yalnız kalamıyordu, buluşmaları neredeyse imkânsızdı. Onunla aynı havayı soluyup da görüşememek ne acıydı.

Bir of çekti Deniz; kızgın mı, üzgün mü, böyle korkak bir adama âşık olduğu için pişman mı belli değildi. Mehmet'e nasıl dümen kırdıracağını doğrusu iyi biliyordu.

"Aslında birazdan ilaç almak için eczaneye çıkacağım. Yakınlarda olsaydın..." Yo, Mehmet dümen kırmamıştı, 'Neredesin?' diye sormadan onun uzakta olduğuna hükmetmişti.

"Kilisedeyim. Çarşının ortasındaki kilise." Deniz kilisenin her yere eşit mesafede bulunduğunu düşünmüştü, kasabanın merkezindeydi ya.

"Ne!? Kilisede misin? Enistemin resimleri sergileniyormuş orada. Ablam az önce söyledi."

"Sen buradaki resimleri görmedin yani, öyle mi?.."

"Akşamüzeri görürüm herhalde, Zeynep denizden geldikten sonra ablamlara yemeğe gideceğiz, o zaman."

"Neyse. Nerede buluşuyoruz?"

Ve on beş dakika içinde meydanda buluşmak üzere sözleştiler. Mehmet arabayla gelip onu alacaktı.

Deniz yeniden kiliseye girdiğinde üç erkeğin de onun yolunu gözlemesine şaşırdı. Herhalde veda etmeden çıktığı için geri geleceğinden emindiler, ama kendi muhabbetlerine baksalardı ya. Böyle dikkatli gözlerin oklarıyla savaşarak ilerlemek zordu.

El sıkışma faslı sırasında mümkün mertebe üzgün görünmeye çalışarak konuştu:

"Sizlerle tanıştığıma memnun oldum... Gitmek zorundayım.. kusura bakmayın... Gerçi çok işim yok..." Ve gözlerini Celal Bey'in

üstünde sabitleyerek –ama herkese hitap ettiği izlenimi doğuracak özel bir vurguyla– ekledi: "Sizi muhakkak arayacağım."

Gayet sıradan olmasına özen göstererek kurduğu cümleler arasında inandırıcılığını artırmasını umduğu boşluklar bırakmıştı. Kiliseye döneceğini, dönemese bile akşam yemeğine katılmak istediğini düşünmelerini istiyordu. Daha açık ifade edersek; Mehmet ve Zeynep'in de katılacağını öğrendiği akşam yemeğinde kendisinden bahsedilmesini sağlamaya çabalıyordu. Tabii ki oraya gitmeyecekti, henüz keçileri kaçırmamıştı. Ah şu Tahir... Keşke farklı koşullarda tanışsalardı. Neyse. Azıcık aklı varsa Deniz'in telefon numarasını Celal Bey'den alırdı. Ama Celal Bey'de numarası yoktu ki. Akşam saatlerinde aradığında olacaktı işte. Herkesin gülüp eğlendiği bir vakitte telefon edecekti, evet. Niyeti sadece Mehmet'i tedirgin etmekti. Sudan bahanelerle ondan kaçmasından bıkmıştı! Korkaklığından bıkmıştı! Bugün sözünden hemen çark edip buluşmaya razı geldiyse eğer, Deniz'i bir tehdit olarak gördüğü içindi. Tamam, Zeynep'in denizde olduğunu ağzından kaçırmıştı, ama eniştesinin sergisini gezdiğini –ailesinden birine bu denli yaklaştığını– öğrenmeseydi Deniz'le buluşmaya kesinlikle yanaşmazdı, bir bahane uyduruverirdi hemen.

Deniz, Mehmet'le dün niçin tartıştıklarını da düşündü meydana yürürken. Kavgalarının nedeni ona öylesine vasat geldi ki bir romanda hiçbir tanrısal yazarın inemeyeceği kadar derinlerine sakladı zihninin. Sonra şöyle dedi: 'Muhtemelen dün de beni bir tehdit olarak görmesine kızmıştım.'

Tüh! Mehmet'e kilisedeyken Melis ve Kaan'ın yanında olduğunu söylemişti. Kilisedekiler ise onu yalnız görmüşlerdi. Deniz yemekte bir konu olarak sohbetlerine sızdığında yalanı ortaya çıkar mıydı acaba? Mehmet'te nerede o yürek, hayatta Melis ve Kaan'ın adlarını ağzına alamazdı, yoksa Deniz'le konuştuğu anlaşılırdı. Aa, Mehmet bu adları ağzına alamazdı ama masada onlardan hiç bahsedilmemesini garipser, ardından Deniz'i sorguya çekerdi! Ne var canım, Deniz de inkâr ederdi; kilisedeyken yalnız olduğunu, Mehmet'in zaten her şeyi hep yanlış anladığını söylerdi. Ah, bakalım tüm yapacaklarından sonra onunla bir daha konuşacak mıydı Mehmet? Aman konuşmasındı! Bıkmıştı artık bu ilişkiden!

Buluştuklarında Mehmet'ten eniştesi ve amcasıyla tanıştığını gizlemeliydi, böylece onun rahat davranmasını sağlardı. Mehmet,

Deniz'i akşam yemeğine çağırdıklarını öğrenirse enişte sinin evine gitmemek için bir bahane uydurup paçayı kurtarabilirdi. Ama enişte si ve amcasıyla tanıştığını bilmezse Deniz'in akşam telefon etmesi neden Mehmet'in huzurunu kaçırsındı ki. Arayan kişi herhangi bir Deniz olabilirdi. Yok, Celal Bey tanıyordu Deniz'i. Peki nasıl tanıyordu? Melis ve Kaan'ın arkadaşı olarak. (Yani dostlarının adları sofrada muhakkak anılacaktı.) Onların sunduğu televizyon programındaki daimî görevini de biliyor olmalıydı. Bu yeter miydi onu tanımlamaya? Ah, o bir lirik şairdi, ne denli kuvvetli olursa olsun şiiri bile lirik şairi tüm yönleriyle anlatmaya yetmezdi.

Deniz işini şansa bırakmamaya karar verdi. Mehmet'e amcası ve enişte si yle tanıştığını, hatta onu akşam yemeğine davet ettiklerini söyleyecekti. Ama karşısındakinin ürkekliğini unutmamalı, bu yemeğe katılmayı aklından bile geçirmediğini titizlikle vurgulamalıydı. Of! Akrabalarıyla tanışması bile Mehmet'i bu yemekten kaçırırdı, öyle korkak bir adamdı! Enişte sinin sergisini gezdi diye panikleyip hemen onunla buluşmayı kabul etmemiş miydi!? Hay Allah, Deniz nasıl da unutmuştu portrelerle kendisi arasındaki benzerliği! Mehmet'in sergiden yeni haberdar olduğuna ne de çabuk inanmıştı! Mehmet sergiyi gezmemiş olsa bile enişte sinin yaptığı portreleri daha önce görmüş olmalıydı, neden korktuğu belliydi. Ancak Deniz tuvallerdeki kadınların hepsi birbirine benzediği halde sadece birkaçının kendisine çok benzediğini geç de olsa fark etmemiş miydi?.. Sorular.. sorular... Delireceğinden korkarak başını sağa sola savurdu. O bir şairdi, hisleriyle yaşardı.

Deniz hep kendisini bir film karesinde görürdü. Yasak aşk filmlerden öğrendiği bir şeydi. Mehmet'le ilişkisi filmlere özgü şekilde yasak ve şiirseldi. Dün gece *ansızın yola çıkmayı* romantik anlamda delice bulmuştu. Delilik etmek harikaydı. Şiirseldi. Evet, onu yanlış anlayan sevgilisinin hatasını düzeltmek, aşkının kuvvetini kanıtlamak için –sadece bir iki saat görüşebilecek olsalar bile, hatta görüşüp görüşemeyecekleri dahi belli değilken– on saatlik otobüs yolculuğuyla buraya gelmesi, küçük bir pansiyon odasına dünyanın parasını ödemesi, bir tatil kasabasında temmuz sıcağında denizde yüzmek varken sevgilisinden telefon beklemesi delice şiirseldi. Amacı Mehmet'i korkutmak değildi ki. Sevgilisi neden ondan korkuyordu anlamıyordu. (Deniz geçenlerde kokteylde Zeynep'le tanışmıştı da ne olmuştu mesela.) Sırf korkuyor diye Mehmet'ten

nefret ediyordu; ama evliliğini tehdit etmeyecekti, evliliğinin tehdit altında olduğunu sanacağı bir oyun oynayacaktı sadece.

Deniz'in aksine Mehmet kendisini kahraman olarak görmez, içinde bulunduğu sahneye kamera arkasından bakardı, ama bu kadarla kalmaz, kamerayı da kadraja alan başka bir konuma yerleşir, ardından ölümlü bedeniyle aynı sahneyi paylaşan karakterlerin bakış açılarında ayrı ayrı gezinir, bütün perspektifleri tek düzlemde birleştirirdi. Dolayısıyla ortaya gerçekçi değil kübist bir manzara çıkar, –büyük ölçekte– geride bıraktığı zaman dilimini derinden kavrarken –küçük ölçekte– âna ve ilişki kurduğu insanlara yabancılaşırdı. Daha doğrusu kendisini savunması gerekse pekâlâ böyle akıllıca laflar edebilir, yaşadığı yabancılaşmanın sonucunda hassaslaşıp ürkekleşmesinin normal olduğunu söylerdi. Aslında ne denli mantıklı bir savunma hazırlarsa hazırlasın zihninin çalışma biçimi Deniz'inkiyle aynıydı, ancak ondan farklı sonuçlara varıyordu.

Mehmet, Deniz'in Melis ve Kaan'ın peşine takılarak kendisine bir hafta sonu tatili yarattığını öğrenince rahatlamış olmalıydı, ama bu tatil fırsatını dünkü tartışmalarını çözüme kavuşturmak için değerlendirmediğine dair bir kanıt yoktu elinde henüz. Ayrıca kilisede eniştesiyle tanışmış olması ihtimali de onu tedirgin ediyordu. Tabii ki Deniz kilisede eniştesinin resimlerinin sergilendiğini bilemezdi. Kendisi bile bunu yeni öğrenmişti. İkisi tanışmışsa, bu tamamen tesadüf eseriydi, –muhtemel karşılaşmanın öncesinde veya sonrasında– Deniz'den artniyetli bir hamle beklemiyordu. Kafasındaki mesele başkaydı.

Sabah Ertelerle marinada sohbet ederlerken bir aydınlanma anında Zeynep'in internette Deniz hakkında araştırma yaptığına, YouTube'daki videolarını izlediğine emin olmuştu. Aslında hepimiz yeni tanıştığımız birinin adını Google'da taratabiliriz, ama Mehmet'e göre karısı adeta akademik bir araştırma yapmış, hatta tek başına bir olay yeri inceleme ekibi gibi çalışmıştı.

Zeynep neden Deniz hakkında bunca şey öğrenmek için uğraşsındı ki? Demek Mehmet'in onu Deniz'le aldattığından veya aldatabileceğinden şüpheleniyordu. Buna rağmen –hatta Erte, Deniz'in kasabada bulunduğunu söylediği halde– Mehmet hasta numarası yaparak onlarla birlikte plaja gitmemişti. Şimdi Zeynep, Mehmet'in Deniz'le görüşeceğini düşünüyor olabilirdi. Haklıydı da. Ama Mehmet, Deniz'i uyarmak için tehlikeyi göze almak zorundaydı. Madem

sevgilisi kasabaya gelmek gibi bir hata etmişti, bari çok ileri gidip Zeynep'in antenlerine daha fazla takılmasaydı. Telefonda halledilebilecek bir mesele değildi bu, geçmiş tartışmalarından çıkardığı derse göre öncelikle sevgilisinin sevildiği konusunda hiç şüphesi kalmamalıydı. Sevgilisinin şüphesini gidermeye çalışırken karısının şüphesini haklı çıkarması pek şiirseldi.

Peki karısı neden bu buluşmayı engelleyecek bir şey yapmıyordu? Usta oyuncuydu valla! Her şey Mehmet'in reddedemeyeceği bir kesinlikle ortaya çıkana dek susacaktı tabii ki. Ama tamamen sustuğu da söylenemezdi. Sabah Deniz'e dair bildiklerini ortaya dökmüştü. Neden? Neden?.. Of! Bazı çoksatar romanların gölge yazarı ve editör Mehmet Gün çok dikkatli olmak zorundaydı. Delireceğinden korkarak başını sağa sola savurdu. Delirmekten korkarken başını deli gibi sallamak huyunu Deniz'den kapmıştı.

Derken karşılaştılar. Deniz meydanda trafiğe açık yol ile trafiğe kapalı mecburiyet caddesinin kesiştiği köşede bekliyordu, Mehmet ise arabasıyla ilerliyordu. Aynı anda başlarını sağa sola savurmuşlardı, kiminle bakıştıklarından emin olmak için beyinlerinin kafataslarında dengeye kavuşmasını beklediler. Mehmet yavaşlayarak durdu, arkasındaki araç korna çaldı ve Deniz hızla arabaya bindi. Sevgilisinin ikinci kez çalan kornaya aldırmadan dudaklarından öpmesi Deniz'i etkiledi. Maç hazırlıklı olmadığı bir hamleyle başlamıştı, hemen savunmaya geçti, herkesin onları görebileceği bir yerde dudaklarından öptüğü için azarladı Mehmet'i. Ama ikisi de biliyordu ki âşık kişi sağduyusunu kaybederdi –kaybetmeliydi!

"Seni buralarda biraz gezdireyim," dedi Mehmet, böylelikle 'Senden hemen kurtulmaya çalışmıyorum,' demiş de oluyordu, ayrıca nerede oturup konuşacaklarını düşünmek için henüz fırsatı olmamıştı, zaman kazanıyordu. Tüm körfezi gören bir tepeye tırmanmaya karar verdi. Oldukça neşeliydi. Yani neşesiyle Deniz'in kafasında ilişkilerine dair ne kadar pürüz varsa hepsini törpülemeye çalışıyordu. Mehmet kötü yazılmış bir roman karakteri gibi sevgilisinin düşüncelerini okuyor ve ona göre davranıyordu sanki. Ama Deniz gerçek bir insan olduğu için roman sanatına özgü sorunlardan ötürü değil de biraz gizemli kalmaya ihtiyaç duyduğundan yüzünü astı. Aksi halde Mehmet tüm sınavlardan en yüksek puanla geçecekti.

Geniş bir virajda yavaşça anayoldan çıkarak güneşin çıtır çıtır kavurduğu bir düzlükte arabadan indiler. Deniz'in sıcaktan dolayı somurttuğunu düşündü Mehmet:

"Fazla kalmayacağız. Memleketime şöyle bir bakmanı istedim sadece. Ben burada büyüdüm işte."

Âşık olduğumuz, daha da önemlisi bizi sevdiğine inandığımız kişiyle böyle konuşuruz değil mi? Özellikle ilişkinin başında kendi hayatımızı anlatan bir belgeseli yöneterek çocukluğumuza ait abuk subuk nesneleri bile antik eserler gibi sunarız. Geçtiğimiz bütün yolları kutsarız, çünkü bizi sevdiğimiz insana kavuşturmuştur. Ama Deniz, Mehmet'le bir yıldan uzun süredir birlikteydi, ilişkilerinin başına ait bir makamda söylediği şarkıdan, özgüveninden hoşlanmadı. Onu hâlâ bu şarkılara sevinçle eşlik edecek kadar kendisine âşık saymasına içerledi hatta. (Oysa çok seviyordu Mehmet'i, ara sıra gönlü başkasına kaysa da.)

"Bir sahil kasabasında doğup büyümüş bir adam için çok kapalı bir hayat yaşamıyor musun? Birine âşıksan onunla bir şeyler paylaşmak istersin Mehmet. Mağarandan çıkarsın. Sen benimle sevişmek için bile harekete geçmiyorsun artık. Bence flört etmekten, bir ilişkiyi başlatmaktan hoşlanıyorsun ama sürdürmek sana göre değil."

"Sanki hayatımda senden başkası varmış gibi konuşuyorsun. Sanki her gün biriyle flört ediyorum."

"Karın var hayatında. Bak, sus, beni sakın yanlış anlama. Senden boşanmanı hiçbir zaman beklemedim. Ama bana 'sevgilim' diyorsun di mi? *Sevgilim*. Bizim bir ilişkimiz var mı gerçekten? Neredeyse hiç yüz yüze görüşmüyoruz. Telefonda hep dertlerini anlatıyorsun. Kendimi senin yerine koymam, seninle dertlenmem gerekiyor. Satır aralarını okuyup başının ne kadar kalabalık olduğunu anlamam gerekiyor, çünkü görüşmemek için uydurduğun bahanelerden sen de bıktın artık, dolaylı yoldan anlatıyorsun. Kenara çekilip susmam gerekiyor. Seni üzeceğim diye ödüm kopuyor. Kendini benden sorumlu hissedip endişelenmeyesin diye elimden geleni yapıyorum. Böyle ilişki mi olur!?"

"Senden ayrılmak istesem, seni sevmesem bunu söyleyemez miyim?"

"Şu laflara bak. Bu ilişkiyi bitirmek görevini bile üstlenmiyorsun. Hiçbir sorumluluk almıyorsun."

Peki Deniz, Mehmet'ten ayrılmak istiyor muydu? Hayır. Konuşmanın akışı onu buraya sürüklemişti. Konuşma mı? Gerçekte konuşan sadece kendisiydi. Bunu fark edince parladı:

"Cehennem sıcağında burada ne işimiz var Allah aşkına?!"

Dünyanın en güzel rüzgârlarıyla her daim çalkalanan bu kasabada bugün bir tuhaflık vardı gerçekten. Arabaya bindiler.

Mehmet, Deniz'le birlikteyken kasaba merkezinde bir tanıdıkla karşılaşmaktan çekiniyordu, ama civardaki turistik yerlerde de bu ihtimal vardı (hatta New York'a gitseler orada da onları tanıyan birine rastlayabilirlerdi); daha önemlisi, bir yere gidip oturup konuşmak, ardından Deniz'i istediği yere bırakmak, eve dönmek (hele New York'a giderlerse) çok uzun sürerdi. Dışarıda kimseye yakalanmadıktan sonra neden geciktiğini açıklayan bir bahane uydurmak zor değildi, ama Zeynep ondan şüpheleniyorken herhangi bir yalan söylemek istemiyordu.

O bunları düşünedursun Deniz konuşmaya devam ediyordu:

"Ben çekmecende sakladığın, dilediğinde çıkarabileceğin bir oyuncak değilim. Klişe mi geldi sana bu? Beyimize klişe gelmesin diye n'apalım acaba? İlişkimizin başında kelimelerden uçurtmalar yapıyordun. Yanımdan ayrıldığında gözlerime falanca nedenden az baktığın için suçluluk duyuyordun. Böyle romantik laflar mideni mi bulandırıyor şimdi? Ben senin ağzından dökülen her şeyi ezberledim."

Mehmet sırf Zeynep'e yalan söylemek zorunda kalmamak için hemen Deniz'le ilişkisini bitirmeyi düşündü. Gerçi yalan söylemek zorunda kalmazdı; Deniz'le bir, hatta bir buçuk saat daha geçirse bile eve karısından önce varacağı kesindi. Annesi de sözünü dinler, onun dışarıda sürttüğünü söylemezdi. Ama belli olmazdı, bakarsın bu cehennem sıcağında ansızın bir fırtına kopar ve Zeynep apar topar Ertelerle plajdan dönerdi. Üstüne annesi hainlik eder, 'Ben başından beri oğlumun hasta olduğuna inanmadım zaten,' derdi.

Aklından geçenlere gülecek oldu, kendini tuttu; Deniz konuşmaya devam ediyordu:

"Beni mümkün dünyaların en iyisinde yaşadığımıza inandırmıştın. Bu yasak aşka başka türlü nasıl razı gelirdim di mi?"

Mehmet bu türden sorularına cevap verdiği takdirde konuşmayı Deniz'in yöneteceğini ve işin içinden çıkamayacağını anladı. Ba-

ğımsızca düşüncelerini söyleyecekti ama Deniz konuşmaya devam ediyordu:

"Aptalsın. Başka türlüsünün olamayacağını, verebildiğin kadarıyla yetinmem gerektiğini bana öğretmeye çalışmakla boşuna zaman kaybettin. Ben seninle ilişkiye girdiysem eğer, o veya bu sözüne inandığım için değil, seni sevdiğim için. Mümkün dünyaların en iyisinde yaşadığımıza inanmadan da seninle birlikte olmak cesaretini gösterdim, anlıyor musun? Acı çekmeyi, Zeynep gibi bir kadına kötülük etmeyi, suçlu hissetmeyi, yok sayılmayı, ucuz kadın olmayı, aşağılanmayı göze aldım."

Deniz tek damla gözyaşı dökmeden, kederli ama güçlü bir ses tonuyla konuşuyordu. Mehmet –bir bedeli olacak mı diye tartmadan– merkezde sahile yakın bir yerde arabayı park etti. Balıkçı teknelerinin bulunduğu barınağın yakınlarındaki bir kafe-bara oturup iki bira söylediler.

"Zeynep sürekli dizi çekimlerinde diye, çocuğumuz yok diye beni özgür sanıyorsun, ama ben kafamda bir hapishanenin içindeyim. Bir sürü takıntım var. Başkalarının bir an bile düşünmediği şeyler için uzun uzun hesaplar yapmakla, ihtimalleri tartmakla harcıyorum hayatımı. Kendime acıyorum, takıntılı bir salak olduğumdan değil, ne olursa olsun hep ayakta kalmaya programlı bir robot olduğum için. Bazen seni kıskanmadığımdan şikâyet ediyorsun ya, haklısın, kıskanmıyorum, çünkü kıskançlık ederek senin hayatını kısıtlayabileceğim bir konuma yerleşmeyi göze alamıyorum. Öyle bir konuma yerleşirsem acı çeker ve yere düşerim. Sen üzüldüğünde bütün sorumluluk bende olsun isterim, hemen seninle ilgilenmek... Ama bu mümkün mü? Ciddi bir kaza geçirsen bile karımın yanından ayrılamayabilirim. Böylesine aciz olduğum halde seni kıskanmak hakkını nasıl kendimde bulabilirim. Mastürbasyon yaparken hep seni başka bir erkeğin düzdüğünü düşünüyorum. Buruşturma yüzünü. İtiraf etmeme izin ver. Yıllardır Zeynep'i de başka erkeklerin düzdüğünü düşünerek boşalıyorum. Aldatılmaktan korkarak yaşamaktansa onu da seni de başkalarıyla paylaşmayı tercih ediyorum, anlıyor musun, yoksa dimdik ayakta duramam."

"Kendini kandırıyorsun. Bence böyle fanteziler kurduğun için sakatlanmışsın ya da ruhundaki sakatlık yüzünden böyle fanteziler kuruyorsun. Hep eğri duruyorsun..."

Evdeki hesap çarşıya uymamıştı. Buluşmadan önce kafalarından geçenleri dile getiremeden uzayıp gitti tartışmaları. Mehmet, Deniz'i Zeynep'in radarına girmemesi konusunda uyaramazdı zaten, bari sevildiği konusundaki şüphelerini giderebilseydi onun. Deniz de Mehmet'e kendisini rahat hissetmesini sağlayacak tek bir şey diyememişti. Masadan kalkmadan önce söz kilisedeki sergiye geldi.

"Kilisede mi çekim yaptılar?"

"Hayır, ne anlar onlar tarihten. Bir sürü ünlüyle randevulaştılar, beach'lerde koşacaklar." Deniz, Melislerin ne amaçla burada bulunduklarını bilmese de böyle söylerdi.

"Beraber değil miydiniz?"

"Marinada yemek yedik, çarşıda yürüdük, o kadar. Sonra sen aradın zaten." Sorgulanmaya itiraz etmemişti, aklında başka bir şey vardı: "Demek eniştenin sergisini görmedin."

"Dün akşama doğru geldik buraya, biliyorsun."

"Bir sürü portre yapmış. Bir kadının portreleri."

"Birkaçını görmüştüm."

Herhalde Deniz'e çok benzeyenler değildi bunlar.

"Eniştenin ressam olduğunu bilmiyordum."

"Kendisine ressam demez sanırım."

"Yanında önemli bir sanatçı vardı: Tahir Ayhan. Arkadaşıymış."

"Tahir mi? O burada mı?"

"Tanıyor musun?"

"Evet, ama daha çok Erte'nin arkadaşı. Sen onu nerede gördün?"

"Kilisede eniştenin yanında dedim ya. Ayrıca sanırım amcanla da tanıştım: Celal Gün."

"..."

Deniz laf arasında gayet önemsiz şeylermiş gibi neler demişti böyle, Mehmet'in idrak etmesi zaman aldı.

"Ferhat Gümüş bence çok iyi bir ressam. Sergisini muhakkak gezmelisin." Şair-psikolog pek tabii ki sevgilisinin eniştesinden değil bir sanatçıdan bahsediyor, samimi bir öneride bulunuyordu.

Mehmet, Deniz'in kasabaya televizyoncularla gelip Ertelerin evin oradaki pansiyona tek başına girerken görülmesine takılmadığı gibi, paranoyakça düşündüğünde varabileceği sonuçlardan da uzak durdu. Tek istediği eve dönmekti.

"Seni nereye bırakayım?" diye sorarken ayağa kalktı.

"Ben burada iyiyim. Sonra Melis'i ararım, neredeyseler oraya giderim."

Bu cevap iyi olmadı, çünkü Mehmet ayrılırken arabada onu öpmeyi ve 'seni seviyorum' demeyi planlıyordu. Daha azına razı gelerek tekrar sandalyesine oturdu, Deniz'in elini sıktı.

"Tatilini burada oturarak mı geçireceksin?"

"Evet. Bence harika."

"Seni seviyorum."

"Seni seviyorum."

Mehmet, Deniz'i öpemediği için üzülmek yerine, onu kaldığı pansiyona veya bir plaja bırakmakla oyalanmadığına sevindi –hayır: sevinmeyi tercih etti.

18.

Deniz kulağında telefon hızlı adımlarla kiliseden çıktı. Tahir telefondaki kişinin –söylediklerinin birkaç kelimesini işitmişti galiba– Deniz'in sevgilisi olabileceğinden korktu. İkisi belli ki özel şeyler konuşacaktı. 'Zaten,' diye geçirdi içinden, 'bu kız benden epey küçük, sevgilisi olmasa ne olur.'

Celal Bey telefondaki kişinin Melis veya Kaan olduğunu düşündü; hangisiyse, herhalde Deniz'i magazin ekibinin kahvaltıda planladığı çekimlerden birine çağırıyordu. Kibar kadın onları lakırdısıyla rahatsız etmemek için hemen mekânı terk etmişti.

Ferhat kim olduğuna hiç kafa yormadığı Deniz'in yüzünü hafızasında belirsiz bir zaman ve mekânda capcanlı bir şekilde bulunca şaşırdı. Ama bir süre sonra Deniz yeniden kapıda belirince onu önceden tanıdığı hissi yavaş yavaş kayboldu.

"Sizi muhakkak arayacağım," dedi Deniz vedalaşırken Celal Bey'e.

'Bu kadının Leyla'nın amcasıyla ne işi var?' diye sordu Ferhat içinden: 'Tamam, akşam yemeğine gelecek ama ne sıfatla?'

"Meydan bu taraftaydı di mi?" diye seslendi kapıdan çıkmadan önce Deniz.

"Yüz elli metre ileride," dedi Ferhat.

"Deniz Hanım'la aynı otelde kalıyoruz," dedi Celal Bey, Tahir'e.

'Herhalde otelde tanıştılar,' dedi Ferhat içinden: 'Sevecen bir ihtiyarmış Leyla'nın amcası. Yok, onu başka bir yerden tanıyordur, insan aile yemeğine bir yabancıyı davet etmez.' Kısacası Ferhat'ın aklı Deniz'e takılmıştı.

Tahir, Deniz'in nerede kaldığını öğrenmekten hoşlanabilirdi, eğer Celal Bey bunu özellikle ona söylemeseydi. Hislerinin okunmasından tedirgin olarak portrelerden birine yöneldi ama hafızasındaki Aslı ile tuvallerdeki Aslı arasında bir bağ kuramazsa içinin rahat etmeyeceği de açıktı. Aslı'yı hatırlamıyor muydu yoksa? Mümkündü. Onu son gördüğü tarihten bu yana yirmi yedi yıl geçmişti!

Ferhat, Celal Bey'in koluna girdi: "Yorulduysanız hemen karşıda bir pastane var."

"Yorulduğumda şuradaki sandalyede de oturabilirim." Celal Bey girişteki görevli masasını gösteriyordu.

Mermer Recep "Akşam kaçta geleyim?" diye seslendi kapıdan, tavla oynamaktan sıkılmıştı.

Ferhat, Celal Bey'e "Leyla annesinden dönmüştür. Arar öğrenirim şimdi. Sizi eve bırakayım mı?" diye sordu. Ona eşlik edecekse, Mermer'den biraz daha burada *takılmasını* rica edecekti.

"Yolu biliyorum, istediğimde kendi başıma giderim, lütfen merak etmeyin."

Mermer'e eliyle önce yedi, sonra fikrini değiştirerek altı işareti yaptı Ferhat. Mermer kendisine gösterdiği parmakları topladı ve Ferhat'ı yanlış anladığını düşündü. Hava kararmadan iki saat önce kiliseye dönmeye karar verdi. Tam uzaklaşıyordu ki Ferhat onu durdurdu:

"Recep! Bugün buradan ayrılmasan çok iyi olacak aslında. Ne zaman çıkacağımız belli olmaz. Kendine bir pide söylesene." Celal Bey'e sordu: "Siz acıktınız mı?" Eski dostuna seslendi: "Tahir, sen?" Kimse aç değildi. Aldığı cevaplara inanmaz göründü: "Acıktıysanız bile tutun kendinizi." Yeniden Celal Bey'in koluna girdi. "Leyla amcası geliyor diye bu akşam için yemekleri dünden hazırlamaya başladı." Abartıyordu, karısı bir iki mezeyi önden yapmıştı sadece.

Tahir portreleri incelerken ister istemez konuşulanları işitmiş, 'Leyla kim?' diye meraklanmış, şimdi de onun Ferhat ile Celal Bey'i birbirine bağlayan kişi olduğunu net bir şekilde öğrenmişti. Ama Facebook'ta Aslı ve Ferhat'ı sarmaş dolaş görmemiş miydi? Ah, dayanamamış, hemen kapatmıştı sayfayı. Aslı'yı hâlâ paylaşamadığı için mi? Hayır! Ona tiksindiği gençlik romantizmini hatırlattığı için. Aslında Ferhat'a da aynı nedenden kızgındı. Kasabaya gelirken bir çözüme kavuşturmaktan kaçındığı tedirginliğinin tek nedeni buydu. Yıllardır ruhunun derinlerine gömdüğü gençlik romantizmi hortlar diye korkmuştu, şimdi anlıyordu. Diğer yandan buraya bu romantizmle yüzleşmek, onu altetmek için gelmişti.

Peki Facebook'ta rastladığı o fotoğrafta gördüğü kimdi? Boyu Ferhat'a yakın, sarışın bir kadın. Aslı gibiydi. Gibiydi! Aslı ve Ferhat'ı arkasında nişanlı olarak bıraktığı için bugün ikisini evli

bulmayı beklemişti farkında olmadan ve beklentisi gözlerine perde çekerek yanıltmıştı onu. Kilisede karşılaştığı portreleri de gene bu nedenden Aslı'ya ait sanmıştı; birinin yirmi beş yıl boyunca aynı kadının portrelerini yapması için ona takıntılı bir şekilde bağlanması gerekirdi, hafızasında Ferhat'ın kendisini aldattığını göremeyecek denli bağlı olduğu tek kadın ise Aslı'ydı. Aklından geçen son düşünceyi düzeltti hemen: Ferhat kendisini açık açık aldattığını gördüğü halde ilişkisini sürdürecek kadar takıntılı bir şekilde bağlıydı Aslı'ya –yani bir zamanlar öyleydi, sonra başkasıyla evlenmişti demek. Peki tuvallerdeki kadına 'Ferhat'ın karısı Leyla' diye mi bakacaktı şimdi? Bu da gözlerine yeni bir perde çekmek olurdu. Ansızın gerçek ışıl ışıl önünde belirdi: Tuvallerdeki kadın Ferhat'tı. Bir iki adım geriledi. Hayır, değildi. Ama şu portrede gözler Ferhat'a aitti, diğerinde ise dudaklar, orası kesindi. Ferhat her portreye kendinden bir şey katmıştı. Portrelerin birbirine benzemesinin nedeni temelde aynı modele (kadına) bakarak yapılmaları, onları birbirinden farklılaştıran ise Ferhat'ın yüzünün başka başka bölümlerini veya çizgilerini içermeleriydi. Dolayısıyla Ferhat'a da kadına da portrelerin hepsini birlikte değerlendirerek ulaşılabilirdi. Heyecanla Celal Bey'e seslendi:

"Haklısınız, burada yirmi portre yok, ama tüm tuvalleri birleştirerek tek bir portreye varılacağı konusunda yanılıyorsunuz."

Celal Bey, Ferhat'la birlikte ona yaklaşırken düşünceliydi: Tahir'e daha önce ne demişti?

"Tek bir portre mi?.. Haaa, evet. Birleştirmekten bahsetmedim. Her tuval tek bir portrenin parçası, dedim. Gene aynı kapıya çıkar tabii. Kastım şuydu: Burada bir tarih çalışması var –bu kimsenin inkâr edemeyeceği kadar açık. Ferhat Bey yüzeyde geçmiş dönemlerden çeşitli sanatçıların üsluplarını taklit ederek, derinde ise eski ustaları kendi dönemlerinde denemedikleri, deneyemeyecekleri imkânlarla buluşturarak tarihi yeniden yazmış. Evet, Ferhat Bey'in sergisinde, ister soldan gidelim ister sağdan, klasik sanat tarihine göre bir düzen yok, ama onun metnini anlamak istiyorsak tuvalleri birbirinden ayıramayız."

Tahir kafasındaki meselenin Celal Bey'in dilinde rotasından kaymasına öfkelense de belli etmedi:

"Anladığım kadarıyla bu tuvallere kolaylıkla yerleri değiştirilebilecek kelimeler olarak bakıyoruz. Öyleyse karşımızda tek bir

portrenin, bozulamayacak bir metnin bulunduğunu nasıl ileri sürebiliriz?"

"Sergide on yedinci yüzyıl ortasından bir ressamın üslubunun hâkim olduğu bir tuvalde on dokuzuncu yüzyıl sonundan bir ressamın fırça darbelerine rastlayabiliyorsak tuvallerin sırasını değiştirebiliriz tabii ki, ama kronoloji önemini kaybetse de onların hepsini birlikte değerlendirmek mecburiyeti ortadan kalkmıyor. Eşzamanlı ezgileri işitmiyor musunuz? Çoksesli bir beste bu."

Tahir bu sefer kendini tutamadı, açık açık kızdı, konu nereye gelmişti yahu, sırf itiraz etmiş olmak için itiraz etti:

"Cézanne, Picasso'dan önce gelir. Onların sırasını bozarak yeni bir tarih yazdığımızı iddia edemeyiz." Cümlesine noktasını koyar koymaz kendisine –doğru da olsa– yersiz laflar ettiren çocuksu öfkesinden utandı. Acaba herkesin aşina olduğu bir görüşü tekrarlamak yerine özgün bir fikir dile getirseydi yine kızarır mıydı? Yo, onu rahatsız eden şey Celal Bey'in Ferhat'a düzdüğü övgüye itiraz eder gibi görünmekti.

Ferhat resimleri hakkında konuşulmasından memnundu, kendinden beklemezdi bunu, araya girdi:

"Cézanne ve Picasso çok farklı şekillerde okunarak yeni bir haritada şimdiye dek geçilmemiş bir yolla birbirine bağlanabilir." Cümlesine noktasını koyar koymaz bu tartışmaya katıldığına pişman oldu. Acaba herkesin aşina olduğu bir görüşü tekrarlamak yerine özgün bir fikir dile getirseydi yine keyfi kaçar mıydı? Yo, onu rahatsız eden şey inziva alanının sınırlarını çiğneyerek Celal Bey'in övgüsünü benimsemesiydi.

"Hepimiz kimin kimden önce geldiğini zaten biliyoruz. Giotto ile Giacometti'nin aynı salonda şakıması ne hoş!" dedi Celal Bey. "Sanat tarihini müzelerin insafına bırakmamalıyız."

"Aslında ben başka bir şeyden bahsedecektim," dedi Tahir, ama kafasındaki meseleye dair ipucu vermedi. Galiba keşfinden artık pek emin değildi, komik duruma düşmek istemiyordu; yüzünü parçalara ayırarak tuvallere dağıttığını Ferhat'a itiraf ettirmeliydi: "Portreleri eski ustaların üsluplarıyla resmederek kendi kimliğini önemsizleştirmişsin."

"Tahir, söylemiştim sana, sıradan bir resim öğretmeniyim ben. Ama gene de hayatımı adayabileceğim bir şey buldum. Taklit denilerek bir kenara atılacaklarını bildiğim halde bu resimleri yaptım."

"Taklitten ötesi var burada. Sanatçının hazmettiği ve hazmedemediği şeyler bir arada durur eserinde. Sense bütün sanat tarihini sindirip boşaltmışsın. Bundan ne sonuç çıkar: Resim sanatı öldü, yeni bir şey yapmak elden gelmez artık," dedi Tahir.

"Lütfen bu resimler için ikiniz de böyle şeyler deyip beni üzmeyin. Ayrıca sanatı her zaman yeni şeyler keşfetmeye mecbur edemezsiniz. Bazen durmak ve geçmişi yeniden değerlendirmek gerekir," dedi Celal Bey.

"Ama geçmişi değerlendirmenin en sağlıklı aracı yenilik arzusudur," dedi Tahir. Der demez de Ferhat'ın genç ve yenilikçiyken savunduğu bir fikri dile getirdiği için kızardı.

"Durmaksızın yeni şeylerle karşılaşılan bir dünyada insan mayın tarlasına girmiş gibi hisseder kendini, yerinden kımıldamaya korkar," dedi Celal Bey

"Kendimi savunmamı veya sözlerinizi onaylamamı beklemeyin benden. Bu resimlerle size söylemek istediğim tek bir şey var sadece: Ben buradayım ve böyle görüyorum," dedi Ferhat.

Herkes sustu. Celal Bey iki ressam arasında geçmişten kalan bir hesap olduğundan şüphelendi.

Tahir sohbeti kafasındaki meseleye getiremediği için üzgündü, kim ne derse onun peşinden sürükleniyordu. Yeniden şansını denedi:

"Burada bir kadının portreleri var di mi?"

"Bir portre kimseye ait olamaz," dedi Celal Bey, "onu yapan ressamdan başka."

Tahir bunu duyduğuna sevindi. Nihayet konuya girecekti. Ama onu kırdığını düşünen Ferhat'ın dilinin bağı çözüldü bu sefer:

"Doğru. Bir portrenin modelin karakterini yansıttığı, ruhunun karanlıklarını sergilediği türünden lafları ne zaman işitsem gülerim. Karakter, ruh kelimeleri ressamın işine derinlik atfetmek için uydurulmuş gibi gelir bana, bunların hayattaki, sözlükteki karşılıkları tamamen aklımdan çıkar. Ressamı sanattaki iddiası, fırçasındaki bilinçdışı etkiler modelinden uzaklaştırır. Ne ölçüde? Neyin ne ölçüde ressam üzerinde etkili olduğunu bilemeyiz. Bazen kısacık bir çizgi veya herhangi bir renkteki azıcık ton farkı bile portrenin modelden tamamen uzaklaşmasına neden olabilir. Hem portre modele benzese bile ondan ayrı bir kişiliğe sahiptir. Bir portreye modelin yüzünü tanımak için değil, sanatçının kendine

özgü yanılsamasını görmek için bakarız. Bir bilim insanının A'ya dair hakikatten saparak B'ye dair bir hakikati ortaya çıkarmasına, laboratuvarlarda kaza sonucu keşfedilen şeylere nasıl bakıyorsak, ressamın yanılsamasının bize vaat ettiği şeylere de öyle yaklaşmalıyız." Bu sefer inziva alanının sınırlarını umursamamış, genel bir durum hakkında konuştuğu bahanesine sığınmadan sanatçı, ressam kelimelerini kullanmıştı.

"Bir kadın yerine Davut'un yüzünü çoğaltsaydın ne değişecekti? Sonuçta tüm portreler yine sana ait olacaksa bir şeyin değişmemesi gerekir," dedi Tahir.

"Çoğaltmak değil ki benim yaptığım," dedi Ferhat, düşüncelerini süzdüğü kısa bir sessizliğin ardından ekledi: "Yalnızca Davut'a ait eşsiz bir yüz yoktur. Daha ilginci, Davut'a ait diye karşımıza çıkarılan yüzün ardında kimlerin bulunduğunu bilemeyiz. Ben farklı üsluplarla kendi hakika—"

Celal Bey işittikleriyle coşarak araya girdi:

"Birbirlerine çok benzeseler de buradaki yüzlerin tek bir sahibi yok. Eminim bazı portrelerin Deniz Hanım'ı ne kadar andırdığının farkındasınızdır. Farkında değil misiniz yoksa? Şu tarafa bakın." Biraz ilerleyerek yan yana duran iki portreyi gösterdi; ressamların söz konusu benzerliği yeni keşfettiğine pek inanmadığından sözünü tamamlamak için hızlı hareket ediyordu; arkasına döndü, bir portreyi daha işaret etti. "Neyse. Deniz Hanım'la birlikte başka kadınları, hatta erkekleri de aynı portrelerde görebiliriz."

Ferhat, Deniz'in yüzünü hafızasında belirsiz bir zaman ve mekânda capcanlı bir şekilde buldu yeniden. Bu kadın gerçekten de hatıralarındaki Aslı'ya mı benziyordu, yoksa yıllar önce birkaç tuvalde ortaya çıkardığı kadına mı?

Tahir'se hafızasındaki Aslı'yı tamamen yitirdi. Celal Bey'in gösterdiği portreler ile Deniz arasındaki benzerliği nasıl fark etmemişti o âna dek? Silkindi. Sözün Deniz'e gelmesinden hoşlanmamıştı:

"Daha az önce bir portrenin ressamdan başka kimseye ait olamayacağını söylüyordunuz ikiniz de."

"Ooo, kendimle çelişmeye başladıysam yoruldum demektir. Hep birlikte şu pastaneye gitsek ya," dedi Celal Bey.

"Aslında evde dinlenseniz sizin için daha iyi olur," dedi Ferhat.

Celal Bey kahvesini içtikten sonra eve gitmeye söz verdi.

Kapıya yürürlerken "Kendinizle çelişmiyorsunuz," dedi Tahir, çocuksu inadıyla savrulduğu yerden geri dönmeye karar vermişti, aksi halde pek saf görünecekti: "Portre ressamın çalışmasıdır, yüz ise sıradan bir doğa olayı. Bu noktada siz anlı—"

Celal Bey göz kırparak Tahir'in sözünü kesti: "Ama bunu bildiğimiz halde yıldırım aşkıyla çarpılıyoruz hâlâ! Bir resimde biçim ve öz birdir, tamam, ama ruh ve beden aynı şey değildir. İlk görüşte vurulduğumuz şey surettir sadece."

Onlar böyle konuşarak kiliseden çıkıp pastaneye yürürlerken Ferhat kaldırımda durup Leyla'yı aradı, yemeğe iki kişinin daha katılacağını söyledi (Deniz'i unutmamıştı). Leyla küplere bindi:

"Kim onlar?! Kardeşim de zaten Erteleri çağırmış. Bu bir aile yemeği olacaktı, amcamızla konuşacaktık..."

"Konuşursun sen tek başına. Birazdan eve gelecek."

Ferhat karısının dırdırına aldırmadan telefonu kapatıp hızla caddenin karşısına geçti; masaya otururken bugün ne kadar mutlu olduğunu düşündü, "İnsan başkalarının gözlerini kullanmadan kendisini de, yaptığı işi de tam anlamıyla göremiyor," dedi.

"Celal Bey'le yeni mi tanışıyorsunuz?" diye sordu Tahir. "Biz de bugün tanıştık ama iyi bir koleksiyoner olduğunu eskiden beri biliyorum. Belki bir resmini satın almayı düşünüyordur."

"Azizim, tuvalleri birbirinden ayıramayız dedik ya. Hepsini birden almak da, ne bileyim, deli işi," dedi Celal Bey.

Ferhat'ın aklından bile geçirmediği bir şeydi portreleri satmak, ama hepsinden kurtulmak istediğini fark ediyordu şimdi. Gene de ağzını açmadı, konunun değişmesini bekledi.

Celal Bey kahvesini bitirir bitirmez kalktı. Eski dostlar baş başa kalınca bir süre ne konuşacaklarını bilemediler.

"Celal Bey'in yaşına vardığımızda biz nasıl olacağız acaba?" dedi Tahir. Sohbeti başlatan kişi olmak istemişti.

"Onu dinç tutan şeyi anladığımı sanıyorum," dedi Ferhat: "Hikâyenin dışına düşmemek için çabalıyor."

"O kadarla kalsa iyi. Ateşin sönmeye yüz tuttuğunu görünce hemen bir odun bulup ocağa atıyor."

Hüzünlendi Ferhat:

"Eskiden gözlerim hep açıktı, dünyada hiçbir şeyi kaçırmak istemezdim, aynen Celal Bey gibi. Sonra ne oldu bana bilmiyorum, çok uzun süredir yalnızca kendi içime bakıyorum."

"Çalışmaya devam etmişsin dostum, önemli olan bu. Hiçbir aynada kendimizi bulamayız biz. Var olduğumuzu idrak etmek için bir tuvali boyamamız gerekir."

"Sence ikimiz hâlâ aynı sahada mıyız?"

"Aynı çukurdayız diyelim."

"Yok canım. Ben çukurdayımdır, sen değil."

"Niye alınganlık ediyorsun? İkimiz de boyacıyız işte."

"Duvarları boyayalım o halde."

Tahir, Ferhat'ın nasıl değiştiğine ilişkin sırrın kilisedeki portrelerde saklı olduğunu düşünse de resim hakkında konuşmaktan bıkmıştı. Yorgunluk çöktü üstüne.

"Artık yola çıksam iyi olur."

"Niye alınganlık ediyorsun?" diye Ferhat sordu bu kez.

"Niye alınayım. Şimdi yola çıksam gece yarısından önce varamam herhalde İstanbul'a."

"Akşam bizdesin, dedim ya."

"Eşinle tartıştığın gözümden kaçmadı."

"Ensende de gözün var demek. Ressam dediğin böyle olur işte. Seninle ilgili bir konu değil. Leyla'nın karın ağrısı başka."

Tahir ne diyeceğini bilemedi. Ferhat onun sessizliğini Leyla hakkında bir soru gibi yorumladı:

"Leyla'yı hatırlarsın belki?"

"Güzel sanatlardan mı?"

"Hayır, Ege'de Türk Dili'nde okuyordu. Bizim fakültede liseden bir arkadaşı vardı, Ayşe... Hep birlikte Sarı Ev'e giderdik."

Tahir hatırlayamadı. Ferhat onun sessizliğini ne zaman Aslı'dan ayrılıp Leyla'yla evlendiğine dair bir soru olarak yorumladı, ama bu konuda konuşmaya hevesli değildi. Tahir'in aklından geçense başkaydı:

"Celal Bey bazı portreleri Deniz'e benze—" Duraksadı ve cümleyi baştan aldı: "Celal Bey'in portrelerle eşin arasında bir bağlantı kurmaması tuhaf."

"Adam bizim boyacı olduğumuzu bilmiyor, her şeye kavramsal yaklaşıyor."

Tahir, Ferhat'la Leyla'nın üniversite yıllarından sonra uzun süre görüşmediklerini, 2002'de karşılaşıp 2003'te evlendiklerini bilmediği için tuvallerdeki kadının Leyla olduğunu düşünüyorsa eğer, Ferhat onun tahminini –gerektiğinde yalanlayabileceği şe-

kilde– doğrulamış olmuştu böyle demekle. Niyeti sohbeti Aslı'dan uzaklaştırmaktı.

Ama ilkel sanatçı incir çekirdeğini doldurmayacak şeyler için kafa yormaktan sıkılmıştı. Direkt sordu:

"Aslı'yla ne zaman ayrıldınız?"

Ferhat'ın gözü biraz ilerideki kuyumcu dükkânına kaydı cevap vermeden önce.

"1993'te."

"Onu çok seviyordun."

"Sence o beni sevmiyor muydu?"

"Öyle demek istemedim. Senin açından baktım sadece."

"Benim onu terk etmediğimi nereden biliyorsun?"

"?.."

"Haklısın. O beni terk etti. Bölümden mezun olur olmaz memleketine döndü. Okulu zamanında bitirebilseydi 92'de ayrılırdık. Benimle bir gelecek kuramazmış."

"Gelecek mi? Bütün hikâye bu mu yani?"

"Hayat bir hikâye gibi tutarlı değil. Olaylar arasında boşuna bir neden-sonuç ilişkisi arıyoruz. Belki şaşırırsın: Birbirimizi gerçekten sevdiğimizden yalnızca ayrılırken emin olabildim ve bu duyguyu armağan ederek beni bıraktığı için ona minnet duydum."

Tahir, Ferhat'la Aslı arasındaki köle-efendi ilişkisini bilse belki ayrılıklarını tutarlı bulurdu; onların fantezisinde başrol oynadığını bilse belki şimdi dostunun hasretle geçmişe dalan gözleri karşısında Aslı'yla seviştiği için suçluluk duymazdı. Diğer yandan Ferhat da acı çekiyordu; hem Tahir'e asla gerçeği söyleyemezdi, hem de Tahir'in gerçeğin kendi payına düşen kısmını ona itiraf edemeyecek kadar berbat bir durumda olduğundan emindi.

19.

"Ona yattığımızı nasıl söylersin!?" diye kısık sesle inledi Zeynep, allak bullak olmuştu, ayrıca bulundukları şezlonglardan dokuz on metre ileride oğluyla kumdan kale yapan Ebru arkasına dönüp yüzünün halini görecek diye de kaygılıydı –diğer bir deyişle, yüzü iki kere çarpılmıştı.

"Yeni değil ki. On altı yıl önce anlattım," dedi Erte. "Biz seviştikten bir iki ay sonra."

"Allah'ım kendimi çok kötü hissediyorum. Bunu bildiği halde... bildiği halde... nasıl.. nasıl?.."

Kafasında "nasıl"la başlayan o kadar çok soru vardı ki, hepsi birden ağzına hücum edince tıkanmıştı. Bunca yıldır sır olduğuna inandığı şeyi Ebru'nun ta başından beri bildiğini öğrenmek hafızasındaki geçmişi altüst etmişti, tüm hatıralarını gözden geçirmek, yeniden anlamlandırmak zorundaydı.

Erte düşündü, aklındaki meseleye dair dileğini doğru şekilde ifade edebilirse Zeynep'in kaygılarını –kesinlikle gidermeyecek olsa da– gizlemesini sağlayabilirdi. Ağzından çıkacak her kelimeyi iletmek istediği mesaja uygun mu değil mi diye tek tek denetleyerek kurdu cümlesini, dolayısıyla gerektiğinden yavaş konuştu.

"Bak, ikimizin.. seviştiğinden.. onun.. haberi.. olduğunu.. senin bildiğini.. asla.. öğrenmemeli."

Zeynep zeki biriydi ama kafasındaki sorularla boğuştuğundan veya Erte kelimelerin arasını fazla açıp cümleyi doğru dürüst kuramadığından işittiklerini anlamadı.

"Mehmet yattığımızı bilse kendini nasıl hissederdin?"

"Biz sadece bir kere seviştik ve ben onunla sevgili olduğunu bilmiyordum ki."

"Ben de Mehmet'le arkadaş olduğunuzu bilmiyordum Allah'ın belası!"

"Tahmin edebilirdin. Aynı yerde doğup büyümüşüz."

"!.."

"Bak," dedi Erte, Zeynep muhakkak sakinleşmeliydi, "her şey bugüne kadar olduğu gibi devam etmeli. Ebru'nun bizim yattığımızı bildiğini bilmiyormuş gibi yapmalısın sen. Şimdiye dek bilmiyordun zaten. Ebru uğradığı ihaneti affetmiş olabilir, ama affettiğinin bilinmesi onu çok utandırır, anlıyor musun? Ebru kimsenin gözünde sevgilisiyle yatan bir kadının düğününe giden biri olmamalı, anlıyor musun?"

"Ama öyle! Hatta ikimizin seviştiğini bilerek evlendi seninle."

"Sen bunu bilmezsen, pardon, bilmiyormuş gibi yaparsan tam anlamıyla öyle olmaz. Sen kimsin Zeynep? Ben kimim? Kimliğimizi sadece kendi zihnimizde mi taşıyoruz? Başka insanların hafızalarında da varız ve kendimiz hakkında düşünürken başkalarını çok fazla umursuyoruz."

"Beni neden hiç düşünmedin ilişkimizi Ebru'ya anlatırken? Ben de aynı durumdayım."

"Keşke onun ilişkimizi bildiğini bugün söylemeseydim sana, çok üzgünüm. Ama sen de arabada öyle..."

"Ah, Ebru'nun gözünde rezil biriyim di mi..."

"O günü hatırlıyor musun? Evden çıktığımızda elini tutmak istemiştim. Tamam, aptalca bir şeydi, biz sevgili değildik, neden bana elini verecektin ki. Ama yanlış bir şey yapmadığımızdan emin olmak için elini elimde hissetmeye ihtiyacım vardı."

"Biz yanlış bir şey yapmıştık gerizekâlı! Hayatlarımızda kimse olmasaydı da yanlıştı."

"Hayır, yanlış değildi. İkimiz de kendimiz değildik, 'Kader' adlı büyük hikâyenin kahramanlarıydık. Hikâyeye göre davranmak hoşumuza gitmişti..." Söz konusu olayörgüsünü kafasında toplamak için bir süre sustu. "Yıl 96'dır. Kız yaz tatili için delikanlının memleketine gelir. İki genç tanışır; kız gözlerini parlak geleceğine dikmiştir, delikanlıysa ona. Sadece iki gün birlikte vakit geçirirler, el ele bile tutuşmazlar. Sonra kız uçar gider. Aylarca mektuplaşırlar, ta ki kızın adresi değişip delikanlının mektupları geri gelene kadar. 2002 sonbaharında Beyoğlu'nda karşılaştıklarında çok farklı hayatların içindedirler artık. Kadın, adam ve adamın sevgilisi ayaküstü biraz konuşurlar, telefonlar verilir karşılıklı..."

"Kes şunu!"

"Biz sadece bir hikâyeyi noktalamak istedik."

"Hiçbir şey bilmiyorsun. Yaşananları kendi yazdığın bir hikâye sanıyorsun. Konuşma artık bu konuda, sus!"

Erte, Zeynep'in o gün istemeyerek onunla seviştiğini biliyordu. Bunu anlamaması imkânsızdı. Ancak beraber kadere boyun eğdiklerini hissetmişti. Kendilerinden daha yüce bir şeye. Zeynep onun elini tutmadığında, iki gün sonra telefonda "Bir daha beni arama," dediğinde kandırıldığını düşünmüştü, kendini kandırdığını değil.

İkisi de aynı anda yüzlerini kıyıya çevirdi. Ömer'in yanında değildi Ebru. Erte gözleriyle denizi taradı ve onu kıyıdan elli metre açıkta buldu.

"Siktiğimin Aragon'u!" dedi Zeynep. Her şey bu Fransız şair yüzünden ortaya çıkmıştı.

"Gün bana Aragon'la bir mesaj mı veriyordu, sana yazdığım mektupları mı okudu? Hâlâ saklıyor musun onları?"

"Hayır. Saçmalama. Ebru nereden biliyor peki bana Aragon'dan alıntılar yaptığın mektupları?"

"Şey... Adresin değiştiğinde bana geri gelen iki mektubu saklamıştım. Evde bir gün onları bulup okumuş. Bu arada.. seninkileri de tabii."

Erte son mektuplarında da mı Aragon'dan dizeler sayıklamıştı? Zeynep şimdi buna takılacak değildi tabii:

"Ben Ebru'yla Beyoğlu'nda tanışmadan önce mi oldu bu?"

"Evet."

"Ama biz daha sonra yattık. Ona seviştiğimizi söylemek zorunda değildin."

"Bunu anlayacağını sanmıyorum. Bazen sevdiğin insanla aranızdaki bağı tertemiz kalarak koruyamayacağını sezersin, ilişkiyi mümkün kılan tüm duyguların toparlanarak güçlenmesi için bir günah işlemen gerektiğine inanırsın. Doğrudur yanlıştır demiyorum. Böyle düşünürsün işte. Ama bu günahtan kimsenin haberi yoksa bir anlamı olmaz. Ebru ona karşı işlediğim günahı bilmeliydi."

Ee, hani kendilerinden daha büyük bir şeye –kadere– boyun eğerek hikâyelerini sonlandırmak için sevişmişlerdi? Erte bu konudaki sözleriyle çelişmişti, ancak Zeynep herhangi bir çelişkinin farkına varacak, tartışmayı sürdürecek halde değildi, öfkeyle ayağa fırladı.

"Siktir, tam bir gerizekâlısın!"

Denize koştu, uzun süre yüzecekti.

Haliyle Ebru sudan ondan önce çıktı, havluyla kurulanırken neşeliydi.

"Sence ona çok ağır bir ceza vermedik mi?" diye sordu Erte.

"Hak etti." Zeynep'in sesini taklit ederek arabada kurduğu cümleyi tekrarladı: "*Bir zamanlar bütün erkekler Aragon'dan dizelerle seslenirdi bana.*"

"Çok katısın."

"Benim yanımda eskiden ona nasıl âşık olduğunu ima ederek sana laf sokmamalıydı."

"Laf sokmadı aslında..."

"Sakın benimle geçmişte bir ilişkiniz olduğu hakkında konuşmaya kalkmasın. Öyle veya böyle bana açılırsa ikiyüzlülükle suçlanmamak için onu affetmek zorunda kalırım, tedirginliği geçer. Kıymık etinde kalsın istiyorum."

20.

Erte, Eylül 2000 - Temmuz 2002 arasında Ebru İngiltere'deyken ona yazdığı mektuplarda *Elsa'ya Şiirler*'den birçok alıntı yapmıştı, ama daha eski bir tarihte, 1997 Şubat'ında Gün'ün ablası Leyla'ya umutsuzca âşık olduğunda okumuştu bu kitabı ve Aragon'dan dizelerle seslendiği ilk kadın Ebru değil Zeynep'ti.

Aragon şüphesiz büyük bir şair, ancak kime âşık olursak olalım aynı dizelere başvurabiliyorsak bunun aşkın doğaşıyla, hiçbir duygunun, hiç kimsenin biricik olmayışıyla ilgisi var. Ebru, Erte'yi "Niye bana yazdığın mektuplarda da *Elsa'ya Şiirler*'den alıntılar yaptın!?" diye suçlayamaz. Zeynep hem Erte'nin hem de Gün'ün ona –farklı tarihlerde– Aragon'dan dizelerle seslenmesine şaşamaz.

Peki Erte, Leyla'ya âşıkken Zeynep'le mektuplaşmayı neden sürdürmüştü? Tuhaf değil bu; hepimiz duygunun öznelere çok bol geldiği, içine birbirinden farklı insanları alabildiği gençlik çağını biliriz. Ayrıca insan her yaşta iki kişiye birden âşık olabilir.

On sekiz yaşında bir genç yakın arkadaşının ablasına, çocukluğundan beri tanıdığı, kendisinden sekiz yaş büyük birine bir anda âşık olmaz, diye düşünebiliriz. Ama aşkın bir olayla, bir hatıranın şimdiye nüfuzuyla, hatta bazen uzak bir ihtimalle ansızın alevlendiğini de çok görmüşüzdür değil mi?

•

Üniversiteyi kazanmadan önce Leyla için dünya tehlikeli bir yerdi, ancak öğrenciliğinin son bir iki yılında (1990-1991) ruhsal ve fiziksel açıdan güzelliğinin farkına vardıkça ürkekliğinden tamamen sıyrılabildi ve doğup büyüdüğü kasabanın bağlı bulunduğu ilden başka bir yerde okumadığına pişman oldu, çünkü köklerinden azıcık da olsa uzaklaşmanın ona neler kazandırdığını görmüştü. İzmir'de bir yurtta kalıyor, hafta sonlarını genellikle kasabada ana baba evinde geçiriyordu. Nedense hiç sevgilisi olmamıştı. Yo, Leyla'ya göre bunun nedeni çok açıktı: Bir kadının gülüşüne, du-

ruşuna, yürüyüşüne bakarak onun geçmişi boyunca güzel olup olmadığının anlaşılabileceğini düşünüyordu, kendisi gibi yirmi yaşında güzelleşen veya güzelliğinin farkına varan birinin çirkin ördek yavrusu olduğu yıllarda edindiği kaba davranışları üstünden atması, bir aşk ilişkisi yaşaması zordu. Kısacası Leyla her konuda kendisini suçlamaya eğilimliydi, yoksa çevresine biraz baksa bu fikre saplanıp kalmazdı. Hal ve hareketlerini öyle sıkı denetime tâbi tutuyordu ki erkekler nüfuz edebilecekleri küçücük bir boşluk bulamıyorlardı onda.

Leyla'nın insanlarla arasına sınır çizmek, iç dünyasını korumak için bir maskenin ardına gizlendiğini sanıyordu Ferhat –eh, başka bir nedenle de olsa gizlendiği doğruydu. Kendisiyse maskesiyle olabildiğince dışarıya açılmak, yeni bağlar kurmak istiyordu. Duygularına dair hiçbir şey sezemediği Leyla'da dorukların sert havasını soluyordu. Leyla ise Ferhat'ta ufukların sisinde kayboluyordu. İkisi de asıl yüzünü göstermiyor ama karşısındakinin maskesinde kendi yüzünün alabileceği biçimlerden birini görüyordu. Buna rağmen öğrencilik yıllarında birbirlerine âşık olmadılar, ancak uzun bir aradan sonra 2002'de buluştuklarında hatıralarındaki yüzleri onları bağlayacaktı.

Leyla 1991 Nisan'ının son cumartesi günü Ferhat ve Aslı'ya kasabada kilisenin karşısındaki kuyumcudan el ele çıkarken rastladı, ertesi gün ise sahilde; iki seferinde de onlara görünmeden yolunu değiştirdi. Neden? Ferhat'ı kıskanmış mıydı? Belki. Hayır hayır. Memleketinde görülmek bir sırrını açık etmek, çıplak yakalanmak demekti onun için.

İzmir'e döndüğünde Ferhat ve Aslı'nın hafta sonu Eskişehir'de nişanlandıkları haberini işittiğinde sessiz kaldı. Neden böyle bir yalan söylediklerine hiç kafa yormadı. Yıllar sonra karşılaştıklarında da, evlendikten sonra da Ferhat'a işin aslını hiç sormadı.

•

Erte büyüdüğü sahil kasabasında yalnızca göçmen kuşlara, hayatın akışı gereği onu terk edecek kadınlara âşık olmuştu. 1996 Ağustos'unda bir gece birkaç yabancı müzik grubunun sahne aldığı bir plaj konserinde tanıştığı Zeynep de uçup gidecekti, üstelik aralarında bir ilişki başlamadan.

Dünyada sadece on yedi yıl, sekiz ay, yirmi dört gün yaşamış bir erkek sanki büyük felaketlerden canını zor kurtarmış ve yine bir tehlikeye atılıyormuş gibi kara kara düşünüyordu: Neden hep kaybedeceği kadınlara âşık oluyordu? Kaybetme korkusu duymadan sevemiyor muydu?

Kasabalı bir gencin uzakların kokusunu getiren birine âşık olması elbette çok normal, ama Erte somut gerçekleri göz önünde bulundurmak, memleketi üzerinden tanımlamak istemiyordu duygularını. Tanımlamak mı? Duygularını dünyevi bir zemine oturtmaya herhalde yanaşmazdı, romantikti, kalın bir romanın ilk sayfalarındaydı, ne yazık ki ileride yaşayacağı maceralarla şimdiden yorgun düşmüştü!

Dünyada sadece yirmi yıl, iki ay, yirmi bir gün yaşamış bir kadın –Erte'nin hemen karşısında ayaklarıyla kumları eşeleyerek oturduğu halde– aynı romanın son sayfalarından olgunlukla bakıyordu her şeye. Bu şüphesiz gerçek bir olgunluk değildi. Erte uzaklara vurgunsa Zeynep de geleceğe vurgundu. Belki ikisi de aynı kapıya çıkar, ama onların perspektiflerine ayrı ayrı yerleştiğimizde iki tutku arasındaki fark hemen kendini gösteriyor: Erte uzaklara sahip değildi, kendisini doğduğu kasabaya ait hissetmediği için başka bir yerde olmak özlemi duyuyordu; Zeynep'se geleceği elinde tuttuğuna inanıyor, gelecekteki portresinin gözleriyle şimdi'ye tam anlamıyla odaklanamıyordu.

Zeynep gelecekteki portresinin gözleriyle Erte'ye bakıyor, hiçbir yerde kavuştuklarını göremiyordu. Ama kendisi konservatuvardan mezun olmadan bir televizyon dizisinde iyi bir rol kaptı diye –henüz üniversiteye girmeyi başaramayan– Erte'nin karşısında kibirlenmiyordu. Gelecekte aralarında bir bağ kuramayışı şimdi'yi hafifletiyordu. Yaz aşkı denilen şey bu olsa gerekti. Aşk ağır bir senfoni değil, ıslıkla çalınan hafif bir ezgiydi. Rahatlıkla sevişebilirlerdi. Ne var ki iki gün (aslında iki gece) birlikte vakit geçirdikleri halde el ele bile tutuşmadılar. Tatile birlikte geldiği arkadaşı, Zeynep'i konser gecesi Erte'yle yalnız bıraktığında sanki aralarında bir şey olacak gibiydi ama olmadı, sabaha dek konuşmaktan başka bir şey yapmadılar. İkinci buluşmalarında da konuştular, konuştular...

Birbirlerine söyleyecekleri şeyler tükenmediğinden ayrıldıktan sonra telefonlaşmaya, mektuplaşmaya başladılar. Delikanlının genç kadının posta adresini istemesi –o tarihte bile– çok romantik-

ti. Zeynep hem kendi satırlarına hem de Erte'ninkilere geleceğin gözünden bakıyor, hayalindeki portresine türlü renkler ekliyordu. Onunla hiçbir yerde kavuşamadığını, kavuşamayacağını –hatta kavuşmak istemediğini– unutmuştu. Edebiyatın büyüsü bu olsa gerekti.

Ancak Erte'nin mektupları kışla birlikte acılaştıkça –daha doğrusu hoyratça aşka bulanıp, cevap beklemeden peş peşe posta kutusuna doldukça– Zeynep kendine geldi. Adımlarını ağır bir senfoniye uyduramıyordu. Gene de –ilk günlerin havasını özleyerek– üç dört ay daha onunla mektuplaşmayı sürdürdü. Bu süreçte telefon görüşmeleri gittikçe azaldı, nihayetinde kesildi. Zeynep zaten artık Erte'yi aramıyordu, Erte ise telefonda Zeynep'e göre dünyanın neresinde durduğunu kestiremiyor, kekeliyor, tıkanıyordu. Erte'nin kaleminden dökülen cümleler uzadıkça, dilinden dökülenler hattın diğer ucuna ulaşamayacak denli kısalmıştı.

Zeynep, 4 Nisan 1997'de apartman girişinde posta kutusuna Erte'den bir mektup bırakmak üzere olan postacıyla karşılaşınca "Zeynep Doyranlı artık bu adreste oturmuyor," dedi. Postacı gülümseyerek göz kırptı, durumu anlamıştı –televizyondan tanıyordu herhalde onu. Zeynep, ilginçtir, o günün tarihini hiç unutmadı.

Mektupları geri gelince Erte ona telefon etmeyi bir kez olsun aklından geçirmedi.

•

Leyla 1991'de üniversiteden mezun olduktan sonra İzmir'de bir dershanede çalışmaya başladı. İyi kazanıyordu, bir arkadaşıyla beraber ev tutmuş, kendisine masa, koltuk, yatak vb. almıştı, ancak ertesi yıl öğretmen olarak Bursa'ya atanınca –devletin vereceği maaşın dershanedeki kazancından düşük olmasına aldırmadan– işini, kurulu düzenini bıraktı. Uzakları özlüyordu çünkü. Memleketinden çok öteye gitmiyordu, evet, ama uzakları özleyen kişinin muradı aslında bağlarından kurtulmak değil midir?

İnsan varoluşun bazı çetin meselelerini ancak yabancısı olduğu bir ortamda çözebilir. İzmir, Leyla'nın yeni bir yüz edinmesine engeldi. Her yerde 'eski ben'ini görüyor, orada burada karşılaştığı tanıdıkları geçmişte nasıl biri olduğunu unutmasına izin vermiyordu. Kendi imgesini besleyip geliştirecek yeni dostlara, yeni bir

çevreye ihtiyaç duyuyordu. Peki Leyla kime dönüştüğünü biliyor muydu? Artık bir başkasıydı ama kimdi? Ne tuhaf bir his.

Kendisini gerçekleştirebilmek için sadece köklerinden uzaklaşması değil kaybolması da gerekiyordu. Ama ne Bursa'da, ne de daha sonra atandığı Adana'da kaybolabildi. İkinci görev yerinde sadece bir yıl kaldı, 1996'da istifa ederek İzmir'e döndü.

Madem niyeti yeniden doğmak için kaybolmaktı, dünyanın en büyük labirentlerinden biri olan İstanbul'a gitseydi değil mi? Ayrıca hayalindeki portresini renklendirecek farklı çevrelere girebileceği daha iyi bir şehir var mıydı? Aynı yıl Marmara Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema bölümünü kazanan kardeşiyle birlikte ev tutup, İstanbul'da dershanelerde, özel okullarda iş arayabilirdi (o da oradayken kardeşi yurtta kalacak değildi ya). Sonra yolları ayırmak kolaydı. Ama İstanbul'a yerleşmeyi aklından bile geçirmedi, çünkü insan varoluşun bazı çetin meselelerini ancak yolculuğunun başladığı noktaya dönerek çözebilir.

Akrabalarının, arkadaşlarının yardımıyla daha Adana'dayken İzmir'de bir dershanede iş buldu, Alsancak'ta Kıbrıs Şehitleri'nde bugünkü Yakın Kitabevi'nin arkasında kalan sokakta bir apartmanın en üst katındaki küçücük bir daireye yerleşti: Daire kapısı mutfağın da içinde bulunduğu salona açılıyordu, yatak odasından başka öteberisini, ayakkabılarını saklayabileceği minik bir odası vardı, ona yeterdi. Bir bilet alarak herkes uzaklara gidebilir, bir labirentte herkes kaybolabilirdi, Leyla zoru seçmişti.

1997 Şubat'ının ortasında hafta içi bir gün (muhtemelen perşembe) Alsancak'ta Sarı Ev'de Erte'yle karşılaştı. İkisi de yalnızdı. Kardeşi söylemişse de Leyla unutmuştu: Erte, İzmir'de mi okuyordu yoksa? Hayır, üniversiteyi kazanamamıştı, geçen yıl ailesi imkânlarını zorlayarak onu pahalı bir dershaneye göndermişti ama o ne yapmıştı, sadece serserilik. Bir kasabalının şehirde kolayca yoldan çıkması anlaşılırdı. Şimdi –bir bakıma kendisini cezalandırarak– sınava evde yardımsız hazırlanıyordu. Kitap falan almak, gezmek için ayda bir kasabadan İzmir'e geliyor, birkaç gün dayısında kalıyordu.

Polise ifade verir gibi neden orada olduğunu açıklayan Erte'ye güldü Leyla. Gittiği yerlerde koca bulamadığı için İzmir'e döndüğünü söyledi, gene güldü. "Hayır," dedi sonra. Ağzı bir anlığına iki yana gerilip gevşedi. "Tepemde her hareketimi dikkatle izleyen

kocaman bir göz var, ondan kaçamayacağımı anladım." Devamında anlattıkları, herkese –hele kardeşinin yakın arkadaşına– söylememesi gereken şeylerdi. Bir süredir bütün dünyaya içtenliğin gerçekte nasıl ürkütücü olduğunu gösteriyor, her konuda perdesiz konuşuyordu. Kısacası kendisine "kaçık kadın" dedirtiyordu.

Erte, Leyla'yı epey sarhoş sandı, çünkü ne derece değiştiğini bilmiyordu. Gerçi bilemezdi; aralarında sekiz yaş vardı, Erte'nin ergenlik döneminde Leyla kasabadan neredeyse tamamen kopmuştu, birbirlerini hiç tanımıyorlardı. Öyleyse şöyle demek daha doğru olacak: Erte kafasındaki imgesine uymadığı için onun içkiyi fazla kaçırdığına hükmediyordu ama Leyla'yı yıllardır tanısa da farklı düşünmezdi.

Dışarı çıkmak üzere ayağa kalktıklarında Leyla sendeledi. Başta sarhoş değilse de art arda devirdiği şarap kadehlerinin bir etkisi olacaktı elbette. Erte onu bir taksiye bindirmek istedi. Meğer Leyla'nın evi yakınmış, yürüyerek gidermiş. O zaman tabii ki Erte de ona eşlik ederdi.

Apartmanda asansör yoktu, Leyla daha ilk basamakta tökezleyince Erte'yi yanında aradı, bulamadı, az önce kapıda vedalaştıklarını hatırladı ve ince topuklu botlarından birinin fermuarını açtı. Oysa Erte apartman kapısını bir eliyle açık tutarak onu izliyordu, sendelediği anda yardımına yetişememişse de koşup koluna girdi. Leyla gene de botlarını çıkardı ve taşıması için Erte'ye verdi.

Dairenin kapısını Leyla'nın uzattığı anahtarlarla Erte açtı. Leyla çoraplarını çıkararak içeri girdi. Titiz kadındı demek, evini kirletmek istemiyordu.

"Sen bundan mı hoşlanıyorsun?" diye sordu.

"Neyden?"

"Topuklu ayakkabılardan, ayaklardan falan."

Erte elindeki ince topuklu botları hâlâ bırakmadığını ve gayriihtiyari Leyla'nın ayaklarına baktığını böylelikle fark etti, utandı. Gözleri Leyla'nın kot pantolonu, mantosu ve kazağı arasında mekik dokudu, yüzüne varamadı bir türlü.

Leyla mantosunu çıkarırken "Hadi gir içeri," dedi ve kolunu nazikçe tuttuğu halde Erte'nin direndiğini görünce ansızın parladı: "Eve gidince beni düşünüp otuzbir çekeceğini ikimiz de biliyoruz." Sesi sertti, ama sözlerini kâğıda geçiren yazarın cümlenin sonuna ünlem koymasını gerektirecek bir tonda da konuşmu-

yordu. "Merdivenlerde kokumu içine çektiğini fark etmedim mi sanıyorsun?"

Erte daireye ayakkabılarıyla girmişti farkında olmadan, yeri kirlettiği için utanıyor, elindekileri nereye koyacağını bilemiyordu, oysa düşünmesi gereken şey başkaydı. Leyla onun elinden botlarını alıp fırlatınca hemen kendini topladı. Duruma uygun davranırsa rahatlayabileceği düşüncesiyle (arzuyla değil) Leyla'ya doğru uzandı, onu öpmeliydi herhalde, evet evet, tabii ki öpmeliydi, ama öperken kolunu mu tutmalıydı, belini mi, bilemiyordu. Hem Leyla'dan kısaydı, Leyla'nın tepesindeki kocaman göz ikisinin bu halini komik bulmaz mıydı? Aklından neler geçiyordu böyle; ona neydi Leyla'yı izleyen gözden, yoksa aynı göz Erte'nin de mi her hareketini denetliyordu? Öyleyse eğer, bu gözün ilk dikkat etmesi gereken şey aralarındaki boy farkı değildi ki. Kesinlikle arkadaşının ablasını –üstelik o sarhoşken– öpmemeliydi! Geri çekilerek gülümsemeye çalıştı.

"Bu akıllı çocuk maskesi hoşuma gitmiyor," dedi Leyla.

Erte onu öpmek, içinde bulundukları tuhaf anı normal sınırlara çekmek istedi yine, ama Leyla'nın çatık kaşlarıyla karşılaşınca bir kez daha gülümsemeye zorladı kendini.

"Şşşşt sakin ol," dedi Leyla. "Ayakkabılarını ve montunu çıkar. Hayır, bana dokunamazsın. Aptal aptal gülme." Elini Erte'nin omzuna koydu ve ağır ağır ona diz çöktürdü. "Sakin ol... Sakin ol... Şşşşt. Çükün nerede bakayım senin? Pantolonunu indir. Aferin. Hadi göster bakayım bana onu. Evet, işte böyle. Merak etme, kalkacak şimdi. Başaracaksın."

"Kirletmek iste—"

"Ne?"

"Yeri kirletmekten korkuyorum."

Leyla biraz gerisinde bulunan mutfak bölmesinin girişindeki buzdolabının üstünden birkaç peçete alıp özensizce çabucak üst üste Erte'nin önüne serdi. Ayakta zor duruyordu. "Bu akşam yemek yemeyi unuttum," dedi. Döndü, buzdolabından çıkardığı küçük tencereyle –salonun kapıya bakan duvarının sağ köşesindeki– iki kişilik koltuğa yayıldı. Tamam, soğuk makarna yiyecekti ama neyle?

"Bana şu çekmeceden çatal getir," diye Erte'ye buyurdu.

Erte hemen kalkıp üstünü başını topladı. Bir itirazla karşılaşmadığına göre kurtulmuştu galiba. Çatalı bulup getirdikten sonra Leyla'nın yanına oturmaya yeltendi.

"Kalk!" dedi sertçe Leyla. "Sana karşı ne kadar iyi olduğumu görmüyor musun? Peçeteni bile hazır ettim. Bana dokunamazsın. İşini orada göreceksin."

Erte koltuğa oturur oturmaz ayağa fırlamıştı ama Leyla'nın dediğini yapacak değildi, evden çıkıp gidecekti. Leyla onun niyetini anladı:

"Bak, hayatın boyunca belki bir daha yaşayamayacağın bir şey bu, sense hâlâ öğrendiğin şekliyle erkek olmaya çalışıyorsun. Sevişmek istemiyorum seninle, ama orada kendini tatmin etmen bana zevk verir. Dur, önce şu yüzündeki akıllı çocuk maskesini çıkaracaksın. Sahtelikten vazgeç artık."

Erte yine kapının önünde Leyla'ya dönerek diz çöktü; bedeninden taşmak, dökülmek, dökülmek, dökülmek istiyordu ama nafile, durmaksızın cinsel organını okşasa da ereksiyon olamıyordu, önündeki şey küçük bir çocuğa ait minicik bir çüktü. Kurtuluşu çükünün bir an önce büyümesindeydi sanki, öyle bir panikle mastürbasyon yapıyordu. Terliyor, terliyor, terliyordu. Gözlerini yumuyor, yumuyor, yumuyordu.

"Bana bak!" dedi Leyla. "Hâlâ maskenle durduğun sürece beceremezsin. Saklanmadan bana bak, dümdüz bak. Sen boşalmak isteyen bir hayvansın. Bir hayvan gibi yalansız bakacaksın bana. Aferin. İşte böyle. Yavaş ol... Pantolonumu çıkarmamı istiyorsun di mi? Daha çok şey görmek? Salak! Sana ümit verecek hiçbir şey yapmayacağım. Ama belki de senin tek istediğin şey yalvarmaktır. Sus! Yalvarmak için izin aldın mı?.."

Sonunda Erte boşalamasaydı eğer, Leyla onu kaldıramayacağı bir şeye zorladığını düşünüp utanır mıydı? Orgazm olması Erte'nin bu geceden yaralanmadan çıktığı anlamına gelmiyordu elbette ama Leyla'yı mutlu etti. Ta ki Erte yeniden kendini gülmeye zorlayana dek. Leyla ona hemen sırasıyla peçeteleri çöpe atmasını, botları küçük odaya kaldırmasını, kendi ayakkabılarını kapının önüne çıkarıp yeri silmesini buyurdu. Erte'nin paspası almak için girdiği banyo-tuvalette işemesi, temizlenmesi yasaktı.

Kısacası yaşadıklarına sahip çıkmak o sırada ikisi için de zordu. Ancak tepelerindeki göz Leyla'nın emirlerini fantezinin parçası, Erte'nin zoraki gülümsemesini ise fanteziden çıkmaya yönelik bir hamle olarak değerlendiriyordu.

Erte artık yüzüne hiç bakmayan Leyla'nın onu uğurlamasını beklemeden daireden çıktı, bir ayağına ayakkabısını geçirir geçirmez

kapıyı kapattı. Bağcıklarını bağlayıp henüz doğrulmuştu ki kapı açıldı. Leyla ona bir kitap uzatıyordu:

"Geçen gün senin gibi romantik biri hediye etti bana bunu. Ben hiç sevmedim ama sen seversin."

Erte sonraki günlerde Leyla'dan aldığı Aragon'un *Elsa'ya Şiirler* kitabını okurken kulaklarında hep onun bu son cümlesi yankılanacaktı: "Ben hiç sevmedim ama sen seversin." Yankı kısa sürede şöyle bir anlam kazandı: 'Sen bana âşık oldun ama ben seni hiç sevmiyorum.'

Erte o gece olanları asla alkolün etkisine bağlamadı. Leyla'ya hiç dokunmadığı halde onunla sevişmişti, hatta bir sevişmeden daha gerçekti yaşadığı. Hayata atılmak arzusuyla dolu bir genç olarak özlediği sahiciliği bulmuştu. Daha doğrusu o güne dek neyi özlediğini bilmezken Leyla sayesinde aydınlanmıştı. Peki içindeki bu özlemle, aşkla şimdi ne yapacaktı? Asla Leyla'ya açılamazdı. Hatta ona bir daha rastlasa aralarında geçenlere dair en küçük bir imada bile bulunamazdı. Neden? Neden geleceği Leyla'nın insafına bırakmak yerine harekete geçemezdi? Belki de onu bu derece sarsan hakikatle yüzleşmeye henüz hazır değildi. Evet evet. En makul açıklama bu. Yoksa niçin Zeynep'e gittikçe şiddeti artan romantik mektuplar yazmayı sürdürsündü. Kapların yerini değiştirdiğinin, birine duyduğu aşkı ötekine aktardığının farkında değildi.

Leyla 97 sonunda nişanlanacağı, 98'de evlenip 2000'de boşanacağı adamla henüz tanışmamış, biriyle doğru dürüst aşk ilişkisi kuramadan dünya üzerinde neredeyse yirmi yedi yıl yaşamıştı, ama seviştiği erkekler olmuştu. Güya ona içtenlikle açılan, zaaflarını sergileyen kişilerdi bunlar. Erte ise rol yapmayı bile bilmiyordu. Çiğdi. Yo, Leyla'nın gözünde Erte'yi hepten değersizleştirmiyordu bu, ama uzaklaşmak istediği her şey ondaydı işte. Hem taze bir dalı kırmayı göze alamazdı. 2002 sonbaharında Ferhat'ta bulacaktı aradığı sahiciliği.

•

2002 sonbaharında Zeynep ve Erte, Beyoğlu'nda karşılaştıklarında yıllar önce tanışıp dost olma fırsatını yakalayamadan yolları ayrılan iki kişi gibi ayaküstü biraz konuştular; belki bundan sonra görüşebilirlerdi, birbirlerinin telefon numaralarını aldılar. Elbette

bu tiyatronun nedeni Erte'nin yanında Ebru'nun bulunmasıydı. Şurası da bir gerçek ki, Ebru orada olmasaydı Zeynep ve Erte ister istemez geçmişi sohbetlerine katarak aralarında kapısız penceresiz bir duvar örerler, birbirlerine farklı bir gözle bakmalarına imkân tanıyan boşluktan mahrum kalırlardı.

Ebru, Zeynep'le Erte'nin eskiden bir süre mektuplaştıklarını biliyordu, ama ikisinin de yazdıklarını okumamıştı; yani Erte 2018 Temmuz'unun ilk cumartesi günü plajda Zeynep'e bu konuda yalan söylüyordu. Aslında Beyoğlu'ndaki karşılaşmalarından birkaç hafta önce evde tv kanallarını dolaşırken Zeynep'i görünce Ebru'ya onunla ne zaman, nerede tanıştığını, mektuplaşmalarını anlatmıştı kısaca. Uzun uzun anlatabileceği ciddi bir şey yoktu ki zaten.

"Aragon'un karısına yazdığı şiirlerle elini bile tutmadığım bir kadını etkileyebileceğimi sanmam budalaca di mi?" Tüh, Ebru'ya yazdığı mektuplarda da Aragon'dan alıntılar yaptığını nasıl unutmuştu! Ona 'Senden önce başka bir kadına...' demiş olmuştu. Basit bir platonik aşk hikâyesi önem kazanacaktı şimdi.

"Seni sevmeyen birini başkasının şiirleriyle etkileyebileceğini sanman budalaca," dedi Ebru. Aa, hiç önem vermemişti Aragon meselesine. "Kendi şiirlerin olsaydı belki ruhunun derinliğine falan hayran kalırdı." Gülüyordu bunu derken.

"Aynı dizeleri ben yazsam da bir şey değişmezdi, yine gerçekçi bulmazdı."

"Seni sevseydi eğer, başkasının şiirlerini sen yazmışsın gibi beğenir, gerçekçi olup olmamalarını umursamazdı."

"Sana göre insan yalnızca sevmediği kişinin karşısında gerçekçi kesiliyor demek. Bence şairin karısına ettiği sözleri sadece iki gün gördüğüm birine söylemem budalaca."

"Ama aşk böyle bir şey."

Aşk belki gülüp geçilecek bir budalalıktır, ancak Zeynep 1997'de zaten Erte'nin bir süredir hoyratça aşka bulanan sözlerinden rahatsızken bir de aralarındaki ilişkiye hiç uymayan, dolayısıyla kendisine gerçekçi gelmeyen Aragon dizeleriyle karşılaşınca iyice ürkmüş –hatta ona bu şairden alıntı yapmasını defalarca yasaklamış– ve bir gün ansızın saklanmıştı. Buna rağmen 2002 sonbaharında Beyoğlu'nda Erte'yle rastlaşmak Zeynep'i çok mutlu etti. Aslında onu sevindiren, Erte'yi görmek değil, bir şeylerin geride kaldığını,

değiştiğini hissetmekti. Zaman harika bir süpürgeydi. Ah, her şey hafiflemeliydi, her şey, her şey!

Diğer yandan o günlerde Mehmet Gün, Zeynep'i kaderinde görüyordu. Ötekini kaderi bildiğinde insan hayatı nasıl da ağırlaştırır! Âşık olduğumuz kişiyi kaderimize yazılmış saymamız duygularımızın kuvvetine, gerçekliğine dair bir kanıt olsa gerek. Ama duygular pek tekinsizdir ve kimse kaderini bilemez. Romantik de kesinlikle bu gerçeğin farkındadır; sevgilisini *kaderine yazmak* için gözünü kırpmadan her yerde izler, durmaksızın sorgular, denetler, zihninden geçenleri bile öğrenmeye çalışır...

Yo, Zeynep hiçbir zaman Gün'ü bu yüzden aldatmadı. İhanetin nasıl bir suç olduğundan habersizdi. Aldatırken bahane aramaz, vicdanî bir rahatsızlık duymazdı. Evlenmeden önce iki, evliliklerinin ilk altı yedi (belki sekiz) yılında beş altı (belki yedi) kez Gün'ü aldatmışsa eğer, bunun nedeni varsayımsal bir geleceğin perspektifinden içinde bulunduğu zamana (şimdi'ye) tam anlamıyla odaklanamamasıydı. Sadakatsizliği –göz bozukluğu gibi– yapısal bir sorundu adeta. Ancak bir tarihten sonra Gün'e tamamen bağlanması nasıl açıklanabilir? Ne olmuştu? Önündeki ihtimaller azalmış, gelecek iyice daralmış mıydı? Çapkınlık, sadakatsizlik hayatın katılığına (belirlenmişliğine) karşı isyan olmaktan çıkmış, çocukça bir girişime mi dönüşmüştü? Şüphesiz zamanla Gün'ün değişimi de Zeynep üzerinde etkili olmuştur.

Zeynep'in ilk ihaneti Gün'e kâbuslarındaki kadar acı vermemişti. Bütün romantikler gibi sık sık aldatılma fantezileri kurarak bilinçdışında kendini buna hazırlamıştı, ancak ikinci ihaneti Gün'ün daha farklı bir seçim yapmasını, iki kişiyi birden affetmesini gerektiriyordu. Zeynep'i ihanetinden dolayı affedecekti, Erte'yi ise hayatı boyunca gerçeği itiraf etmeyip onun karşısında rol keseceği için. Ama uğradığı ihaneti bilmezlikten gelerek ilişkisini sürdürmeyi seçerken tek dileği Erte'nin susması değil miydi?

Bazen kader ağlarını öyle bir örer ki geçmişteki izlerimizi silebileceğimizi düşünürüz. Erte, Beyoğlu'ndaki karşılaşmalarının üstünden üç dört gün geçmeden Zeynep'e telefon ederken ona ne derece değiştiğini göstermek, hafızasındaki izlerini silmek istiyordu. Evet, hâlâ geleceksizdi, üniversiteyi 2003'te bile bitirebileceği şüpheliydi, kendisine ait hiçbir şeyi yoktu, falan filan, ama Zeynep onun artık romantik bir budala olmadığını görmeliydi. Bunun ke-

sinlikle Zeynep'in de hoşuna gideceğini düşünürken yanılmıyordu. Dolayısıyla buluştuklarında geçmişe vedalarını öpüşerek kutladılar.

Sevişirken Erte kadere boyun eğiyor, Zeynep'se kadere başkaldırıyordu. Erte geçmişten bugüne uzanan bir çizgi görüyor, yarım kalmış bir hikâyeyi tamamlanmış sayıyordu. Zeynep'se geçmişi asla öngörülemeyecek bir şimdiyle kavuşturarak kaderin ağını yırtıyordu. Aynı şeyi yaşadıkları halde bakış açılarıyla ayrıldıklarını nasıl bilebilirlerdi ki!

Zeynep gece birlikte uyumak istemediğini açıkça söyleyince Erte kırıldı. O da yeni bir hikâyeye başlayamazdı, gidecekti zaten. Ama Zeynep'in bunu bu şekilde söylemesi sevişmelerine hata gözüyle baktığını mı gösteriyordu?

Dışarı beraber çıktılar, Zeynep hava almak bahanesiyle anacaddeye kadar Erte'ye eşlik edecekti, aslında onun üzülmesine üzülüyor, gönlünü almayı umuyordu. Erte o gece yanlış bir şey yapmadıklarından emin olmak için yolda Zeynep'in elini elinde hissetmeye ihtiyaç duydu. Zeynep derhal elini çekti. Erte maalesef hâlâ eskisi gibi romantikti demek. Öf, nasıl bir romantizmdi bu böyle! Adamın bir sevgilisi vardı yahu, sokakta başka bir kadının elini tutmasının düpedüz çiğlik olduğunun farkında değil miydi? Zeynep hem Erte'nin çiğliğinden tiksiniyor, hem de onun adına utanıyordu.

Sevişen iki insanın el ele tutuşması bazı özel durumlarda çiğlik olabilir, diyerek bu konuyu bir kenara bırakalım. Adamın bir sevgilisi vardı da kadının yok muydu? Zeynep, Gün'den –bir sevgilisi olduğundan– hiç bahsetmemişti Erte'ye, çünkü dünsüz, yarınsız bir bugünde sevişmek istemişti onunla. Diğer yandan Erte'yi Ebru'suz düşünüp sokakta elini tutamamıştı. İki gün sonra Erte –aralarında her ne olduysa tatlı bir şekilde bitirmek için– telefon ettiğinde Zeynep tek bir cümle kurdu: "Bir daha beni arama." Ama iki hafta geçmeden yüz yüze konuşurken buldular kendilerini –gerçi yanlarında Ebru ve Gün de vardı.

Gün bir yıldan uzun süredir görüşemediği Erte'nin son aylarda İstanbul'a sık sık gelip gittiğini, –her zaman olduğu gibi– memleketten ortak dostları Ertan'ın evinde kaldığını, bazı günler bir yayınevinde çalıştığını öğrenmiş, ona kız arkadaşlarıyla birlikte buluşmayı teklif etmişti. Zeynep'i yavaş yavaş dostlarıyla tanıştırmak istiyordu. İlişkileri başlayalı yedi sekiz ay olsa da iş dışında birbirlerinin yakın

çevresine girdikleri söylenemezdi. Bu buluşmanın iyi geçeceğini hissediyordu; Erte'ye sormadan önce Zeynep'e konuyu açtığında ondan genellikle işittiği bahanelerle karşılaşmamıştı.

Evet, Zeynep, Gün'le ilişkisine kısa ömür biçtiğinden onun arkadaşlarıyla tanışmaya pek hevesli değilse de, "Mehmet" ve "Ebru" adlarının kimleri işaret ettiğini anlar anlamaz bu buluşmayı hazırlayan yaratıcının önünde boyun eğmişti. Erte de Gün'den "Zeynep"le ilgili bir iki şey öğrenir öğrenmez onun kimden bahsettiğini anlamış, buluşma teklifini ilahi bir buyruk gibi huşuyla kabul etmişti. Bazı kişiler pusudaki felaketi sezseler de böylesine büyük tesadüflerin açtığı yolda ilerlemeyi ibadet sayarlar. Ama ağızlarını kapalı tuttukları sürece başlarına bir şey gelme ihtimali yoktu doğrusu.

Zeynep ve Erte buluşma öncesinde telefonlaşmadılar. Sanki ikisi de birbirine kötü bir sürpriz yapmayı umuyordu: 'Bakalım karşısına benim çıkacağımı tahmin ediyor mu?' Öte yandan nasıl davranacakları, ne konuşacakları zaten belliydi. Zeynep, Gün ve Erte için "Aa, demek ikiniz arkadaşsınız," diyecek, Erte bu tesadüfe inanamayacak, Ebru geçen günkü karşılaşmalarından bahsedecek, Gün onları şaşkınlıkla dinleyecek, Zeynep'le Erte'nin nerede, ne zaman tanıştıklarını merak edecekti. Böyle de oldu. Ancak Zeynep ve Erte tanışıklıkları üzerine daha önce Ebru'nun yanında söylediklerini aynen tekrarlamak yerine azıcık çeşitlendirmeye kalktılar ve ifadeleri çelişti. Seviştikleri gece birbirleri hakkında öğrendiklerini geçmişte kasabada beraber geçirdikleri süreye dair anılarına eklediklerinde farklı yönlerde ilerlemeleri kaçınılmazdı. Ebru konuyu değiştirdi; Erte ve Zeynep'in, mektuplaşmalarını gizlemeye çalışırken saçmaladıklarını düşünmüştü. Gün, Ebru'nun kimi neden koruduğunu anlamasa da orada başka soru sormadı; daha sonra paranoyakça bir şüphecilikle Zeynep'i sorgulayıp gerçeği tüm ayrıntılarıyla öğrenecekti.

Zeynep elbette Erte'yle seviştiğini Gün'e söylemeyebilirdi, ama susarak ona acımaktansa ilişkilerini kesinkes sonlandıracak bir darbe vurmayı seçti. Ancak bu darbe Gün'ü öldürmedi, diriltti. Yollarının bir daha kesişmeyecek biçimde ayrılmak üzere olduğunu görünce Zeynep'e eskisinden de sıkı sarılmasını sadece benzer bir durumu yaşayanlar anlayabilir. Zeynep de Gün'e sımsıkı sarıldı, eşsiz bir sevgiyle kutsandığına inanıyordu çünkü.

Erte elbette Zeynep'le seviştiğini Ebru'ya söylemeyebilirdi, ama kendisini deneyimsizliğinden ötürü sevdiği kadından aşağı görüyordu (Gün'den farksızdı bu konuda), bir iki ay sonra çıkmaza giren ilişkilerindeki sorunlara çözüm aramak yerine sadakatsizliğini itiraf etmek ona yükselmenin bir yolu gibi geldi. Aslında bu tavrı onun hâlâ romantizmin pençesinde kıvrandığını gösteriyordu ve Ebru'nun karşısında daha da alçalmasına neden oldu. Gerçekten alçaldığında, kendisini aşağı gören birinin ahlakçı bakış açısından, romantiklere özgü "birlik" hayallerinden, kısacası bir kadına hayatı zindan edecek kusurlarından kurtuldu mu bilinmez, ama Ebru onu seviyordu, beraber değişebileceklerine güveniyordu.

Erte 2018 Temmuz'unun o cumartesi günü plajda Zeynep'e sevgililer arasındaki bağın tertemiz kalınarak korunamayacağını, bir ilişkiyi mümkün kılan tüm duyguların güçlenmesi için bazen bir günah işlenmesi gerektiğini, bu yüzden onunla sevişip suçunu Ebru'ya itiraf ettiğini söylerken bir sürpriz olarak karşısına çıkan sonucu eyleminin nedeni gibi sunuyordu. Zeynep, Erte'yle yatarak Gün'le bağlarını sıkılaştırdığı için bu sözleri doğru bulduğunu itiraf edecek değildi, çünkü Gün'ün yıllardır bu ihaneti bilmezlikten geldiğini gizlemek zorundaydı. Erte'ye yalan söylüyordu ama Gün'e sadıktı. Gün, Zeynep ve Erte'nin ihanetini affetmeyi alçaltıcı bir şey olarak görmüş ve olan bitenden haberdar değilmiş gibi yaşamayı seçmişti; kimsenin gözünde onu yakın arkadaşlarından biriyle aldatan bir kadınla evlenen ve söz konusu arkadaşıyla da ilişkisini kesmeyen bir adam olmak istemiyordu. Gerçek bu olsa bile. Yani Gün, Erte'nin açıkladığı şekliyle Ebru'dan farklı durumda değildi. Zeynep, Erte'ye kızarken kendisi kadar kocasını da düşünüyordu.

Dikkat! Ebru her şeyi bildiğini Zeynep'e söylemesini Erte'den isteyerek yıllardır çekildiği güvenli alanı terk etmişti. Sırf bu kadın onun yanında Erte'ye geçmişlerine dair bir imada bulundu diye. Ama Zeynep kocasını sığındığı köşeden çıkaramazdı. Böyle bir şey ancak Gün'ün kararıyla gerçekleşebilirdi. Konuyu Gün'e asla açamayacaksa da plajdan döndüğünde şunu sormadan edemedi:

"Erte'ye neden o kitabı verdin?"

"Bana bir zamanlar ne kadar romantik biri olduğumu hatırlatan her şeyden kurtulmak istiyorum."

"İyi de, okuyacak birine hediye etseydin o zaman. Hem o kitabın annenin evinde ne işi var?"

"Ne bileyim. Bir ara burada unuttum herhalde. Neden soruyorsun ki bunu?"

"*Elsa'ya Şiirler* hakkında onunla konuşmak istediğini söyledin."

"Ne anlamı var ki bunun?"

Gün buna bir anlam verememekte haklıydı, çünkü Erte'nin Zeynep'e yazdığı mektupları Aragon'dan dizelerle süslediğini bilmiyordu. Bilse ona *Elsa'ya Şiirler*'i verip öyle demezdi. Ebru, Zeynep'in sözünde bir ima bulmuşsa, Erte de Gün'ünkinde ima aramıştı. Zeynep benzer bir şey yine yaşanmasın diye az kalsın kocasına Erte'yle konuşmasını aktaracak ve onu çok üzecekti.

Zeynep susunca Gün, Deniz'le buluşup buluşmadığına dair imalı sözler beklerken böyle bir sohbetin içine düştüğüne memnun olmak fırsatını buldu. Ama maalesef Aragon meselesi çabuk kapanmıştı, kaygıyla karısının konuyu değiştirmesini bekledi.

21.

"Adamın adının Celal Gün olduğundan eminsin di mi?" diye sordu Kaan.

"Evet. Kaç kez diyeceğim. Sizinle aynı otelde kalıyormuş. Sabah birlikte kahvaltı etmişsiniz. O söylemese burada olduğunuzu unutmuştum," dedi Deniz.

"Zeynep Doyranlı'nın amcası ha?" dedi Melis.

"Hayır. Kocasının amcası," diye düzeltti Deniz.

"Ve akşam hep birlikte yemek yiyecekler..." dedi sabah Celal Bey'in oyun kurucu olduğuna hükmettiği adam.

Konuyla bu kadar ilgilendiklerine göre magazin ekibine Zeynep Doyranlı'yı mütevazı bir aile yemeğinde görüntülemek cazip gelmişti herhalde, ama neden hepsi "Celal Gün" adının üstünde duruyordu bu kadar?

"Yemeğe Tahir Ayhan diye bir ressam da ka—"

"Ünlü Oyuncu Bir Porno Film Oyuncusunun Gelini! Nasıl haber ama!" diyerek Deniz'in sözünü kesti sunucu kadın.

"Ünlü Oyuncu Bir Porno Film Yönetmeninin Gelini!" diye düzeltti oyun kurucu. Kelime tekrarından sakınmak için ihtiyar adamın uydurduğu başka bir vasfını gündeme getirmişti. Sözlerinin devamında –rolünü çalan sunucu kadına haddini bildirecek şekilde– çekecekleri sahneyi tasvir etti. E, aralarında en kıdemli, yaşça en büyük oydu, üstelik yönetmendi.

"Ne diyorsunuz?!" Deniz çok şaşkındı.

"*Zeynep'in kocasının amcası*, anladık, ama bırak gerçeği onlar açıklasınlar," dedi oyun kurucu. "Haber dediğin bir dizi başka haberi tetiklemeli."

"Porno film yönetmeni mi!?" Deniz işittiğine hâlâ inanamıyordu.

"Yok be. Sabah öyle deyip bizi kekledi," dedi kameraman.

"Ben inanmamıştım aslında onun pornocu olduğuna," dedi oyun kurucu. "Zaten yüzü tanıdık gelmişti bana."

Kimse ona 'hadi ordan' diyemedi. Kahvaltıda ihtiyar adamın

oynadığı oyuna –bu yaştaki biri böyle bir konuda yalan söylemez diye düşünerek– hep birlikte kanmışlar, o gittikten sonra birden ayılmışlardı ve oyun kurucu, ihtiyarın gerçekte kim olduğu hakkında bir fikri olan tek kişiydi ama adını "Celal Gün" olarak hatırladığı halde hafızasındakiyle eşleşen bir fotoğrafını Google'da bulamamıştı. Arkadaşlarına dile getirdiği şüphesini akşamüzeri yanlarına gelen Deniz ortadan kaldırmıştı.

Her şeyi bilen, sadece bildiklerini nereden öğrendiğinden şüphelenen sunucu kadın sürekli başını sallıyordu; ihtiyarın yalanlarına oyun kurucu gibi kendisinin de kesinlikle hiç kanmadığını mı gösteriyordu, yoksa hayalinde bu gece olacakları canlandırıyor, ihtiyara 'oh olsun' mu diyordu belli değildi.

"Asla böyle bir haber yapamazsınız!" diye isyan etti Deniz. Ona mantıksız geliyordu konuşulanlar.

"Haber değil yahu, yemeği basıp şaka yapacağız. Celal Gün oyun nasıl oynanırmış görsün," dedi sunucu kadın. Başını niye salladığı şimdi net bir şekilde anlaşılmıştı.

"Zeynep'in nasıl meşhur olduğu ortaya çıktı," dedi Melis.

"Hiç anlamıyorum," dedi Deniz.

"Celal Gün eskiden büyük bir film yapım şirketinin ortağıydı, bağımsız olarak da pek çok iş yaptı, ama hiçbir zaman hiçbir yerde görünmedi, hep perde arkasında kaldı. Bizim kanalda hâlâ hissesi var. Zeynep yoksa neden Mehmet'le evlensin," diyerek durumu açıklığa kavuşturdu oyun kurucu. "Çok yaşlanmış tabii, ben sabah tanıyamadım. Zaten on beş yıl kadar önce bir iki kez görmüştüm onu."

Celal Bey adını ve soyadını Deniz'e söylerken bir yapımcı olarak onu tanımasını mı beklemişti yoksa? Hayır canım, nereden çıktı şimdi bu, hep gizlenen biriymiş baksana.

"Mehmet'in böyle bir şeyden haberi olduğunu sanmıyorum," dedi Deniz. Gerçekten de Mehmet amcasının eskiden bir yapımcı olduğunu öğrense ne düşünürdü acaba? Çok uğraşmıştı ya sinema sektöründe tutunmak için.

"Amcanın parası varsa kesinlikle haberin olur. Bırak şimdi bunu. Nerede yemek yiyecekler?" dedi Kaan.

"Bilmiyorum."

"Nasıl bilmezsin, seni yemeğe davet etmişler," dedi oyun kurucu.

"Bir evde toplanacaklar. Mehmet'in ablasının evinde. Celal Bey sadece cep telefonunu verdi bana."

"Arar öğrenirsin," dedi kameraman.

"Hayatta aramam," dedi Deniz. Celal Bey'e telefon edip yemektekilerin sohbetinin ortasına adıyla düşerek Mehmet'i tedirgin etmeyi gündüz aklından geçirmişti, tamam, ama bunu bile yapacağından emin değilken şimdi ondan hedefini değiştirip Zeynep ve Celal Bey'e sıkı bir darbe indirmelerine aracı olmasını bekliyorlardı.

"Ben yaparım, numarasını ver," dedi Melis, gözleri intikam hırsıyla parlıyordu, çünkü Celal Gün'e en çok o inanmıştı.

Önünde yazılan hikâye o kadar iyiydi ki, kader ağlarını öyle güzel örmüştü ki Deniz bu entrikacılara hizmet etmekten kaçamadı, ama çok huzursuzdu:

"Numarasını sana vermemde sakınca yok di mi? Sonuçta benimle konuşurken sizinle arkadaşmış gibi yaptı... Of! Sen gene de telefonunu benden aldığını söyleme lütfen. Mesaj atarak iste adresi. Benim numaram onda yok. Seni ben sanırsa bu onun sorunu."

"Profilime senin fotoğrafını koyarım," dedi Melis, "ama mesaj attığımda ya beni ararsa?" İki üç saniye Deniz'in kaygılı yüzünü muzipçe süzüp ekledi: "Sen tuvaletteyken telefonunu benim açmama şaşırmaz herhalde."

"Böyle oyunlara gerek yok, senin aran zaten iyi ihtiyarla," dedi Kaan. "Deniz'den onun numarasını almana kızmaz ki." Ciddiyetini bozmamaya özen gösteriyordu.

"Beni bu işe bulaştırmayın! Melis lütfen sil o numarayı." Deniz'in itirazı netti, Mehmet'i sonsuza dek yitirmeye katlanabilirdi, ama Zeynep'e böyle bir kötülüğü nasıl yapardı!? Ah, yapmıştı bile!

"Yahu sonunda güleceğimiz bir oyun bu sadece," dedi sunucu kadın. Neden böyle kaygılandığını anlamasa da Deniz'i yatıştırmak istiyordu.

"Kanalda hissesi olan adamı ekranda rezil etmemize izin vermezler," dedi oyun kurucu. Sunucunun her şeyi ondan önce tanımlamaya çalışmasına gıcık oluyordu.

"Ya sandığınız kişi değilse?" dedi Deniz.

"Fark etmez," dedi sunucu kadın. "Onun kim olduğunun ne önemi var. Şakasına bir şakayla cevap veriyoruz sadece."

Melis ve Kaan tasarlanan şakaya tanık olmuş gibi aynı anda kahkahalara boğuldular, uyumlarına diyecek yoktu. Sunucu kadın

iki saniye farkla onlara katıldı. Oyun kurucu adam sunucu kadının son sözünün üstüne bir şey demek fırsatını yakalayamayacağını anlayıp kahkahasıyla onu bastırmaya karar verene dek dört saniye geçti. Kameraman ta başından beri –görevi fazlasına müsaade etmediğinden– sessiz sessiz gülüyordu, hayalinde yaptığı çekimi kahkahalar zirve noktasından düşüşe geçtiğinde tamamladı ve on ikinci saniyede gönlünce bir kahkaha patlattı. Böylelikle ortam yeniden canlandı. Güldüler, güldüler.

Deniz ise gülümsemedi bile. Birkaç cümleyle kapanacak bir sohbeti muhalefetiyle, kızarıp bozarmalarıyla alevlendirmişti. Arkadaşları çalıştıkları kanalda hissesi bulunan adama –ne derece zarif ve güleryüzlü biri olursa olsun– şaka yapmaya cesaret edemeyeceklerine göre Deniz'le dalga geçiyorlardı herhalde. Hayır! Şair ve psikolog kendine acımaktansa hemen bakış açısını değiştirmeyi seçti: Belki tam da bu nedenle, yani şakalaşmaya cesaret edemedikleri bir efendi karşısında bulundukları için heyecanla onun iktidarının yıkıldığı bir oyun tasarlıyorlar, gülmekten kırılıyorlardı –hayal kurmakta özgürdüler ya. Onların Celal Bey'le kahvaltıda kurdukları yakınlığın derecesini bilmediğinden yanılıyor olabilirdi tabii.

Sonuçta Deniz bu iki bakış açısının birbiriyle çelişmediğini görmedi; Melis, Kaan, oyun kurucu, sunucu ve kameraman o kadar çok güldüler ki gerçekten niyetlenmişlerse bile Celal Bey'e artık böyle bayağı bir şaka yapmalarına gerek kalmadı.

22.

1961'de yirmi üç yaşındayken ayrıldığı memleketini bugüne dek sadece altı veya yedi kere ziyaret eden ve asla akrabalarının evinde kalmayan, kimseyle hayatına dair tek bir ayrıntı paylaşmayan Celal Bey dün körfezde yürürken karşılaştığı –yirmi yıldır görmediği ve hakkında hemen hiçbir şey bilmediği– yeğeni Leyla'nın yemek davetini gülümsemeye benzeyen ama bir sıkıntının yansıması olduğunu da hissettiren mimiğinin karanlık etkisi nedeniyle kabul etmişti.

Hisleriyle yüzü birbirinden ayrıldığında aradaki mesafeyi kapatmak (hislerini açığa vurmak) veya nadiren taktığı maske düşer gibi olduğunda yüzüne oturtmak (hislerini gizlemek) için Leyla'nın ağzı iradesi dışında bir anlığına iki yana gerilip gevşerdi. Mimiğin iki farklı durumda birbirine tamamen zıt iki anlamı olsa da tek amacı vardı: Leyla'yı korumak. Ancak bu irade dışı sinirsel etkinlik Leyla'nın gerçek yüzünün görünmesini veya gizlenmesini sağlamadan önce muhatabına kaygılı ruh halini yansıtırdı.

Celal Bey –Ferhat ve Tahir'den ayrılıp– eve geldiğinde Leyla ona laf arasında çocukları olup olmadığını sordu. Basit bir soru. Hiç tanımadığı amcası hakkında bir şeyler öğrenmek istemesinden daha doğal ne olabilirdi. O da yeğenini pekâlâ 'beş kızım, dört oğlum var' diye cevaplayabilirdi ama bir hikâye uydurmakta tereddüt edince ağzı bir anlığına iki yana gerilip gevşedi. O sırada niyetinin sorgulandığını düşünen Leyla'nın yüzünde de aynı ifade görünüp kayboldu. Farklı karakterlere sahip olan Celal Bey ve Leyla yüzlerinde farklı nedenlerle beliren sıkıntılı bir gülümsemeyle bakıştıkları kısacık anda geçmişten bugüne uzanan bir zincirin halkaları olduklarını fark ettiler. Fiziksel benzerliğin ötesinde bir şeydi bu; milyonlarca insanda daha görülebilecek bir mimik dünyada yalnızca ikisi varmış gibi ruhlarını birleştiriyordu.

Hayatı hakkında hep hikâyeler uyduran, maskelerin ardında yaşayan Celal Bey ve bir hayvan gibi yalansız bakmayı ilke edinse de insan olduğu için bazı durumlarda maske takan Leyla içten gelen bir gülümsemeyle birbirlerini aydınlattılar.

Bazı duyguları hissetmek için insan yalınlığını kaybetmeden bir zincirin halkası olmalıydı demek. Celal Bey "Çocuğum yok," dedi. Üstüne tatlı bir ağırlık çöktü. Salondaki üçlü koltukta bir iki saat deliksiz uyudu, ardından bahçede mezelerle donatılmış masada oturup misafirleri beklerken rahmetli kardeşinin torunuyla bolca şakalaştı.

Suçluluk hissinin aşktan daha güçlü bağlar yarattığı ilişkiler, bugüne geleceğin gözünden bakarak hayatları üzerinde oynarken kurgunun ağlarına takılan, ancak bir maskenin ardında konuştuğunda kendi gerçeklerini ifade edebilen, ileriye bir adım atan insanlar ve geriye kalan sahipsiz yüzler...

Sahipsiz Yüzler insanın kendini gerçekleştirme çabasına, özgünlük sorununa, hakikat arayışına, yanılsamalara, arzularla yanlış eşleşen düşünce ve duygulara, gençliğe özgü romantizme, aşka, yasak aşka, köle-efendi ilişkisine, sapkın eğilimlere, kötülüğe, dostluğa, aldatmaya ve bağışlamaya dair bir roman. Anlatıcının yorumları ve olayların rengi karakterlerin bakış açısına göre değişiyor, bir karakterin hayatındaki düğüm diğerinde çözülüyor ama varoluşa dair muamma adım adım zorlaşıyor.

Mehmet Erte neredeyse tüm karakterlerin başrolde olduğu bu çok hikâyeli romanında önceki kitaplarındaki temel meseleleri en uç noktaya taşıyor; karanlığı aydınlatmaya çalışmıyor, mizahi üslubuyla bize nasıl bir karanlık içinde bulunduğumuzu gösteriyor.

"Onu sürekli aldatan bir kadından hayalleri için vazgeçmek yerine, onu sürekli aldatan bir kadın için hayallerinden vazgeçtiğinde manevi varlığını son zerresine kadar kaybetmiş, tamamen adanmış ve dolayısıyla adeta kutsanarak yeniden doğmuş oluyordu."

Kapak resmi: Meltem Üldes

ISBN 978-975-08-5514-6

Ekranı Kapat, Kitabı Aç!
https://ailesaati.kocsistem.com.tr